



T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI

**TÜRKİYE'DE BÜYÜME-ODAKLI VE YENİLİKÇİ BİR
GİRİŞİMCİLİK POLİTİKA ÇERÇEVESİ GELİŞTİRME
VE POLİTİKA AÇIKLARININ BELİRLENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YASEMİN ASLAN

TEZ DANIŞMANI: DOÇ. DR. MURAT KARAÖZ

ISPARTA, 2009

T.C
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜ

TEZ SAVUNMASI ve SÖZLÜ SINAV TUTANAĞI

Gönderen : İktisat EABD Başkanlığı

Gönderilen : Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Enstitü Anabilim Dalımız YÜKSEK LİSANS / ~~DOKTORA~~ Programı öğrencisi
Yasemin Aslan tez çalışmalarını sonuçlandırmış ve
kurulan jüri önünde tezini savunmuştur. Sınav tutanağı aşağıdadır.
Tez Adı Değişikliği: YAPILDI / YAPILMADI

11.06.2009
Tarih

Prof. Dr. Mehmet Karabacak (4)
Enstitü Anabilim Dalı Başkanı

SINAV TUTANAĞI:

Jürimiz Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin 25./39. maddesi uyarınca 11.06.2009 Perşembe
günü saat 11.00'de toplanmış ve yukarıda adı geçen öğrencinin Tez konusuna, ÖSYM'nin Çıktı ve Çı-
nı Ka: Bir Girişimcilik Politikası Gerekeni Geliştirme ve Politika Kararlarının Belirlen-
konulu tezini incelemiş ve yapılan sözlü sınav sonunda OYBİRLİĞİ / ~~ÇOKLUCUĞU~~ ile aşağıdaki kararı
almıştır.

KABUL RED DÜZELTME

Tez Sınavı Jürisi	Ünvanı, Adı Soyadı	İmza
Başkan	<u>Doç.Dr. Mehmet Karabacak</u>	<u>[İmza]</u>
Üye	<u>Yrd.Doç. Mesut Karabacak</u>	<u>[İmza]</u>
Üye	<u>Yrd.Doç. Bekir Gökçek</u>	<u>[İmza]</u>
Üye		
Üye		

Yukarıda adı geçen öğrenci Sınav Tutanağı'nda belirtildiği üzere mezun olmaya **HAK KAZANMIŞTIR / KAZANMAMIŞTIR.**
Gereğini rica ederim.

ENSTİTÜ YÖNETİM KURULU KARARI : Tarih: Karar No:

Enstitü Müdürü

ÖZET

TÜRKİYE’DE BÜYÜME-ODAKLI VE YENİLİKÇİ BİR GİRİŞİMCİLİK POLİTİKA ÇERÇEVESİ GELİŞTİRME VE POLİTİKA AÇIKLARININ BELİRLENMESİ

Yasemin ASLAN

Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisat Bölümü

Yüksek Lisan Tezi, 131 sayfa, Mayıs 2009

Danışman: Doç. Dr. Murat KARAÖZ

Günümüz dünyası ticaretin küreselleştiği, teknolojinin baş döndürücü bir hızla ilerlediği, rekabetin arttığı, verimliliğin önem kazandığı ve bilgiye dayalı ekonomilerin dünyayı şekillendirdiği bir arenada haline gelmiştir. Böyle bir global ekonomik ortamda ülkelerin rekabetçi olarak yer tutabilmeleri yenilikçi faaliyetlerde bulunmaksızın mümkün olamamaktadır. Dolayısıyla, bu yeni ekonomik ortam içerisinde, yenilikçi girişimcilik aktivitelerini özendirmek hükümetleri için olmazsa olmaz bir politika aracı haline gelmiş bulunmaktadır. Yenilikçi girişimcilik faaliyetleri gösteremeyen ekonomiler diğer ülkelerden geri kalacak ve bulunduğu yeri de kaybedecektir.

Bu tez çalışmasında, girişimcilik politikalarını girişimcilik eğitimi, girişimciliğin teşviki, yeni girişimler için ortam sağlanması, yeni girişim ve tohum sermaye sağlanması, yeni girişimcilere iş destek yöntemleri şeklindeki varolan sınıflandırma kullanılarak, Türkiye’nin küresel dünyada büyüme odaklı ve yenilikçi bir girişimcilik politikasına sahip olması için izlemesi gereken yol haritasının belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu çerçevede girişimcilik faaliyetlerini artırmak için hükümetlerce nasıl bir girişimcilik politikası çerçevesinin oluşturulması gerektiği sorusuna cevap aranmaktadır.

İlk olarak, girişimcilikle ilgili temel kavramlar, girişimciliğin önemi ele alınmaktadır. Daha sonra girişimciliğin teşvik edilebilmesi için hükümetlerce uygulanması gereken girişimcilik politikalarına ilişkin teorik literatür tartışılmaktadır. Ayrıca, girişimcilik literatürüne katkı sağlayan girişimcilik ve girişimcilik politikalarıyla ilgili ampirik akademik bulgularına yer verilmektedir ve küresel ölçekte girişimcilik alanında çalışmalar yapmakta olan GEM ve OECD gibi kuruluşların bulgularından yararlanılmaktadır.

Çalışmanın sonucunda, Türkiye’nin girişimcilik politikası alanında birçok açıklarının olduğu saptanmıştır. Sonuç olarak, özellikle girişimcilik politikalarının finansman ve vergileme konularındaki zorlukların giderilmesi, girişimciliği destekleyen daha uygun çevre şartlarının oluşturulması ve geliştirilmesi, girişimcilik eğitim programlarının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması, bazı özel nüfus gruplarının teşvik edilmesi ve büyüme odaklı ve yenilikçi girişimciliğin oluşabilmesi için ülkede araştırma geliştirme ve yenilikçi girişimci aktiviteyi destekleyen politikaların oluşturulması gerektiği gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Yeni girişimler, Girişimcilik Politikası, Türkiye, Yenilik, Finansman, Destekleyici ortamı, Vergi, Girişimcilik eğitimi.

ABSTRACT

FOSTERING GROWTH-ORIENTED AND INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP POLICY IN TURKEY AND IDENTIFICATION OF POLICY GAPS

Yasemin ASLAN

Suleyman Demirel University, Department of Economic

Master Thesis, 131 pages, May 2009

Supervising Professor: Assoc. Prof. Dr. Murat KARAÖZ

ABSTRACT

In today's world has become an open arena where the trade has been globalized, technology has been advanced rapidly, competitiveness has been increased more than ever, productivity has been the prominent issue and knowledge based economies have been shaping the world. In such a global economic environment, countries are not able to gain competitive grounds without engaging in innovative activities. Thus, encouraging innovative entrepreneurial activities has become inescapable policy tool for governments in this new economic environment. Economies that have not engaging in innovative entrepreneurial activities will not be able to catch and lag behind of the other nations and loose grounds.

In this thesis, it has been aimed to identify a roadmap for Turkey in order to engage in a growth oriented and innovative entrepreneurship policy in global environment, using a known framework which classifies entrepreneurial policies under entrepreneurship education, entrepreneurship promotion, environment for start-ups, start-up and seed financing, business support measures for start-ups, target group strategies. On this matter, it has been aimed find an answer to the inquiry that which kind of general entrepreneurial policy framework is essential in order to increase entrepreneurial activity level at country level.

In the thesis firstly, central concepts in entrepreneurship and the prominence of entrepreneurship has been considered. Later, theoretical literature on promoting entrepreneurship policies which is applied by governments has been discussed. Moreover, empirical evidence on entrepreneurship and entrepreneurship policy from academic literature as well as studies by international institutions such as GEM and OECD has been utilized.

In conclusion, various types of policy gaps have been detected in Turkey's policies toward entrepreneurship. In particular, it has been observed entrepreneurship policies should focus on removing predicaments on finance and taxation, developing and enhancing a more supportive environmental conditions, developing and spreading entrepreneurial education programs, supporting some special population groups, targeting growth oriented and innovative entrepreneurial activities through encouraging research and development as well as supportive innovative policies

Key Words: Entrepreneurship, New enterprises, Entrepreneurship Policy, Turkey, Innovation, finance, Taxation, Support Environment, Entrepreneurship education.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
İÇİNDEKİLER.....	i
KISALTMALAR DİZİNİ.....	iv
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	v
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	vi

GİRİŞ

1.1.Çalışmanın Önemi.....	1
1.2.Çalışmanın Kapsamı ve Amacı	2

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞİMCİLİK VE GİRİŞİMCİLİĞİN ÖNEMİ

2.1. Temel Girişimcilik Kavramları	4
2.1.1. Girişimcilik Nedir?	4
2.1.2. Girişimci Nedir?	4
2.1.3. Girişimcilik Süreci Nedir?	6
2.2. Girişimciliğin Önemi	7
2.2.1. Küçük Firmaların Önemi	7
2.2.2. Girişimcilik ve Ekonomik Büyüme ve İstihdam.....	8
2.3. Girişimciliğin Ölçülmesi	10

İKİNCİ BÖLÜM

GİRİŞİMCİLİK POLİTİKASI VE ÖNEMİ

3.1. Hükümet Müdahalesi Gerekliliği.....	13
3.2. Girişimcilik Politikasının Temellerini Belirleme	13
3.3. Başlıca Girişimcilik Politikaları	16
3.3.1. İş Oluşturma Kolaylığı	16
3.3.2. Finansmana Ulaşabilmeyi Sağlama	17

3.3.3. Fikri Mülkiyet Haklarına Uygun Koruması	18
3.3.4. Bilim ve Teknoloji Politikaları	18
3.3.5. Vergi Politikası.....	18
3.3.6. İflas Politikası.....	19
3.3.7. Rekabet Politikası.....	19
3.4. Girişimcilik ve KOBİ Politikası.....	20

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GİRİŞİMCİLİK POLİTİKASININ TÜRLERİ

4.1. Girişimciliğin Teşviği Politikası.....	22
4.2. Girişimcilik Eğitimi Politikası.....	24
4.2.1. Girişimcilik Eğitiminin Amaçları.....	26
4.2.2. Girişimcilik Eğitimi Kursları.....	28
4.2.3. Girişimcilik Eğitimi Yaklaşımları.....	29
4.2.4. Girişimcilik Eğitiminin Etkinliği.....	29
4.3. Çevre Şartlarının İyileştirilmesi Politikası.....	30
4.3.1. İş Kurmayı, Girişleri ve Çıkışları Kolaylaştırmak.....	31
4.3.1.1. Giriş ve Çıkışların Önemi.....	31
4.3.1.2. Rekabet Politikaları ve Fiyat Serbestisi.....	33
4.3.1.3. Çıkış ve İflas Kuralları.....	33
4.3.1.4. İş ve Emek Konuları	34
4.3.1.5. Vergiler.....	35
4.4. Finansman Politikası.....	36
4.4.1. Finansman ve Asimetrik Bilgi Sorunu.....	37
4.4.2. Finansman Kaynakları.....	38
4.4.2.1. Risk Sermayesi (Venture Capital).....	38
4.4.2.2. Melek Yatırımcılar.....	38
4.4.2.3. Diğer Finansman Kaynakları.....	39
4.5. Hedef Grup Politikası.....	39
4.5.1. Etnik Azınlıklar- Göç Edenler.....	41
4.5.2. Gençler.....	41
4.5.3. Kadın Girişimciler.....	41

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE’NİN GİRİŞİMCİLİK POLİTİKASI PROFİLİ VE TÜRKİYE İÇİN YENİLİKÇİ VE BÜYÜME ODAKLI GİRİŞİMCİLİK POLİTİKASI YAPISI

5.1. Girişimciliğin Teşvik Politikası.....	43
5.1.1. Kurumsal Çevre.....	45
5.1.1.1. KOSGEB (Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme).....	46
5.1.1.2. TOBB (Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği).....	46
5.1.1.3. TESK (Türkiye Esnaf ve Sanaatkarları Konfederasyonu).....	47
5.1.1.4. İŞGEM (İş Geliştirme Merkezleri).....	47
5.1.1.5. TÜBİTAK (Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu).....	47
5.1.1.6. TEPAV (Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı).....	48
5.1.1.7. TTGV (Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı).....	48
5.1.1.8. Üniversiteler ve Diğer Eğitim Kurumları.....	48
5.1.2. Türkiye’nin Teşvik Politikası Açısından Değerlendirilmesi.....	49
5.2. Eğitim Politikası.....	49
5.2.1. Kurumsal Çevre.....	51
5.2.1.1. KOSGEB, Genel Girişimcilik Eğitimi.....	51
5.2.1.2. TOBB-CISCO Girişimcilik Programı.....	52
5.2.1.3. TESK ve ESOP, Kadın Girişimciliği Geliştirme.....	52
5.2.1.4. Meslek Yüksekokullarında, Meslek Liselerinde ve Üniversitelerde Girişimcilik Eğitimi.....	52
5.2.2. Türkiye’nin Girişimcilik Eğitimi Politikası Açısından Değerlendirilmesi....	52
5.3. Girişimcilik İçin Uygun Çevre Ortamının Oluşturulması Politikası.....	53
5.3.1. İş Kurma Kolaylığı.....	54
5.3.2. İnşaat İzinleri İle Uğraşmaları.....	57
5.3.3. Mülkiyet Kayıt İşlemleri.....	57
5.3.4. Türkiye’de Son Yıllarda Yeni Bir İş Kurmayı Kolaylaştırmak Amacıyla Gerçekleştirilen Reformlar.....	58
5.3.5. Emek Konuları.....	59
5.3.6. Vergi Konuları.....	59
5.3.6.1. Türkiye’de Gerçekleştirilmiş Vergi Reformları.....	60
5.3.7. İflas Konuları.....	61

5.3.8. Türkiye'nin Girişimcilik İçin Uygun İş Ortamı Açısından Değerlendirilmesi.....	61
5.4. Hedef Grup Politikası.....	62
5.4.1. Kadın Girişimciler.....	62
5.4.1.1. Kurumsal Çevre.....	62
5.4.1.1.1. Başbakanlık, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM).....	62
5.4.1.1.2. Devlet Planlama Teşkilatı.....	63
5.4.1.1.3. Milli Eğitim Bakanlığı Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü....	64
5.4.1.1.4. TESK, Kadın Girişimciliği Destekleme.....	65
5.4.1.1.5. KAGİDER (Kadın Girişimciler Derneği).....	65
5.4.1.1.6. Çağdaş Kadın ve Gençlik Vakfı (ÇKGV).....	65
5.4.1.1.7. KAMER (Kadın Merkezi).....	65
5.4.1.1.8. TOBB Kadın Girişimciler Kurulu.....	66
5.4.2. Teknoloji ve Yenilikçiliğe Dayalı Girişimcilik.....	66
5.4.2.1. Kurumsal Çevre.....	66
5.4.2.1.1. KOSGEB, Teknogirişim Sermayesi.....	67
5.4.2.1.2. TTGV, Ön Kuluçka Destekleri.....	67
5.4.2.1.3. TÜBİTAK, Teknoloji ve Yenilik Odaklı Girişimleri Destekleme Programı.....	67
5.4.2.2. Türkiye'de Teknoloji ve Ar-Ge Çalışmalarını Destekleyen Düzenlemeler.....	68
5.4.3. Genç Girişimciler.....	69
5.4.3.1. Kurumsal Çevre.....	69
5.4.3.1.1. KOSGEB, Genç Girişimci Geliştirme Programı.....	69
5.4.3.1.2. TÜBİTAK.....	69
5.4.4. Türkiye'nin Hedef Grup Politikası Açısından Değerlendirilmesi.....	69
5.5. Finansman Politikası.....	70
5.5.1. Türkiye'de Girişimcilerin Finansmana Ulaşabilme Durumları	71
5.5.2. Yatırımcıyı Koruyabilme.....	71
5.5.3. Türkiye'de Yatırım Ortamını İyileştirmeye Yönelik Düzenlemeler.....	72
5.5.4. Türkiye'nin Finansman Politikası Açısından Değerlendirilmesi.....	72
5.6. Türkiye'nin Girişimcilik Durumu.....	73
5.7. Anket Çalışması.....	73
5.7.1. Anket Değerlendirme Sonuçları.....	75
5.7.1.2. Teşvik.....	77

5.7.1.3. Eğitim.....	79
5.7.1.4. Uygun İş Ortamı.....	86
5.7.1.5. Finansman.....	92

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ.....	98
KAYNAKÇA.....	105
EKLER.....	111
ÖZGEÇMİŞ.....	123

KISALTMALAR DİZİNİ

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AR-GE	: Araştırma Geliştirme
bkz.	: Bakınız
ÇKGV	: Çağdaş Kadın ve Gençlik Vakfı
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
ESOP	: Esnaf Sanatkarlar Odaları Birliği
GEM	: Dünya Girişimcilik Platformu
GSYİH	: Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
IMD	: Uluslararası Yönetim Geliştirme Enstitüsü
İŞGEM	: İş Geliştirme Merkezleri
İSMEK	: İşsizlere Meslek Edindirme
KAGİDER	: Kadın Girişimciler Derneği
KAMER	: Kadın Merkezi
KSGM	: Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü
KDV	: Katma Değer Vergisi
KOBİ	: Küçük ve Orta Boy İşletmeler
KOSGEB	: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme Başkanlığı
MBA	: İşletme İdare Masterı
OECD	: İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı
TEPAV	: Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı
TESK	: Türkiye Esnaf ve Sanaatkarları Konfederasyonu
TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TTGV	: Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı
s.	: Sayfa
vd.	: Ve diğerleri

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 5.1. 18-64 Yaş Aralığında Bireyler Tarafından Algılanan Medyanın Girişimciliğe Olan İlgisi	44
Tablo 5.2. 18-64 Yaş Arasındaki Bireyler Tarafından Girişimciliğin Bir Kariyer ...	45
Tablo 5.3. Girişimcilik Eğitimi Alanların Sayısı 18-64 Yaş Aralığındaki Nüfus İçinden.....	50
Tablo 5.4. 18-64 Yaş Aralığından Girişimcilik Eğitiminin Online Olarak Alanlar...	51
Tablo 5.5. İş Kayıt Sürecindeki Aşırı Bürokrasi Endeksi (%) Dünya Bankası.....	54
Tablo 5.6. İnşaat İzinleri İle Uğraşım Açısından Türkiye.....	57
Tablo 5.7. Mülk Kayıt İşlemleri.....	58
Tablo 5.8. Emek Konuları, İşe Alma ve İşten Çıkarma Zorluğu (Türkiye).....	59
Tablo 5.9. Kurulan İşlerde Vergi Ödemeleri Kolaylığı Bakımından Türkiye'nin Durumu.....	60
Tablo 5.10. İflas Bakımından Türkiye.....	61
Tablo 5.11. 18-64 Yaş Aralığındaki Nüfusun Cinsiyet Bakımından Girişimciliğe Katılım Oranları %.....	62
Tablo 5.12. Türkiye'nin Girişimciye Finansman Sağlama Bakımından Durumu.....	71
Tablo 5.13. Örnek Dağılımı.....	75
Tablo 5.14. İş yeri kurma fikri konusunda verilen grup ortalama cevapları.....	76
Tablo 5.15. İş Yeri Kurma Fikri Konusunda Verilen Yanıtlar.....	76
Tablo 5.16. Teşvik Politikası.....	78
Tablo 5.17. Eğitim Politikası.....	81
Tablo 5.18. Uygun İş Ortamı.....	87
Tablo 5.19. Finansman Politikası.....	92

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1. Girişimcilik Süreci ve GEM Tanımları.....	7
Şekil 3.1. Girişimcilik Politikasının Yapısı.....	15
Şekil 4.1. Girişimciliğin Teşviği Politikasının Yapısı.....	24
Şekil 4.2. Girişimcilik Eğitiminin Amaçları.....	27
Şekil 4.3. Finansman Politikasının Amaçları.....	37
Şekil 4.4. Hedef Grubu Politikasının Kapsamı.....	40

GİRİŞ

İnsanlık tarihi boyunca, girişimcilik sürekli değişim geçiren dinamik bir faaliyet olarak yoluna devam etmektedir. Girişimcilik kavramını tek bir tanıma sığdırmak oldukça zordur. Girişimcilik kavramı genel olarak, yeni bir iş organizasyonu kurma, çevrede var olan fırsatların farkına varıp, bu fırsatların yeni bir işe dönüştürülmesi veya Schumpeter'in savunduğu yaratıcı tahribat yaklaşımından yola çıkılarak yenilikçi kuruluşların eskileriyle yer değiştirmesi olarak ifade edilmektedir.

Sürekli değişim içinde olan girişimcilik kavramı, günümüzde sanayi toplumundan bilgi ekonomisine geçişin yaşandığı, rekabetin önem kazandığı ve küreselleşen dünyada yenilikçi girişimcilik olarak karşımıza çıkmaktadır.

1.1. Çalışmanın Önemi

Son yıllarda, girişimcilik faaliyetleri ve ülkelerin ekonomik büyümeleri arasında bulunan pozitif ilişkiden dolayı girişimciliğe olan ilgi artmaktadır. İlk olarak girişimciliğin önemi, 1970-80'li yıllarda var olan büyük şirketlerin krizler karşısında çok sarsılmaları ve kendilerini hızlı bir şekilde toparlayamamaları ve buna karşılık küçük işletmelerin fazla zarar görmemeleri ve esnek yapıları sayesinde yeni duruma hemen uyum sağlayarak ayakta kalmaları sonucunda fark edilmiştir. Küçük işletmelerin önemin farkına varılmasından sonra, girişimciliğe olan ilgi giderek artış göstermiştir.

Günümüzde batılı ülkeler giderek artan düzeyde işsizlik sorunlarıyla ve çeşitli ekonomik problemlerle karşı karşıya kalmaktadır. Yapılan araştırmalarda, bir ülke ekonomisinde gerçekleşen piyasaya firma giriş-çıkış oranlarının zamanla birikerek anlamlı bir düzeye ulaşır, ülkenin ekonomik büyümesini arttırdığı ve işsizlik oranlarını azalttığı görülmektedir. Özellikle, tüm dünyada artan rekabetle birlikte ülkelerin girişimcilik oranlarını artırabilmeleri yeni fikirlerin, icatların bulunması ve bunların ticarileştirilmesine dayanan “yenilikçi girişimcilik” çağımıza egemen olmaktadır.

Dolayısıyla, tüm dünyada ekonomik büyüme oranlarının artması ve işsizlik sorunlarının aşılmasında “yenilikçi girişimcilik” bir model olarak görülmektedir.

1.2. Çalışmanın Kapsamı ve Amacı

Girişimcilik faaliyetlerinin ekonomik büyümenin sağlanması ve işsizlik sorunlarında çözüm olarak farkına varılmasından itibaren, ülkelerdeki hükümetler girişimciliğe çeşitli politikalarla müdahale etmektedirler.

Bu çalışma, dünyada hemen hemen tüm ülkelerin etkin girişimcilik politikası oluşturmaya çalıştıkları bir ortamda, Türkiye'nin bu bağlamda, nasıl bir girişimcilik politikası oluşturması gerektiğini incelemektedir. Bunun amaçla, diğer ülkelerle karşılaştırmalı olarak girişimcilik politikası anlamında hangi durumda olduğunu ve eğer varsa Türkiye'nin bu yöndeki eksikliklerini ortaya koyulmaktadır.

Çalışmada öncelikle, girişimcilik politikasının yapısını belirleyebilmek için, saptanan girişimcilik belirleyicilerinden bahsedilmiş ve böylece politikaların etki alanı ortaya çıkmıştır. Araştırmada, bu literatüre katkıda bulunan akademisyenlerce saptanan girişimcilik belirleyicileri ve hükümetler için önerilen çeşitli politikalar incelenmektedir. Dünyada belirlenen çeşitli girişimcilik politikaları çerçevesinde, Türkiye'nin girişimcilik politikası alanındaki durumu incelenmiştir ve ulaşılan sonuçlar ışığında, Türkiye hükümetinin nasıl bir girişimcilik politikası izlemesi gerektiği ortaya konulması hedeflenmiştir.

Bölümler açısından çalışmaya bakıldığında, birinci bölümde girişimcilik, girişimci ve girişimcilik süreci ile ilgili temel kavramlar ve girişimciliğin öneminden bahsedilmektedir.

İkinci bölümde ise, girişimcilik politikasının ne olduğu, neden hükümetin müdahalesine gerek duyulduğundan ve girişimcilik politika çerçevesinin nelerden oluştuğu incelenmektedir.

Üçüncü bölümde, ikinci bölümde genel yapısı belirlenen girişimcilik politikalarında her birinin ayrıntılı olarak neyi kapsadığından ve hükümetlerin bu politikaları gerçekleştirirken amaçlarının, araçlarının ve etki alanlarının ne olduğu geniş bir biçimde anlatılmaktadır.

Dördüncü bölüm ise, diğer tüm bölümlerde anlatılan girişimcilik politikasıyla ilgili Türkiye'nin nasıl bir performans sergilediğini, girişimcilik politikası açısından

nasıl bir yapıya sahip olduğu, kısacası girişimcilik politikası performansı ele alınmaktadır.

Çalışmanın beşinci bölümünde ise, önceki bölümler ışığında Türkiye'nin oluşturacağı girişimcilik politikasının çerçevesi ile ilgili önerilere yer verilmektedir. Ayrıca son bölümde yer alan anket çalışmasında, genç potansiyel “yenilikçi” girişimcilerden önemli bir kısmın oluşturması beklenen üniversite son sınıf öğrencilerinin iş kurma fikirlerini etkileyen politika-ilintili unsurlar konusundaki farkındalık ve algılamaları incelenmektedir. Bu amaçla, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (İİBF), Meslek Yüksekokulu (MYO), Teknik Eğitim Fakültesi (TEF), KOSGEB’de girişimcilik eğitimi alan öğrenciler (tüm fakültelerin son sınıflarından) ve biraz daha özel bir grup olan TEKMER’deki iş yeri sahibi girişimcilerden oluşmakta (bkz., Tablo 5.13) olan bir gruba anket soruları yöneltilmiştir. Farklı eğitim kurumlarından, eğitim alan öğrencilerin seçilmesiyle, aldıkları eğitimlerin bu öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinde fark yaratıp yaratmadığının saptanması da amaçlanmıştır. Ayrıca, yenilikçi-teknoloji temelli girişimciliğin önem kazandığı bu yenedünya düzeninde, yenilikçi girişimcilerin temel öneminden dolayı geleceğin yenilikçi girişimci olma potansiyelini taşıyan üniversite öğrencileri bu bakımdan oldukça doğru bir seçim olarak gözükmektedir.

Anket çalışmasında, ayrıca hükümet tarafından uygulanan girişimcilik politikalarının, etki alanı sonuçta toplumdaki bireylerdir ve bu ankette hükümet politikalarından etkilenen genç üniversite öğrencilerini seçerek, aynı zamanda varolan politikaların gençler üzerinde nasıl bir etki oluşturduğu ve politikaların potansiyel girişimci gençler tarafından nasıl algılandığı da ölçülmüştür.

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞİMCİLİK VE GİRİŞİMCİLİĞİN ÖNEMİ

2.1. TEMEL GİRİŞİMCİLİK KAVRAMLARI

2.1.1. Girişimcilik Nedir?

Girişimcilik kavramının literatürde kesin kabul görmüş tek bir tanımı bulunmamakta olup (Audretsch, 2002), çok boyutlu bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır (Wennekers ve Thurik, 1999). Akademik çerçeveler kavramın nasıl tanımlanması gerektiği üzerinde farklı bakış açıları ve görüşler ortaya koyulmaktadır (Verheul ve Thurik, 2001).

Girişimcilik, en geniş tanımıyla serbest meslek, yeni bir iş organizasyonu kurma veya var olan işi büyütmek gibi risk içeren tüm girişimler olarak ele alınmaktadır. Hindle ve Rushworth (2002) girişimciliği fırsatı algılama, kullanabilme ve dönüştürebilme temeline dayandırır. Gartner ve Carter (2003:195-221), organizasyonel bir konu ve daha çok organizasyon süreci olarak tanımlamakta iken Carree ve Thurik (2003: 437-471) girişimciliği insanların karakteristik davranışı olarak ele almaktadır. Shane ve Jonathan (2003:161-191) ise gelecekte faydalanılacak malların ve hizmetlerin keşfi, gelişimi ve işletilmesi olarak tanımlamaktadır. Girişimcilik bireyler tarafından gerçekleştirilen bir faaliyettir ve bireylerin farkına vardıkları yeni fırsatları eyleme geçirme sürecidir.

Morris (1996), girişimciliği bir toplumu belirleyen iktisadi, politik, yasal, finansal ve sosyal yapıları yaratmada etkili olan girişimciler ve onların çevreleriyle, hükümetle olan ilişkileri olarak açıklar. Lowrey (2003), girişimciliği girişimciler, yasal düzenlemelere ve kurumlara ve hükümetlerden ibaret olan ekonomik sistem olarak belirlemektedir.

2.1.2. Girişimci Nedir?

İktisadi perspektiften girişimci toprak,, emek, diğer girdiler ile nihai mal ve hizmetlerin kullanılmasını etkileyen kararların alınmasında sorumluluğu üstlenen birey olarak tanımlanmaktadır. Wennekers ve Thurik (1999), girişimciyi ekonomideki yeni fırsatların farkına varabilen ve piyasaya yeni fikirler sunan kişiler olarak ele almaktadırlar. Kendi namına çalışanlar (self-employed) ve kendi işine

sahip olanlar (business owners) girişimci olarak nitelendirilmektedir (Verheul vd., 2001).

Girişimci kısaca literatürde “Kendi nam ve hesabına çalışan” (self-employed), “küçük işyeri sahibi” (small business owner) ya da “küçük işyeri yöneticisi” (small business manager) olarak da sıkça ifade edilmektedir. Ancak girişimciyi tanımlamada kullanılan bu üç ifade akademisyenlerce irdelenen temel ayrışmanın da zeminini oluşturmaktadır. Buradaki temel soru, her işyeri sahibinin (business owner) bir girişimci olup olmadığına düğümlenmektedir. Kimileri, bu en geniş yaklaşımı kabul ederek her işyeri sahibinin bir girişimci olduğunu ifade ederken, diğer bazı akademik çalışmalar sadece “yenilikçi” ve büyüme odaklı işyeri sahiplerinin “girişimci” etiketini hak ettiğini benimsemektedirler. Dolayısıyla girişimciyi açıklayan ortak bir tanım bulunmamaktadır (Lundström ve Stevenson, 2005: 41-42). Girişimciyi daha dar bir grup olarak sınıflandıran bu son görüşe göre, girişimciler sadece bir şirket kurucusu olmayıp, aynı zamanda yenilikçi, esnek, dinamik, risk alıcı, yaratıcı ve büyüme odaklı bireylerdir. Schumpeter girişimci bireyleri ‘yeni’ çalışmalar meydana getiren ve alışılmış yolun dışına çıkabilen gibi temel özelliklere sahip ‘enerjik tipler’ olarak adlandırır. Dolayısıyla, girişimcilik yeni bir işe başlayan veya var olanı yenileyen risk alıcı ve yaratıcı bireylerle ilgilidir (Santarelli ve Vivarelli, 2006).

Yeni firma kurulması ve performansı ile ilgili yaptıkları çalışmada, Vivarelli (2007) girişimci tanımını en geniş anlamı ile ele almakta ve yeni firma girişlerinin tümünü girişimci bir eylem olarak görmektedir.

Baumol (1993) girişimcilik kelimesini iki kullanımıyla da açıklamaktadır. İlkinde ve geniş anlamda girişimciyi, faaliyetinde yenilik yapıp yapmadıklarına göre ve bağımsız olarak yeni bir firma işleten ve onu organize eden kişi olarak tanımlanırken, diğerinde sadece yenilikçi olan bireyler girişimci olarak kategorize edilmekte, iktisadi olarak tutarlı atılımlarla fikir ve icatlar ortaya çıkaran kişiler sınırlamayı oluşturmaktadır. Lowrey (2003), girişimciyi ekonomik bir aktör olarak tanımlarken, Baumol’un her iki girişimci tipinin ekonomideki görevinin farklı olmasına rağmen ekonomik performans için önemli olduklarına işaret etmektedir.

Lowrey (2003), ayrıca girişimciyi sürekli başarıya arzusunda olan birey olarak tanımlamaktadır.

Lundström ve Stevenson (2005:41-42) iş kurma, iş sahipliği ve kendi işini yönetmeyi girişimcilik kelimesiyle ilişkilendirmektedir. Onlara göre girişimci kendi işlerini yönetmenin, kurmanın ve geliştirmenin farklı safhalarında olan bireylerdir ve girişimcileri “potansiyel girişimci”, “kendi nam ve hesabına yalnız çalışan girişimci”, “mikro girişimci”, “yaşam-tarzı girişimciliği”, “teknoloji odaklı girişimci”, “yüksek büyüme hızlı girişimci” ve “yenilikçi girişimciler” olarak sınıflandırmaktadırlar.

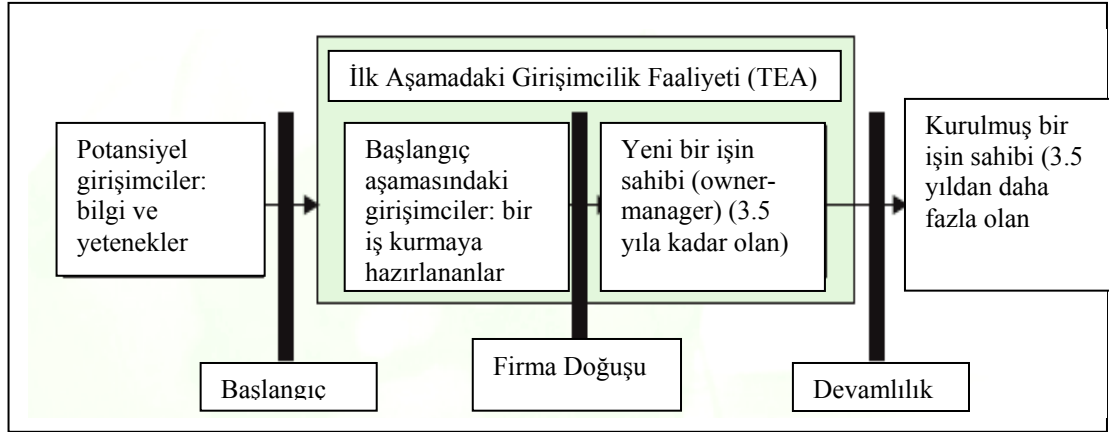
2.1.3. Girişimcilik Süreci

Gerek çeşitli akademisyenler tarafından yapılan yukarıdaki tanım ve gerekse daha önce ifade ettiğimiz diğer bakış açıları, girişimciliğin zaman boyutu da olan bir “süreç” olduğuna işaret etmektedir. Girişimcilik süreci, bireylerin başkasının yanında ücretli olarak çalışmaya alternatif olarak bir iş yeri sahibi olmanın mümkün olabildiğinin farkında olmaları, iş hakkında fikirler geliştirmeleri, girişimci olmayı öğrenme süreci, işi geliştirme ve başlatma sorumluluğunu üstlenmeleri olarak ele alınmaktadır. Dolayısıyla, girişimcilik toplumda var olan bireylerin girişimci olma konusundaki farkındalıkları ya da bilinç düzeyleri ile başlayan ve iş kurup büyütme ile devam eden bir “süreç” olarak algılanmaktadır.

Ancak bu sürecin ne zaman sona erdiği konusunda ise iki alternatif ortaya çıkmaktadır. İlki bu sürecin iş yeri kurulduktan belli bir süre sonra biteceğini benimsemektedir. Lundström ve Stevenson (2005:50), girişimcilik sürecinin iş yeri kurulduktan 42 ay sonraya kadar devam edeceğini ifade ederken, diğer taraftan ikinci yaklaşım işlerinde yenilik yapan ve rekabetçi kalan tüm iş yerlerinin ve bu nedenle iş yeri sahiplerinin ve firma çalışanlarının bir tür girişimci olduğunu ifade etmektedirler. Bu yaklaşıma göre girişimcilik süreci sadece iş yerlerinin ilk kuruldukları yılları kapsamakla kalmaz, iş yerinin yaşamı boyunca devam eder.

GEM (2008) raporu girişimcilik sürecini, girişimcileri farklı kategorilere ayırarak oluşturmaktadır. Bu süreç kavramsal olarak Şekil 2.1’de sunulmaktadır. Bu ayrıma göre girişimcilik süreci i) potansiyel girişimciler (potential entrepreneurs) yani bir iş kurma niyeti olan ve bunu gerçekleştirebilmek için gerekli bilgi ve yeteneklere sahip olan kişiler; ii) başlangıç aşamasındaki girişimciler (nascent

entrepreneurs) yani bir işi kurabilmek için gerekli hazırlıkları yapan kişiler; iii) yeni bir iş sahibi olanlar (owner-manager of a new business) yani en çok 3.5 yaşına kadar yeni bir iş yerine sahip olanlar ve iv) 3.5 yıldan fazla bir süreden beri varolan bir iş yerinin sahibi (owner-manager of a new business) olan kişilerin oluşturduğu birbirini takip eden dört ana gruba ayrılmaktadır.



Şekil-2.1. Girişimcilik Süreci ve GEM Tanımları

Kaynak: GEM, 2007 Executive Report, N. Bosma, Kent Jones, Erkki Autio and Jonathan Levie, 2008
http://www.gemconsortium.org/about.aspx?page=global_reports_1999
 (03.12.2008).

2.2. Girişimciliğin Önemi

2.2.1. Küçük Firmaların Önemi

1970'ler öncesinde düşük seviyelerde seyreden girişimcilik oranları, artık son yıllarda yüksek girişimcilik performanslarıyla yer değiştirerek yükselen bir trend olarak yerini almaktadır. (Acs and Audretsch, 1993; OECD, 1998). 1970 ve 1980'ler büyük firmalardan küçük firmalara geçişlerin yaşandığı yıllardır. 1980 ve 1990'lı yıllarda küçük firmalar yeniden canlanmaya başlamaktadır ve dolayısıyla girişimcilik yükselen bir değer olarak dünyada yerini almaya başlamaktadır (Carre ve Thurik, 2003:437-471). Carlsson (1999) firmaların küçülmeye gitmelerinin nedenini 1970'lerde dünya ekonomisindeki temel değişikliklerden kaynaklandığını ileri sürmektedir. Bu değişimler, küresel rekabetin artması, belirsizliğin artması ve teknolojik süreç ve küçük firmaların esnek olma avantajıdır. Carlsson, o yıllarda Fortune 500 olarak adlandırılan Amerika'nın en büyük firmalarının küçülmeye

başladığını ve 70'li yıllarda %20 olan istihdam oranlarının 1996'da % 8.5'e düştüğünü vurgulamaktadır.

Günümüzde yapılan araştırmalara göre, küçük firmalar büyük firmalara göre daha girişimcidirler (Parker, 2006), küçük firmalar tüm sektörlerde daha fazla giriş çıkış oranlarına sahiptirler ve daha hızlı büyüme eğilimi göstermektedirler. Dolayısıyla, küçük firmaların esnek bir yapıya sahip olmaları ve böylece değişen ekonomik ortama hızlı bir şekilde uyum sağlayabilmeleri, küçük firmaları karlı hale getirmekte ve küçük firmaların kurulmasıyla gerçekleşen girişimcilik değer kazanmaktadır.

2.2.2. Girişimcilik, Ekonomik Büyüme ve İstihdam

Literatürde yapılan araştırmalara göre, girişimcilik faaliyetleri ve ekonomik büyüme arasında pozitif bir ilişki mevcuttur. Yeni ve çok küçük firmalar, kurulmuş olan büyük firmalara göre daha hızlı büyümektedirler (Carre ve Thurik, 2003:437-471). Girişimciliğin ekonomik büyümenin motoru olduğu ve ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerde istihdam yarattığı görüşü artmaktadır.

Carree vd. (2002), yapmış oldukları çalışmalarla uzun dönemde girişimcilik ve ekonomik büyüme arasında bir ilişkinin olduğunu ve optimum girişimcilik faaliyetinin gerçekleşmediği bir ülkenin düşük oranda bir makro ekonomik büyüme göstereceğini savunmaktadırlar. Örneğin, 1970 ve 80'lerdeki düşük orandaki iş sahipliği yüksek düzeyde işsizliğe yol açmıştır. Yüksek işsizlik oranı, girişimciliğin düşük maliyetlerinden dolayı bireyleri kendi işlerini kurmaya itebilmektedir. Bununla birlikte, kendi işini kurma denge oranını aşarsa, bu durumun artan rekabetten dolayı karların azalması sonucunu getireceğini ve sonuçta başarısızlıkların, yüksek oranda çıkışların ve daha az girişlerin görüleceği beklenmektedir. Yani, optimum orandaki girişimcilik faaliyetleri ülke ekonomisinin büyümesini sağlamaktadır.

Girişimcilik faaliyetleri, ülkelerde ya da bölgelerde ekonomideki endüstri yapısını değiştiren temel faktördür. Ekonomik büyüme ve endüstrideki yapısal değişim arasındaki ilişkinin varlığı, Schumpeter zamanlarına kadar gitmektedir ve Geleneksel Schumpeteryen görüş açısından bakıldığında ekonomik büyüme düzeyi, endüstrinin kıt kaynakları en etkili biçimde kullanmasıyla meydana gelmektedir

(Carre ve Thurik, 2003:437-471). Dolayısıyla, endüstri yapısındaki bir değişiklik büyüme oranlarına yansımaktadır. Endüstri yapısının belirleyicileri ise, teknolojik değişiklikler, küreselleşme, deregülasyonlar, emek piyasasındaki artışlar ve talepteki çeşitlilikler gibi unsurlardan oluşturmaktadır. Endüstri yapısındaki değişikliği sağlayan en önemli unsurlardan biri de küçük firmalardır. Küçük firmaların sayısı arttıkça (yani girişimcilik arttıkça) endüstrinin yapısında gelişme görülmektedir.

Sonuçta genel kabul gören görüş, girişimciliğin ekonomik büyümenin itici kuvveti olmasıdır. Özellikle, girişimcilik 1990'lı yıllarda ekonomik büyümenin tetikleyicisi olarak önem kazanmaya başlamaktadır. OECD'ye göre (2001:89-113), 1980 ve 1990'lı yıllarda Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Japonya'nın girişimcilik ve büyümeye ilişkin oranlarına bakıldığında girişimciliğin önemi daha fazla görülmektedir. Çünkü, ABD 1980'lerde Japonya'ya göre daha fazla girişimcilik oranları sergilemektedir, 1990'lara gelindiğinde ise, ABD Japonya'dan daha yüksek ekonomik performans göstermektedir. Ancak ABD 1980'lerde bu performansı gösterememektedir. Aynı şekilde yüksek giriş çıkış oranlarına sahip diğer ülkelerin de yüksek ekonomik performans sergilediği görülmektedir.

Acs ve Szerb (2007) farklı bir yorum getirerek girişimciliğin fırsatların farkına varılmasıyla ve girişimciliğin bu fırsatların yeni bir firma kurarak ticarileşme kararının alınmasını sağladığını ve girişimciliğin bilgiyi yayması teorisine göre, bilginin yayılmasına aracılık yaparak ekonomik büyümeye katkıda bulunduğunu vurgulamaktadırlar.

Girişimcilik faaliyetleri ve ekonomik kalkınma arasındaki ilişki incelendiğinde, akademik çevrelerce yapılan araştırmalarda , girişimcilik faaliyetleri ve ülkenin kalkınması arasında olumlu bir ilişki olduğu belirtilmektedir. GEM raporlarında (2008) girişimcilik ve ülkenin gelişmişliği arasında U şekli ilişkisi olduğu vurgulanmaktadır. Yani, buna göre az gelirli ülkelerde insanlar çalışacakları iş bulamayacaklarından kendi işlerini kurmaya gideceklerdir. Dolayısıyla düşük ve orta gelirli ülkelerde girişimcilik oranları yüksek olacaktır. Yüksek gelirli ülkelerde ise bireyler kurulmuş olan şirketlerde rahat bir şekilde iş bulacaklarından girişimcilik faaliyetine yönelmeyecekler ve girişimcilik oranları düşük kalacaktır. Ancak, sonuç olarak düşük gelirli ülkelerde yeterli sermayeye ulaşamadığından (fırsatlara

erişememek) yüksek olan girişimcilik eğilimleri tekrar düşecektir. Yüksek gelirli ülkelerde ise sermayeye ulaşım yani ortam daha elverişli olduğundan tekrar girişimcilik oranları artacaktır.

2.3. Girişimciliğin Ölçülmesi

Uluslararasıda ülkelerin girişimcilik düzeylerini ölçmek kolay bir iş değildir. Bu durumun en başta gelen nedenlerinden biri girişimciliğin çok boyutlu bir kavram olması ve araştırmacılarca farklı tanımlarla açıklanmasındandır (OECD, 1998). Girişimcilik faaliyetlerinin düzeyi ülkeler arasında ve zamana göre farklılık göstermektedir (Verheul vd., 2001).

Girişimcilik düzeyi statik ve dinamik olmak üzere çeşitli göstergelere bakılarak ölçülebilmektedir. Serbest çalışma (self-employment) ya da iş sahipliği (business ownership) oranları (EIM/ENSR, 1997) girişimcilik düzeyini gösteren önemli statik göstergelerdendir. Dolayısıyla ülkedeki küçük ve orta ölçekli işletmelerin (KOBİ) sayısı girişimcilik düzeyini yansıtmaktadır. Bir dinamik gösterge ise kurulma aşamasındaki girişimcilik faaliyetleri (nascent entrepreneurship) ve yeni iş yeri kurmuşlar arasındaki faaliyetlerdir (start-up activity)., Ayrıca dinamik gösterge olarak ekonomide meydana gelen firma giriş ve çıkışlar oranlarının toplamı da dinamik bir gösterge olarak ele alınmaktadır (Wennekers ve Thurik, 1999).

İKİNCİ BÖLÜM

GİRİŞİMCİLİK POLİTİKASI VE ÖNEMİ

Dünya ekonomilerinde, girişimcilik politikası son yıllarda ülkelerin çoğunda hükümet politikaları içinde kendine hızlı bir şekilde yer edinmeye başlamaktadır. Girişimcilik politikasının son dönemlerde giderek popüler bir trend haline gelmesinin arkasındaki neden, girişimciliğin işsizliğin bir çözümü olarak görülmesi ve girişimciliğin ekonomik büyümenin itici kuvveti olması gibi ekonomilerde olumlu gelişmelere yol açmasıdır (Carree ve Thurik, 2003:437-471). Politikalar, girişimcilerin işe başlamada veya bir işi kurmadaki (kişinin bir işletmeyi kurmasını, risk almasını, karlılık gibi) kararlarını direkt olarak etkilemektedir.

1999 GEM raporu (1999), girişimcilik politikasına odaklanmanın önemine işaret etmektedir ve yeni firma başlangıçları ve ekonomik değerler arasında çok güçlü pozitif yönlü bir ilişkinin varlığını olduğunu göstermektedir, Özellikle Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH) artışları ile istihdama katkısından ve ayrıca ülkenin yeni kuruluşlarla, işletmelerini yenileyebilme yeteneğini gerçekleştirmesinden ve girişimcilikle küçük işletmeler sektöründe canlılık sağlanmasından dolayı önemli olduğunu belirtmektedir.

Günümüzde akademik literatürde girişimcilik politikalarına geniş önem verilmeye başlaması durumu oldukça yenidir ve bu konuda çalışma yapanların sayısı giderek artmaktadır. Çalışmaları sayısı buna rağmen yetersiz olup, özellikle, GEM ve OECD'den başka sadece sınırlı sayıda araştırma girişimcilik politikasına odaklanmıştır (Acs ve Audtretsch, 2005).

Kamusal bir politika olarak girişimcilik konusunda bugüne kadar en kapsamlı çalışmayı yapan ve bu alanda literatürün oluşmasına katkıda bulunan akademisyenler Lundström ve Stevenson'dır. Lundström ve Stevenson'a (2005:6-17) göre girişimcilik politikasıyla ilgili öneriler ve reçeteler, gelişen teorik ve kavramsal yapı ile girişimcilerin ihtiyaçları ve deneyimleri ile ilgili araştırma bulgularından türetilmelidir.

Dolayısıyla, iyi bir girişimcilik politikası oluşturabilmek için öncelikle girişimciliği oluşturan faktörleri yani, girişimcilik belirleyicileri tam olarak saptamalı ve müdahaleler bu belirleyiciler ekseninde uygulanmalıdır. Genel olarak literatürde, akademisyenler girişimciliğin belirleyicilerini, arz yanlı ve talep yanlı olarak ayırmaktadırlar ve girişimciliği oluşturan bu girişimcilik belirleyicileri üzerine hükümetlerin politika oluşturması gerektiğinden bahsetmektedirler. Girişimciliğin talep yanını etkileyen faktörler, toplumdaki demografik yapı, kaynaklar, bireylerin yetenekleri ve girişimciliğe olan toplumsal ilgi düzeyinden oluşmaktadır. Arz yanı ise, yeni teknolojiler tarafından yaratılan girişimciler için fırsatlardan, tüketici taleplerindeki farklılıktan ve ekonominin endüstriyel yapısından etkilenmektedir.

Lundström ve Stevenson (2005: 6-17), literatürde “girişimcilik düzeyini artırmak için neler yapılabilir?” veya “hükümetin bu süreçte tam olarak rolü nedir?” sorularına tam bir net yanıt bulunmadığını, hangi şartların girişimcilik için gerekli olduğuna dair tam bir kesinlik olmadığını belirtmektedirler. Ancak, onlar herşeye rağmen çalışılan sorunlar üzerinde uzmanlar arasında geniş bir ortak noktanın var olduğunu ve iş giriş-çıkış dinamikleri, risk ruhu, danışmanlık hizmetleri, finansman ve vergileme gibi konuların girişimcilik politikasının merkezini oluşturduğunu vurgulamaktadırlar.

Girişimsel bir ekonomi için nasıl bir politikanın oluşturulacağı son derece önemlidir. Girişimcilik politikası, bilginin yaratılması ve ticarileşmesine imkan sağlamaya odaklanan yeni bir politika yaklaşımıdır ve oldukça geniş bir alana odaklanmaktadır. Girişimcilik politikası, bir ülkedeki veya bölgedeki girişimcilik faaliyetlerini etkilemeyi amaçlayan önlemleri ve toplumdaki faaliyetlerin sonuçlarını kapsamaktadır (Lundstrom ve Stevenson, 2005).

Audrestch, Grilo ve Thurik ise (2007: 1-17), girişimcilik politikası oluştururken, şu soruların çerçevesinde bir politika oluşturması gerektiğinden bahsetmektedirler: i) Girişimcilik politikası nedir?, ii) girişimcilik politikasının üstlendiği rol nedir? iii) girişimcilik politikası neden önemlidir?, iv) girişimcilik politikasının temel araçları nelerdir?, v) kimler girişimcilik politikasını gerçekleştirmelidir? ve vi) girişimcilik politikasını etkisi nedir?.

3.1. Hükümet Müdahalesi Gerekliliği

Kamu müdahalelerinin ekonomik gerekçesi ekonomik bozulmalar ve piyasa aksaklıklarıdır. Hükümetler iktisadi çevrede farklı rolleri yerine getirmektedirler. Bunlardan biri yasal bir çevre oluşturmaktır. Hükümetin bu rolü özellikle piyasa başarısızlıklarını önlemek için idealdir. Ekonomilerde dışsallıklar, piyasaların aksaklıkları veya işlevsizlikleri, asimetrik bilgi sorunu ve eksik rekabet gibi değişik piyasa sorunları mevcuttur. Hükümetlerin yasal düzenlemelerle ilgili amacı bu tür aksaklıkları gidermek ve kaynakların etkin dağılımını gerçekleştirmektir (Verheul vd. 2001).

Hükümetin görevlerinden biri, ekonomide katalizör olarak rol almaktır. Hükümetler stratejiyi planlayan ajanlardır. Vizyonu kurarak, potansiyel oyuncuları harekete geçirmek ve yeni girişimcilerin ve dinamik girişimlerin gelişmesi ve ortaya çıkmasını teşvik etmek için kaynakların dağılımını gerçekleştirerek ekonomiye yön vermektedirler. Dolayısıyla ürettikleri politikalarla girişimcik faaliyetlerini de etkileyebilmektedirler (Kantis, Ishida ve Komori, 2002).

Hükümetler tarafından gerçekleştirilen girişimcilik politikalarının, girişimcilik düzeyini etkileyebileceği çoğu akademisyenlerce doğrulanmaktadır. Acs ve Szerb (2007), politika yapıcıların sürekli ekonomiyi etkileyen kararlarla karşı karşıya kaldığını ve ekonomik büyüme ve girişimcilik arasındaki ilişkiden dolayı politika yapıcıların girişimcilik üzerindeki kararlarının ekonomi için son derece kritik değer taşıdığını vurgulamaktadırlar.

Hükümetler, girişimciliği yasalar ve düzenlemelerle, rekabeti geliştirici önlemlerle, piyasa yoğunluğunu önleyerek, çeşitli müdahalelerle teşvik edebilmektedirler. Ayrıca, hükümetler piyasaya giriş bariyerlerini kaldırarak girişimcilikle ilgili piyasa aksaklıklarını azaltabilirler (Verheul vd., 2001).

3.2. Girişimcilik Politikasının Temellerini Belirleme

Politika yapıcıların, yeni girişimcilerin oluşmasında ideal çevre şartlarının oluşabilmesi için girişimcilik düzeyini artıracak anahtar faktörleri yani girişimcilik politikasının temel yapı taşlarını belirleyip, uygun girişimcilik politikasıyla müdahale etmesi gerekmektedir. Bu müdahale süreci, toplumun bütün kesimlerindeki bireylere girişimciliği fark ettirme ve farkındalıklarını artırma ile başlayan, çeşitli bireylerce

işyerinin kurulması ve hayatta kalması ve dahası büyümesine kadar olan bütün bir süreci içermektedir (Lundström ve Stevenson, 2005).

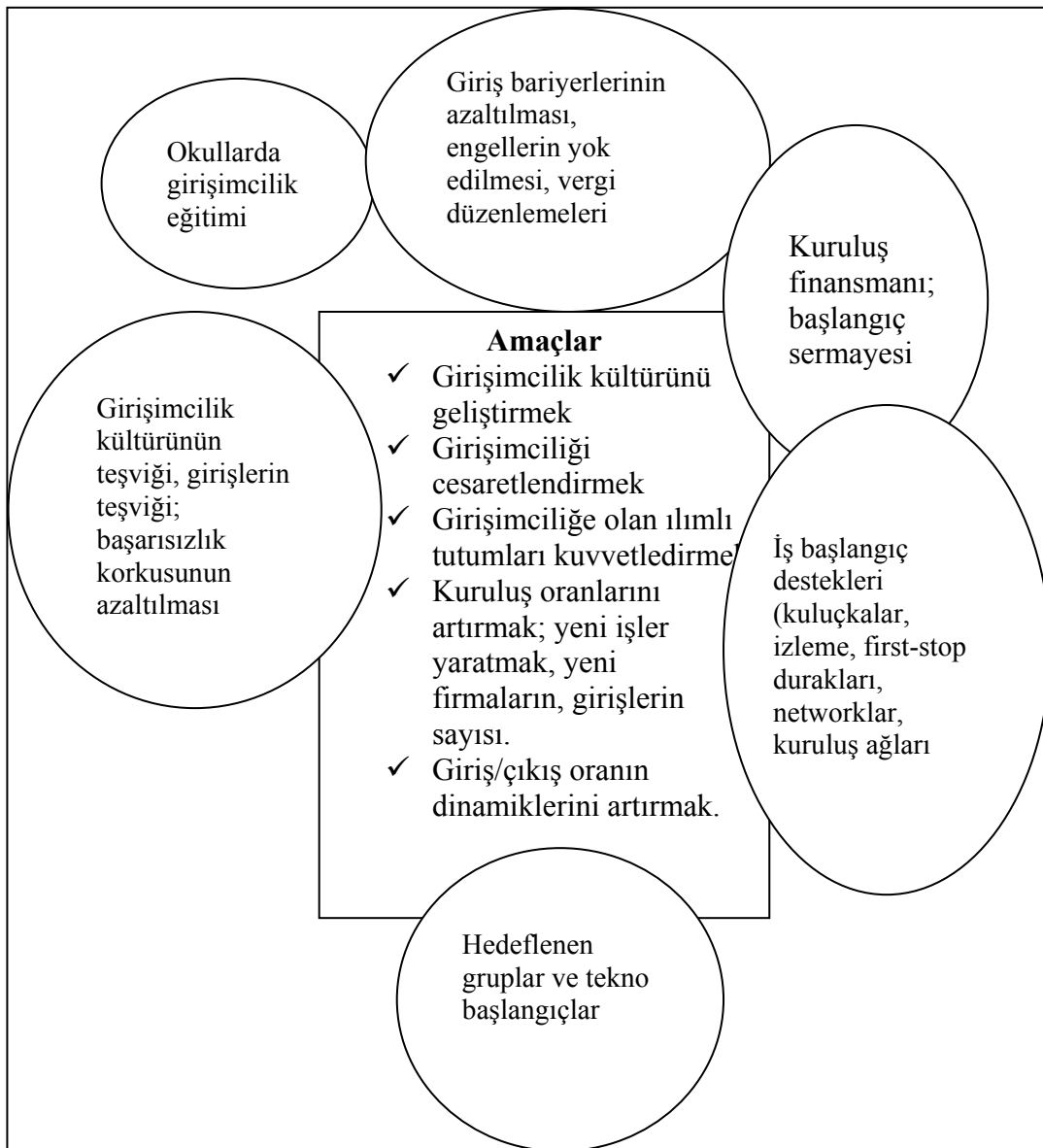
Lundström ve Stevenson'a göre (2005: 45-48) bireylerde girişimcilik fikrinin belirmesini sağlayan ve girişimcilik faaliyetlerinin başlamasına neden olan etkenler şunlardır: 1) Motivasyon: Bireylerin girişimciliği bir kariyer ya da meslek seçimi olarak görerek, girişimciliğe karşı istekli olmaları ve girişimcilik konusunda farkındalığının olması; 2) Yetenekler: Fırsatlara, bilgiye ulaşabilmek için gerekli olan yeteneklere sahip olunması; 3) Fırsatlar: İş kurmaları için gerekli olan destek, danışmanlık hizmetlerinin ve sermaye finansmanı gibi düzenleyici şartların yani girişimciliği destekleyen ortamın bulunmasıdır.

Araştırmacılar, girişimcilik düzeyini belirlerken öncelikle girişimciliği arz yanlı ve talep yanlı olmak üzere ikiye ayırmaktadırlar. Arz yanlı ve talep yanlı olarak ayrılan girişimciliğin, arz yanını emek piyasası yaklaşımı gibi düşünebiliriz (yeteneklerin ortaya çıktığı taraf). Talep yanını ise üretim piyasası yaklaşımı olarak bakabiliriz (iş fırsatlarını taşıyan kapasitenin ortaya çıkması) (Audretsch vd. 2007: 1-17). Burada girişimciliğin hem arz yanı hem de talep yanı birçok faktör tarafından etkilenmektedir. Girişimciliğin arz ve talep yanının önemi, hükümetlerin girişimciliği artırmak için hangi alanlarda politika gerçekleştirmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Belirlenen müdahale kanallarıyla ve politika araçlarıyla hükümet girişimciliğin arz ve talep yanını etkileyecektir.

Hükümetler, beş farklı çeşitteki girişimcilik belirleyicileriyle girişimciliği etkileyebilmektedir. Bu farklı beş politika müdahaleleri ise şunlardır:

1) Girişimciliğin talep yanını etkileyen hükümet politikası; girişimsel fırsatların sayısını ve çeşidini etkileyerek; 2) Girişimciliğin arz yanını etkileyen hükümet politikaları, potansiyel girişimcilerin sayısını ve çeşidini etkileyerek; 3) Kaynaklara, yeteneklere ve bireylerin bilgisine ulaşımı etkileyen hükümet politikaları. Bu politikalar genellikle girişimciliğin girdi faktörleriyle ilgilidir, örneğin, emek, finansman ve bilgi; 4) Tercihlerin, örneğin değerlerin ve bireylerin davranışlarını etkilemeyi amaçlayan hükümet politikaları; 5) Bireylerin karar alma sürecinde amaçlanan politikaları oluşturmaktadır (Verheul vd., 2001).

Şekil 3.1’de özetlendiği gibi, girişimcilik politikası alanındaki çalışmalarıyla literatüre önemli katkı sağlayan Lundström ve Stevenson (2005:6), girişimcilik faaliyetleri düzeyini etkileyen 41 tane değişken belirlemişlerdir. Sosyal ve kültürel faktörler, davranışsal faktörler (girişimciliğe olumlu eğilimi veya başarısızlık korkusu, risk alma gibi), vergileme ve kolay piyasaya giriş-çıkış, nüfus, göç, ekonomik büyüme, nüfustaki küçük işletme/iş sahipliği yoğunluğu ve girişimciliğin toplumdaki rolü bu faktörlerden birkaçıdır.



Şekil 3.1. Girişimcilik Politikası Yapısı

Kaynak: Lundström ve Stevenson, 2005.

3.3. Başlıca Girişimcilik Politikaları

Girişimcilik politikaları, bireylerin iş kurmalarını, risk alma, bir işi başlatma kararlarını etkilemekte ve politika yapıcılar tarafından daha iyi şartlar sağlandığında girişimcilik teşvik edilmiş olmaktadır.

İş kurulmasının, giriş ve çıkışların kolaylaştırılması, iflas düzenlemeleri, vergi konularında kolaylıkların sağlanması, finansmana ulaşılmasının sağlanması, fikri mülkiyet haklarının uygun koruma altına alınması, girişimcilik desteklerinde belirli grupların hedeflenmesi başlıca girişimcilik politikalarını oluşturmaktadır (Acs ve Szerb, 2007; Lundström ve Stevenson, 2005: 60).

3.3.1. İş Oluşturma kolaylığı

Yeni bir iş kurmak maliyetli olduğunda, zaten iş kurabilmek için kısıtlı sermayeye sahip olan girişimci için bir engel olmaktadır. Bu durum yapılan çeşitli araştırmalarda doğrulanmaktadır. Yeni bir iş kurmak ne kadar ucuz ve kolay olursa girişimciler için avantajlı olmaktadır. İş kurmayı kolaylaştırmak amacıyla, en başta gelen uygulamalardan biri de tek durak noktalarının oluşturulması, internetin kullanılması iş kuruluşunun daha ucuz, kolay gerçekleşmesini sağlanması ve piyasaya giriş bariyerlerinin kaldırılmasıdır (Acs ve Szerb, 2007).

Çoğu ülkelerde, iş kurulmaya başlanırken çeşitli yasal taleplerle karşılaşılır. Örneğin Hollanda'da sektöre bağlı olarak potansiyel bir girişimcinin gerekli yeteneklere ve bilgiye (know-how) sahip olması gereklidir. Kuruluş kanunlarının girişimcilik düzeyini etkileyip etkilemediği önemli bir konudur ve tam olarak belli değildir. Diğer yandan da kuruluş yasaları yeni bir işe başlarken maliyetleri yükselten bir faktör olarak potansiyel girişimciler için bir giriş bariyeri olmaktadır. Bu maliyetler farklı şekillerde olabilmektedir. Kuruluş yasalarının karmaşık ve hantal olması, uygun ve gereken miktarda paranın ve prosedürlerin tamamlanması için gerekli zaman ve kuruluş sürecinin girişimciyi zorlayıcı ve yıldıracı olmasından kaynaklanmaktadır. Kuruluş maliyetleri, potansiyel girişimcilerin risk almaktan kaçınmalarına neden olabilmektedir (OECD,1998).

Çok sayıda ve açık olmayan yasalar girişimcilik faaliyetlerini engellemektedir. Küçük firmalar büyük firmalarla karşılaştırıldığında hükümet düzenlemelerine ve yüksek kuruluş maliyetlerine karşı daha fazla duyarlı

olmaktadırlar. İdari yükler sadece giriş için bir bariyer olmakla kalmayıp, aynı zamanda firmanın büyümesi içinde bir bariyer oluşturmaktadır. İdari prosedürlerin şeffaf olmamasından dolayı idari maliyetler ortaya çıkar. Hükümetler genellikle aynı konuları farklı kavramlarla kullanırlar. Buna en iyi örnek, vergi sistemidir. Oldukça karmaşık ve çok fazla işlem bulunmaktadır. Sıklıkla değişmesinden dolayı da girişimciler tarafından karıştırılabilmektedir.

3.3.2. Finansmana Ulaşabilmeyi Sağlama

Yeni bir iş kurarken, en önemli ihtiyaçların başında sermaye gereksinimi gelmektedir. Yeterli sermayeye ulaşamayan girişimciler, diğer tüm şartlar sağlanmış olsa bile girişimcilik faaliyetinden dışlanmaktadır.

Hükümetler, girişimcilerin kolay bir şekilde finansmana ulaşabilmeleri için kredi piyasalarının durumunu düzeltmeye çalışmaktadırlar ve hükümet politikalarıyla yeni iş kuracakları destekleyen finansal sistemin geliştirilmesi sağlanarak çoğu girişimciye kişisel, aile veya arkadaşlarının yardımı olmadan sermayeye ulaşabilmeleri amaçlanmaktadır. Günümüzde, melek yatırımcılar, risk sermayedarları, bankalar ve finans şirketleri temel başvurulacak sermaye kaynaklarını oluşturmaktadır.

Acs ve Szerb'e (2007) göre, mali dengesizliklerin varlığı ekonomilerde bir belirsizlik ortamı yaratmaktadır ve bu belirsizlikler girişimcilerin finansmana ulaşabilmesinde zorluklar çıkarmaktadır. Dolayısıyla finansman sorunu girişimciler için en önemli engellerin başında yer almaktadır.

Tüm yeni iş girişimleri bir miktar başlangıç sermayesine (büyüdükçe daha da fazla) ihtiyaç duymaktadırlar. Dolayısıyla, hükümetler, en iyi biçimde iş oluşumları ve büyümesini sağlayan mali bir sistem yaratmaya çalışmalıdırlar. Günümüzde melek yatırımcılar (zengin bireyler ve böyle gruplar), önemi giderek artan, ilk safhadaki sermayenin kaynağı haline gelmektedir. Borç finansmanı içinde, bankalar ve finans şirketleri geleneksel fon kaynaklarını oluşturmaktadır (Lundström ve Stevenson, 2005).

3.3.3. Fikri Mülkiyet Haklarına Uygun Koruması

Girişimsel ekonomiler yaratılmak isteniyorsa, özellikle yeni fikirlere, teknolojilere, yeniliklere dayalı girişimcilik faaliyetlerin gelişebilmesi için bu yenilikleri üreten kişilerin fikirlerinin yasalarla korunması gerekmektedir, çünkü koruyucu yasaların olmadığı durumlarda bu bireyler yenilik faaliyetlerinde bulunmayacaklar ve böylece özellikle yenilikçi girişimciliğin geleceği tehlikeye girecektir. Dolayısıyla, fikri hakların korunmasının çok zayıf olduğu ve yeniliklerin teknolojik araçlarla kolayca taklit edildiği ve yasal korumaların yine teknolojik araçlarla kolayca engellendiği bir ülkede, yenilikçilerin, kaşiflerin piyasaya yeni fikirler sunması azalmaktadır.

Girişimsel ekonomiler, yeni fikirlere yasal koruma vererek insanları girişimci olmaları için motive etmektedirler. Bu da diğer politika araçlarının yanında entelektüel özellikli patent, telif hakkı ve ticari marka gibi yasaların varlığı ve tam olarak uygulanması ile mümkün olabilmektedir.

3.3.4. Bilim ve Teknoloji Politikaları

Bilim ve teknoloji politikaları, verimliliğin artmasını sağlayan ve yeni fikirlerin ticarileşmesiyle yenilikçiliğe dayanan girişimciliği besleyen çok önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Yenilikler, araştırma ve geliştirme (AR-GE) çabalarının bir ürünüdür ve dinamik girişimci bir ekonominin itici kuvvetidir. Hükümetler, politikalarla yeniliklerin gelişmesini sağladıklarında, sonuçta gerçekleştirilen yenilikler birer girişimcilik faaliyeti olarak karşımıza çıkacaktır (Acs ve Szerb, 2007). Dolayısıyla, ülkede bilim ve teknoloji alanlarında faaliyet gösteren, AR-GE çalışmaları yapan kurumlar ve bu kurumlardan çıkan yenilikçi girişimcilik faaliyetleri hükümet politikalarının merkezini oluşturmalıdır.

3.3.5. Vergi Politikası

Yüksek oranda gelir vergileri, özellikle yeni iş kuranlar üzerinde daha fazla ağır bir etki oluşturmakta ve girişimcilerin gelirlerini azaltarak yeni bir iş kurmaktan vazgeçmelerini sağlayabilmektedir. Dolayısıyla, yüksek vergiler girişimciler için bir tür cezalandırma mekanizması olabilmektedir. Aksine, kazançlar üzerindeki verginin azaltılması ise girişimcilik faaliyetlerinin ödüllendirilmesi ve teşvik edilmesinin

önünü açacaktır. Vergiler, kesinlikle daha fazla girişimci oluşturma mantığıyla belirlenmelidir (Lundström ve Stevenson, 2005: 91-92).

Girişimcilik düzeyinde vergilerin etkisi oldukça yüksektir. OECD'ye göre (1998) yüksek vergi oranları girişimcilik getirilerini azaltırken ve yeni firmaların kurulmasına ve kurulan firmaların büyümesine engel teşkil etmektedir. Vergi ödemeleri eldeki kazançların harcanmasıdır ve işletmeleri negatif olarak etkilemektedir. Dahası, hızlı büyüyen işyerleri yüksek vergi oranlarıyla cezalandırılmış olmaktadır. Buna ek olarak, yüksek vergi oranları vergi kaçırılmasını ve vergi iptalini de teşvik edebilmektedir.

3.3.6. İflas Politikası

Firmaların alanını, yeteneklerini kısıtlayan politikalar, girişimcilerin iş kurmasını engellemektedir. Hükümetler iflas durumlarında maliyetleri kurtarmak için çeşitli araçlara sahiptirler. Örneğin Hollanda'da girişimciler iflas ederlerse, borçlarını gelecekteki olası kazançlarıyla ödemeleri gerekmektedir (OECD, 1998). Buna karşın ABD'de iflas etmiş olan girişimcilerin (iş sahipleri) vergiler dışında borçlarını ödemeleri gerekli değildir. Yine borçların ertelenmesi de başka bir kurtarma politikası olarak karşımıza çıkmaktadır.

İflas mali olmayan bir sonuçtur ve girişimcide bir utanç duygusu oluşturabilir. Nihayetinde bir başarısızlık durumudur. Ülkeler arasında iflasa yönelik sosyal tutumlar birbirinden farklıdır. Örneğin Amerika Birleşik Devletlerinde iflas iyi bir deneyimin şansız bir ürünü olarak görülmektedir. Bunun yanında çoğu Avrupa ülkesinde kişisel bir başarısızlık olarak görülmektedir. Hükümetlerin iş başarısızlığıyla ilgili olumlu tavır alması, iş kuruluşları için çok önemlidir (Lundström ve Stevenson, 2005: 87-90).

3.3.7. Rekabet Politikası

Rekabet politikası, girişimcilik düzeyini belirlemekte ve piyasaya giriş ve çıkış düzeylerini etkileyici bir unsur olarak karşımıza çıkarmaktadır. Giriş düzenlemelerini serbest bırakmak çok sayıda kuruluşu uyaracaktır. Aynı zamanda, girişlerin artması, artan rekabetle birlikte daha düşük fiyat seviyeleri, verimlilik artışı, yeni ürün ve yeni işler gibi başka olumlu sonuçları beraberinde getirmektedir.

Rekabet düzenleyici politikaların amacı düzenleyici piyasa bariyerlerini kaldırmaktır. Rekabet politikası girişimcilerin giriş bariyerlerini yok etmeye odaklanır (kartel sözleşmeleri gibi). Kurulmuş firmalar çeşitli yollarla yeni firmaların piyasaya giriş yapmasını önleyebilmektedir. Etkin rekabet politikasıyla bu aksaklıkların giderilmesi amaçlanmaktadır. Rekabetçi piyasaların oluşturulması yüksek girişimcilik fırsatlarının ve faaliyetinin varlığını gerektirmektedir. Bundan dolayı girişimcilik ve rekabet konularının birbirleriyle ilişkili olduğu söylenebilecektir (Dutz, Ordoover and Willig, 2000).

3.4. Girişimcilik ve KOBİ Politikası

KOBİ politikası, sektördeki KOBİ'lerin verimliliği, rekabet konuları, uluslararası arenadaki konumları ve finansmanlarının sağlanması ve KOBİ'lerle ilgili idari düzenlemeler gibi konulara odaklanmaktadır. Hükümetlerin bu politika alanındaki müdahaleleri küçük firmalar kurulduğu andan itibaren karşımıza çıkmaktadır.

Literatürde, girişimcilik politikası ile ilgili çalışmalar yapılmaya başlandığında, bununla en ilişkili politikaların KOBİ politikaları olduğu görülmüştür. Avrupa Birliği'nin 1995 basımlı KOBİ'lerle ilgili raporunda KOBİ politikası başlığı altında girişimcilik kelimesi geçmekte ve girişimcilik politikasından bahsedilmektedir (Lundström ve Stevenson, 2005). Aynı şekilde, ülkemizde de girişimcilik politikasının ortaya çıkması, Avrupa Birliği'ne üye olmak için istenen uyum kriterleri içerisinde KOBİ Politikası kapsamı içinde girişimcilik politikasından bahsedilmiştir. Dahası, Türkiye'de ilk defa girişimcilik alanında yapılması gereken hükümet müdahaleleri burada belirtilmiştir.

Lundström ve Stevenson'un (2005: 50-54) belirlediği özelliklere göre girişimcilik ve KOBİ politikasının en belirgin farklılıkları şu alanlardır;

- a) Girişimcilik politikası bireylere odaklanırken, KOBİ politikası firmalara odaklanmaktadır.
- b) Girişimcilik politikası farkındalıktan işin kurulmasına kadar olan girişimsel süreçte girişimci bireylerin ihtiyaçlarını desteklemeye odaklanırken, KOBİ politikası ise kurulmuş olan firmaların KOBİ programlarından,

politikalarından yararlanmak için gerekli olan ihtiyaçların karşılanmasına odaklanmaktadır.

- c) Giriřimcilik politikası giriřimcilięin teřviki daha çok yumuřak politika önlemlerini kullanmaktadır. KOBİ politikası ise teřhizat, donanım, yerleřim alanıyla ilgili maliyetleri dūřürmek için finansal yardımları içeren daha sert politika araçlarıyla mūdahale etmektedir.
- d) Giriřimcilik politikası uygulamaya geçerken çok sayıda kurumla etkileřim içindedir (eęitimciler, medya ve hūkūmet bařkanlıkları gibi). KOBİ politikası ise daha az sayıda, dar ölçekte ekonomik kurumlarla iliřki içindedir (iktisadi kalkınma ajansları, finansal mali araçlar gibi).

KOBİ politikası daha çok verimlilik būyūmesine önem vermektedir. Firmalar yerine bireylere odaklanılması 1990'larda bařlamaktadır. KOBİ politikası ve giriřimcilik politikası arasındaki fark İlk kez Lundstrom ve Stevenson tarafından ifade edilmiřtir. Giriřimcilik, verimlilik būyūmesini etkileyen en iyi ve en canlı etken olarak tanımlanmaktadır (Acs ve Szerb, 2007).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GİRİŞİMCİLİK POLİTİKASININ TÜRLERİ

Akademik literatür genel olarak girişimcilik politikası ile ilgili olarak beş maddelik bir sınıflandırmak önermektedir (Lundström ve Stevenson, 2005; Audtrecsh, 2005; Parker, 2006; Audtresch, Grilo ve Thurik, 2007: 1-17). Bunlar 1) girişimciliğin teşviki, 2) girişimcilik için uygun çevre şartlarının sağlanması, 3) finansman politikası, 4) girişimcilik eğitim politikası ve 5) hedef grup politikalarından oluşmaktadır.

4.1. Girişimciliğin Teşviki Politikası

İşsizlik sorunu artık günümüz dünyasında tüm ülkelerin sorunu haline gelmeye başlamaktadır. Dahası, yüksek kalitede beşeri sermayeye sahip ve gelişmiş ülke olmalarına rağmen Avrupa ülkelerinde bile işsizlik ciddi bir sorun olmaktadır. Bu sorunun çözülebilmesi amacıyla girişimcililiğin teşvik edilmesi hükümetlerin en önemli politikalarından biri olarak yerini almaktadır (Papayannakisa, Kastelli, Dominos ve Mavrotas, 2008).

Günümüz kalkınma teorileri, girişimciliğin teşvikini en önemli müdahalelerden biri olarak göstermektedirler (Guzman ve Linan, 2005). Kültür ve sosyal sermaye, girişimcilik faaliyetlerini belirleyici unsurlardandır.

Girişimciliğin teşvik edilmesi aynı zamanda, girişimciler ve ilgili kuruluşlar arasındaki iletişimin de güçlü olmasını kaçınılmaz kılmaktadır. Network (iletişim) yaklaşımına göre, yapılan araştırmalarla iki önemli sonuca ulaşılmaktadır. Kuruluş süreci ve çeşitli kuruluşlar arasındaki iletişim (network) kaynakları, iletişim faaliyetleri firmaların kuruluşunu desteklemektedir. Yapılan araştırmalara göre, yeni kurulan işyerlerinin çevresiyle geniş ve gelişmiş ilişkiler içerisinde olmasının büyümelerini ve hayatta kalmasını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. (Audtretsch, 2005: 21-46).

Teşvik politikası en temel ve genel politikalardan biridir ve girişimcilik kültürünün oluşmasında önemli yer teşkil etmektedir. Girişimcilik, fikirlerin ticari bir davranışa dönüşmesi süreci olduğundan, bireylerin kafalarında onları girişimcilik faaliyetine yönlendirecek düşüncelerin oluşması ve oluşan fikirlerin davranışa

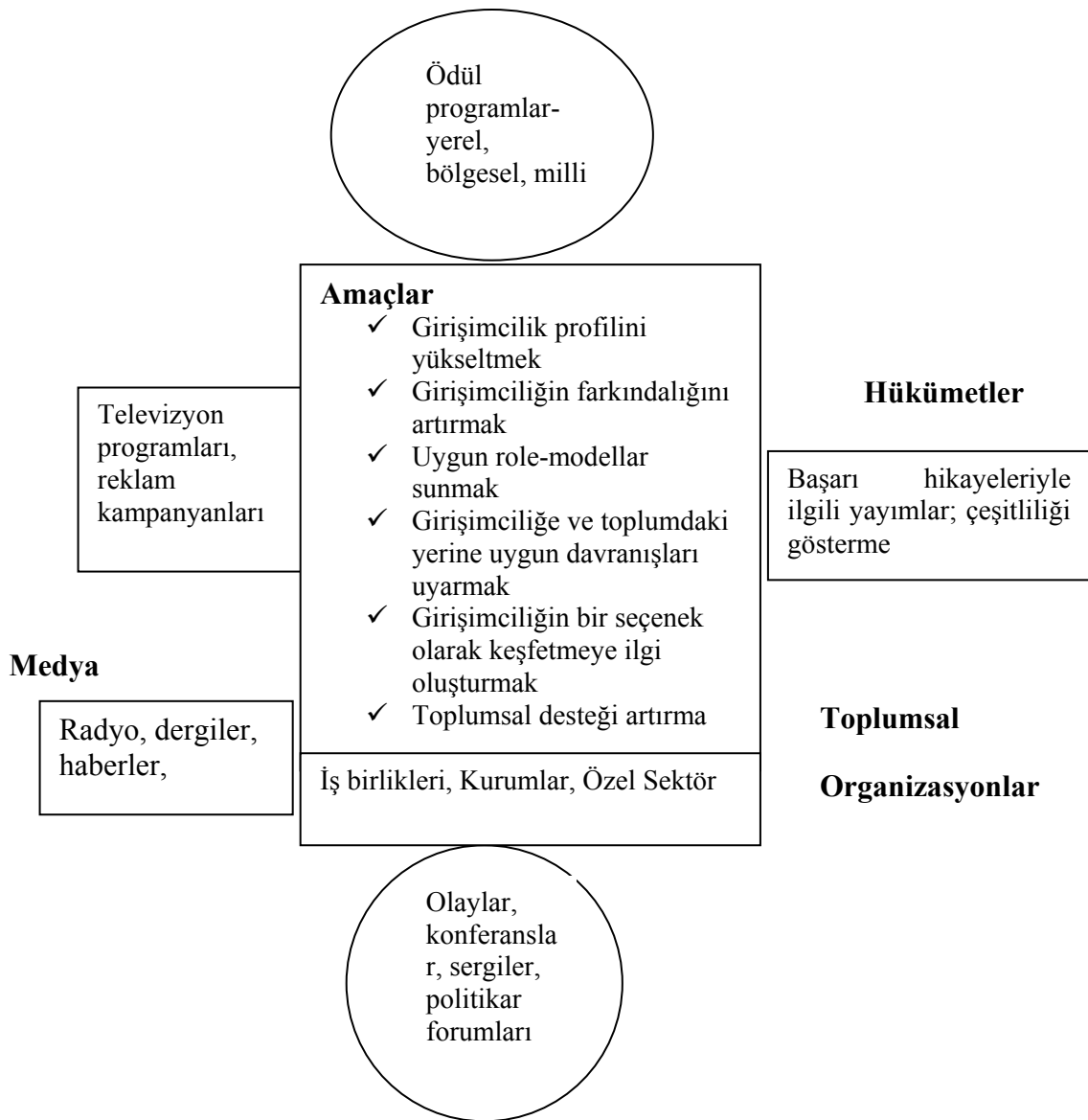
dönüşebilmesi için teşvik edilmeleri gereklidir. Teşvik politikaları, bireylerde girişimcilik farkındalığını yaratarak ve bireylerin daha önce izledikleri alışılmış yolun dışına çıkartmayı amaçlayan, yani düşünce yapılarını değiştirmeye çalışan bir politikadır (Lundström ve Stevenson, 2005: 64-69).

Girişimsel süreç, var olan seçeneklerin farkına varılmasıyla başlamaktadır. Bu farkındalığın yaratılmasında çevre şartları ne kadar iyiyse girişimsel davranış isteği de o kadar fazla olmaktadır. Araştırmacılara göre, bireylerin girişimciliği farketmeleri daha çok, girişimcilik kültürü veya girişim kahramanları (hereos) gibi dışsal faktörlerden kaynaklanmaktadır. Medyada başarılı girişimcilik hikayelerinin varlığı ve iş kuranlar gibi girişimcilik kültürünün göstergeleri diğer bireylere de duyurularak girişimcilik farkındalığı yaratılmalıdır.

Teşvikler, girişimcilik kültürünü oluşturarak bireyleri girişimsel davranışlara yönlendirmek ve örnek model (örnek girişimci) gibi girişimcileri tanıtmak, yani girişimcilik alanında bir farkındalık yaratmayı içermektedir.

Şekil 4.1'de detayları sunulduğu gibi, Lundström ve Stevenson (2005), teşvik amaçlarını gerçekleştirebilmek için 5 farklı politika önermektedir.

- 1) Televizyon programlarına ve reklam kampanyalarına destek olmak,
- 2) Girişimcilik ödül programları,
- 3) Yazılı yayında girişimciliğin teşvikine örnek olabilecek kişiler (örnek girişimci),
- 4) Uluslar arası girişimcilikle ilgili konferanslara ve bölgesel olaylara sponsor olmak,
- 5) Girişimcilikle ilgili konularda radyo, yazılı medya ve web ağlarını kullanmak.



Şekil 4.1. Girişimciliğin Teşviği Politikasının Yapısı

Kaynak: Lundström ve Stevenson, s. 65, 2005.

4.2. Girişimcilik Eğitimi Politikası

Girişimcilik eğitimi, girişimciliğin teşvik edilmesi ve girişimcilik kültürünün gelişmesi açısından çok önemli olan en temel politikalardan biridir. Yapılan çeşitli araştırmalara göre, girişimcilik eğitimiyle, bireylerin girişimciliğin farkına varmaları sağlanarak girişimsel davranış göstermeleri sağlanmaktadır. Girişimcilik programlarıyla, girişimsel davranışlar arasında pozitif bir ilişkinin bulunduğu, ve girişimcilik kurslarının, girişimciliği bireylerin bir meslek seçimi olarak farkına

varmalarını sağladığını göstermektedir. Girişimcilik kursları ve bu kurslara katılım giderek artmaktadır (Gorman vd., 1997).

Bir ülkenin kalkınmasında girişimcilik eğitimi çok önemi bir yer tutmaktadır (Gibb, 1996). Girişimciliğe artan ilgiden dolayı, tüm dünyada girişimciliğin yaygınlaşmasını sağlayan girişimcilik eğitimi artan bir trend göstermektedir (Lee ve Wong, 2007). 1970'lere kadar çok az sayıda girişimcilik kursu bulunmaktaydı, çok fazla bilinmiyordu. 1945'de ilk kez Harvard School of Business girişimcilik kursunu başlatmıştır (Vesper ve Gartner,1997).

Girişimcilik eğitimi kursları 1970'li yıllarda giderek görülmeye ve 1980'lerde iyice hız kazanmaya başlamıştır. Günümüz dünyasında bu kurslara, eğitimlere verilen önemin hızla arttığı gözlenmektedir. Dünyanın ilk iş okulu 1890 yılında Pennsylvanna'da geliştirilen Wharton Okuludur. 1988'de Melbourne'daki Swinburne Teknoloji Üniversitesinde girişimcilik eğitim programı hedeflenmiş ve programda öğrencilere ileri düzeyde girişimcilik eğitimleri verilmiştir. İleri düzeyde sertifika alan öğrenciler üzerine yapılan araştırmaya göre, kurslara katılmayan öğrencilerde yeni bir iş kurma düşüncesinde olmadıkları gözlemlenmektedir. Ancak sonradan kursa katılan ve kursları tamamlayan öğrencilerde, yeni bir iş kurmaya eğilim gösterdikleri gözlemlenmektedir. Araştırmada ulaşılan sonuç, girişimcilik eğitimi alan ve almayan öğrenci grupları arasında yeni bir iş kurma oranı oldukça farklıdır (McMullan ve Gillin, 1998).

Ayrıca "girişimcilik eğitimi" kavramı, 1980'lerin başında en çok ABD ve Kanada'da, Avrupa'da ise daha az kullanılan bir terim olarak ortaya çıkmaktadır (Gibb, 1993).

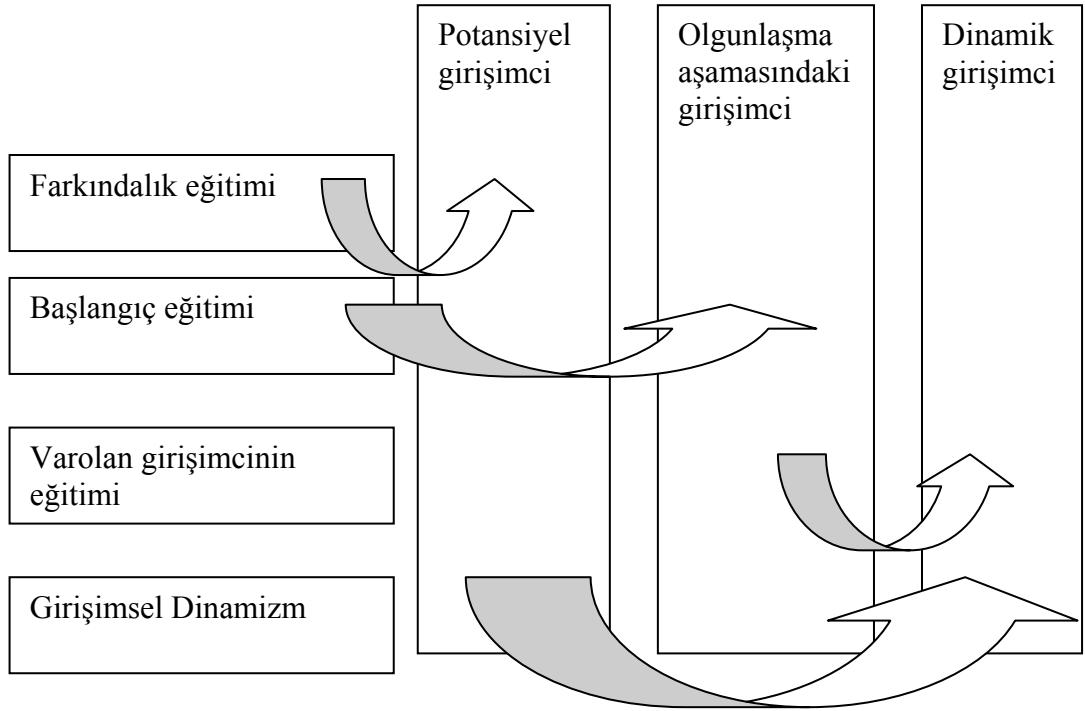
Kuratko (2003), günümüz gençliğini jenerasyon E (generation E) yani, endüstri devriminden bu yana en girişimci nesil olarak adlandırmaktadır ve örneğin 34 yaşın altında 5.6 milyon kadar Amerikalı'nın kendi işini kurduğunu belirtmektedir. Gençliğin girişimciliğe ilgisine ek olarak, üniversitelerin, çeşitli eğitim kurumlarının girişimcilik eğitime olan ilgileri de hız kazanmaktadır, özellikle 1970'lerden günümüze kadar girişimcilik eğitimi kurslarının, programlarının artışı oldukça yüksektir. Dünyada girişimcilik eğitimi bilimsel anlamda, 1970'li yıllarda başlamaktadır. ilk girişimcilik eğitimi USC MBA (İşletme

İdare yüksek lisansı) programında başlatmaktadır. Bu tarihten itibaren günümüze kadar köklenerek varlığını sürdürmektedir. Özellikle 1980’li yıllarda tam olarak belirginleşmeye başlamaktadır. Girişimcilik eğitimi programlarının gelişmesi, bu konuda yayınların artması ve basılan yayınlarda kalitenin aranması, özellikle üniversitelerde ve okullarda girişimcilik eğitimine verdiği önem son yıllarda dünyada artış göstermektedir (Lee ve Wong, 2007:79-105).

Eğitim politikasının varlığının ortaya çıkmasında, tartışmalı bir konu olan girişimciliğin doğuştan mı yoksa sonradan mı kazanıldığı üzerinde çeşitli yorumlar bulunmaktadır. Rae ve Carswell (2001) girişimciliğin öğretilbilir ve öğretilmeyen faktörleri olarak ikili bir ayırma gitmektedirler. Başarılı bir girişimcilik eğitimi için temel faktör, öğretilebilecek yetenekleri en etkili bir şekilde öğretmekten geçmektedir (Katz, 2003). Girişimciliğin öğretilebilecek tarafları, fen bilimleri veya sanat alanındaki gibi işin gerçekleştirilebilmesi için gerekli yeteneklerin, bilginin kazandırılmasını içerirken, girişimciliğin öğretilmeyen yanı ise yaratıcı girişimciliği kapsamaktadır.

4.2.1. Girişimcilik Eğitiminin Amaçları

Girişimcilik eğitimindeki temel amaç, yeni girişimlerin yaratılması amacıyla girişimci bireyleri başarılı bir iş kurmak için hazırlamak ve onları etkili bir biçimde teşvik etmektir. Eğitimler, katılımcıların girişimsel davranışta bulunma niyetlerini geliştirmeyi, bu niyetin gerçekleşebilmesi için gerekli girişimsel bilginin sağlanmasını, girişimcilikle ilgili kişisel yeteneklerin geliştirilmesini, teknik eğitimin verilmesini amaçlamaktadır (Guzman ve Linan, 2005).



Şekil 4.2. Girişimcilik Eğitiminin Amaçları

Kaynak: Guzman ve Linan, 2005

Şekil 4.2’de görüldüğü gibi, Guzman ve Linan (2005), girişimcilik eğitiminin amaçlarını genel olarak dört kategoriye ayırmaktadır:

- 1) Farkındalık Eğitimi (Entrepreneurial Awareness Education): Bu eğitimle, amaç insanların dikkatini bir iş kurmaya ve kendi işinin sahibi olmaya çekebilmektedir ve böylece bireylerin girişimciliği bir meslek seçimi olarak farkına varmalarını sağlamaktır.
- 2) Başlangıç Eğitimi (Start-up Educaiton): Bu eğitim daha çok pratik anlamda bir eğitimi içermektedir, yeni bir iş kurulurken gerekli olan finans konuları, vergi konuları, yasal düzenlemeler hakkında girişimci adayının bilgilendirilmesini içermektedir.
- 3) Varolan Girişimciler İçin Eğitimin Devamı (Contiuning education for existing entrepreneurs): Küçük işletme sahiplerinin eğitimini içermektedir, girişimcinin sahip olduğu yeteneklerinin geliştirilmesi üzerinde yoğunlaşmaktadır

- 4) Girişimsel Dinamizmin Eğitimi (Education for entrepreneurial dynamism): Kurulan yeni iş faaliyete geçtikten sonra da girişimsel davranışların sürmesini amaçlayan bir eğitimidir.

Girişimcilik eğitimi, girişimcilik ruhunu teşvik eden en iyi politikalardan biridir. Girişimcilik eğitimin nasıl olması gerektiği konusunda çeşitli yaklaşımlar mevcuttur. Guzman ve Linan (2005), ABD ve Avrupadaki girişimcilik eğitimini karşılaştırmakta ve bazı sonuçlara ulaşmaktadır. ABD'nin girişimcilik eğitiminde bir iş kurma sürecinde gerçekleştirilmesi gerekenler üzerinde yoğunlaşılırken, Avrupa'nın ise daha genel bir yaklaşımla girişimcilik kişiliğinin oluşturulmasını amaçladıkları ifade edilmektedir.

Girişimcilik eğitiminin amacı mesleki bir seçim olarak girişimciliğin farkındalığını artırmaktır. Girişimcilik eğitimi, yeni bir iş kurmaya yönelen davranışların oluşması için motivasyonun oluşması, bir iş kurabilmek için gerekli olan teknik yeteneklerin kazanılması, girişimsel risklerin alınmasında gerekli bağlantıların kurulmasını geliştirmek, tam zamanında işin kurulmasını sağlamak ve girişimcilik faaliyeti gerçekleştikten sonra gelişimin devamı için gerekli bilginin elde edilmesini sağlamaktır.

Sonuçta, girişimcilik eğitimin amaçları, potansiyel girişimcileri yeni bir iş kurması için hazırlanmasını, katılımcıların iş planlarının hazırlanmasını, girişimcilik faaliyetlerinin gerçekleşmesi için bazı önemli kritik kararların alınmasında destek olunması (Pazar araştırması, finansman konuları, vergi ve yasal konular gibi) ve risk alabilme davranışının geliştirilmesini amaçlanmaktadır.

4.2.2. Girişimcilik Eğitimi Kurslarının Kapsamı

Vesper ve Gartner (1997) yaptıkları araştırmaya göre, genel olarak üniversitelerdeki girişimcilik eğitimiyle en önemli kriterlerin, girişimcilikle ilgili fakülte yayınlarının artması, toplumdaki bireylerin girişimcilik konusunda dikkatlerinin çekilmesi ve özellikle öğrencilerin girişimcilik kurslarına katılımını artırmak olarak belirlemektedir. Yazarların incelemelerine göre en iyi kaliteli girişimcilik programı Malcolm Baldrige National Quality Award (MBNQA) programıdır. Bu program girişimcilik eğitimiyle ilgili bazı kriterleri içermektedir. Bu program, liderlerin önemi (öğrencilerin yüksek performans gösterebilmesi,

amaçlarına ulaşabilmesi ve yüksek beklentilerde bulunabilmesi açısından, eğitimcilerin önemi vurgulanmaktadır); bilgiler ve analizler, stratejik planlama, insan kaynaklarını geliştirilmesi, yönetim, eğitim ve iş süreçlerinin yönetimi, öğrencilerin eğitime odaklandırılması müfredatını içeren bir programdır.

Girişimcilik kursları, girişimcilik derslerini, iş planlamasını, girişimsel konuşmaları, işin olurluluk durumu gibi konuları içermektedir. Derslerde girişimcileri motive eden başarı hikayelerine de yer verilmektedir.

Lee ve Wong'un (2004) araştırmalarına göre, henüz tam bir belirlenmiş girişimcilik eğitim programı bulunmamaktadır. Çoğu programın deneme-yanılma şeklinde olduğunu belirtmektedirler. Bu durumu girişimciliğin çok değişkenli bir yapıya sahip olmasına ve çok yeni bir disiplin alanı olmasına bağlamaktadırlar.

4.2.3. Girişimcilik Eğitimi Yaklaşımları

Genel olarak girişimcilik eğitimi yaklaşımları dört gruba ayrılmaktadır: başarı hikayeleri (old war stories) yaklaşımı, durum çalışması yaklaşımı (case study), planlama yaklaşımı ve jenerik eylem (generic action) yaklaşımlarıdır (Lee ve Wong, 2007:79-105). Başarı hikayeleri yaklaşımında, girişimcileri motive etmek amacıyla başarılı girişimcilerin anlatılmasına bu bireylerin nasıl birer başarılı girişimci olduğuna değinilmektedir. Durum yaklaşımında ise, girişimsel süreçte var olan firmaların durumlarını analiz eden ve şirketlerin karşılaştığı problemlerde ne gibi çözümler önerildiğini ele almaktadır. Planlama yaklaşımı ise, iş kurma amacının gerçekleşebilmesi için tüm planları içermektedir. Jenerik eylem yaklaşımında ise, varolan piyasa şartlarında olması gereken en optimal girişimci davranışlarını kapsamaktadır.

4.2.4. Girişimcilik Eğitiminin Etkinliği

Gorman, Hanlon ve King (1997) girişimcilik eğitimiyle ilgili literatür çalışmalarında, girişimcilik eğitiminin etkinliğini ölçmek isteyen çeşitli çalışmaların sonucunu, yani girişimcilik kurslarının faydasını, bireylerin girişimciliğin farkına varmalarını sağlanarak girişimsel davranış göstermeleri sağlanması ve girişimcilik programlarıyla, girişimsel davranışlar arasında pozitif bir ilişkinin bulunduğu ve kursların girişimciliği bireylerin bir meslek seçimi olarak farkına varmalarını sağlama görevlerini yerine getirdiklerini belirtmektedirler.

Girişimcilik eğitimi programlarının etkinliğini görmek açısından bakılması gereken faktörün hangisi olduğu akademisyenler tarafından tartışmalı bir konudur. Ancak bakılması en uygun olanı yeni işe başlangıçların sayısı olarak karşımıza çıkmaktadır. Literatüre göre, girişimcilik eğitimi ve işe başlangıç oranları arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır (Lee ve Wong, 2004). Girişimcilik eğitimi kursuna başlayan bireyler de, kursa başlamayan bireylere göre yeni bir iş kurma konusunda daha fazla eğilim göstermektedir. Girişimcilik eğitimi, bireyleri olumlu girişimcilik davranışlarına yönelmektedir.

Yine aynı şekilde, girişimcilik eğitimlerinin yeni bir iş kurulmasında oldukça olumlu etkilerinin olduğunu yapılan araştırmalarla kanıtlanmaktadır.

Ayrıca, Carrier (1999) girişimcilik eğitiminin küçük işletmelerde başarısızlığın azaltılmasında çok etkili bir yöntem olduğunu vurgulamaktadır. Dolayısıyla eğer girişimci aynı zamanda kurduğu işi yönetecekse daha önce almış olduğu girişimcilik eğitimi sayesinde yeni işin hayatta kalma oranı daha yüksek olacaktır.

4.3. Girişimcilik İçin Uygun İş Ortamının Sağlanması

Bir ekonomide, girişimciliğin artması ve gelişebilmesi için, girişimciliği destekleyen ortamın olması gerekmektedir. Girişimciliği destekleyen ortamla, iş kurma şartlarının kolay olduğu, bürokratik engellerin bulunmadığı, girişimci için uygun vergi oranlarının bulundu, iş kurmayla ilgili gerekli yasal düzenlemelerin bulunduğu, piyasaya giriş-çıkışların kolay olduğu, girişimciyi koruyan iflas yasalarının bulunduğu ve girişimciyi destekleyen, teşvik eden düzenlemelerin var olduğu bir yasal sistemle girişimciliği destekleyen bir ortam kastedilmektedir. Yeni bir işletme kurulurken çeşitli nedenlerden dolayı yasal yükümlülüklerle karşılaşmaktadır. Özellikle bir işi başlatabilmek için gerekli kayıt prosedürleri, vergi işlemleri ve bürokratik yükümlülükler bu sorunların en başta gelenleridir. Ülkelerin çoğunda varolan yasal düzenlemeler, zor bir bürokrasiye dönüşerek girişimciler için hem zaman hem maliyet hem de işlemlerin karmaşıklığı bakımından büyük zorluklar oluşturmaktadır. Kuruluş yasalarının karmaşıklığı, maliyetleri yükseltmesi bakımından girişimciliğin önünde büyük bir engel oluşturmaktadır. Bu maliyetler potansiyel girişimci için bir risk ortamı yaratmaktadır. Dolayısıyla yasal

yükümlülükler girişimciler üzerinde caydırıcı bir etki oluşturarak, dışlama etkisi sorununu ortaya çıkarmaktadır (OECD, 1998).

Dolayısıyla, girişimcilik faaliyetlerinin artması ve gelişebilmesi amacıyla, yeni bir iş kurmak için var olan düzenlemelerin, yasaların gözden geçirilmesi gerekmektedir. Hükümetlerin, etkin rekabet ortamını sağlaması, iş kurmak için gerekli yasal prosedürleri kolaylaştırması, iflas kanunu düzenlemesi, vergi konularında çeşitli basitleştirmelerin sağlaması ve istihdam kanunlarını iyileştirmesi gerekmektedir.

Literatürde, hangi çevre şartlarının yeni bir işin kurulmasında nasıl bir etkisinin olduğunu ortaya koymak üzere akademisyenlerce çeşitli araştırmalar yapılmaktadır. Gelderen, Thurik ve Bosma (2005), yeni bir iş kurma girişiminde olan (nascent entrepreneurship) bireylerin bir kısmının başarılı, diğerlerinin ise girişimcilikten vazgeçtiklerini belirtmektedir. Onlara göre, işin kurulacağı piyasanın “algılanan riski” belirleyici olmaktadır, piyasada algılanan risk yüksekse bu durum bireyleri girişimcilikten caydırmaktadır. Dolayısıyla hükümetin, aynı zamanda risk yönetimini iyi bir şekilde gerçekleştirmesi gerekmektedir.

4.3.1. İş Kurmayı, Piyasaya Girişleri ve Çıkışları Kolaylaştırmak

4.3.1.1. Piyasaya Giriş ve Çıkışların Önemi

Piyasaya giriş ve çıkışların toplamı, birikerek anlamlı bir düzeye ulaşip verimlilik büyümesi ve inovasyon için önemli itici bir kuvvettir. Ayrıca dinamik bir ekonomi için son derece önemli olmaktadır. Firmaların giriş-çıkışlarının kısa dönemde çok etkisi olmayabilir. Çünkü çoğunlukla bu firmalar küçük ölçektedir ve üretimin az bir kısmını gerçekleştirmektedirler. Ancak hayatta kalan firma girişleri uzun dönemde birikimli bir etki yaratarak ekonomide önemli bir etki yaratmaktadır (OECD, 1998). ABD’de yapılan çalışmalarda, net girişlerin uzun dönemde önemli ölçüde verimlilik büyümesine katkısının olduğu saptanmıştır. Avrupa’daki diğer çalışmalar, yüksek girişlerin ekonomik kapasiteyi dinçleştirdiğini ve piyasayı yeni fırsatlar sunduğunu, çıkış yapan firmaların da kaynak dağılımını geliştirdiğini göstermektedir.

Yeni firmaların kuruluşunu ve büyümesini engelleyen düzenlemeler, girişimcilik düzeyini azaltmaktadır. Yapılan araştırmalara göre, iş kurmayı

zorlaştıran en önemli faktörler yüksek işlem maliyetleri, iş kayıt prosedürlerinin zor olması ve bürokratik engellerdir.

Ülkeler arası bir araştırmada, giriş bariyerleri ve firma girişleri arasında negatif bir ilişki bulunmuştur. OECD ve OECD ülkesi olmayan 75 ülkede yapılan bir araştırmadan, dünyanın çoğu ülkesinde yasal girişlerin oldukça pahalı ve zaman kaybettirici (en fazla 174 iş günü, ortalama 63 iş günü arasında değişmektedir) ve bu sıkı düzenlemelerin ayrıca yolsuzluklara ve kayıtdışı ekonomiye yol açtığı sonucuna ulaşılmaktadır (Djankov vd., 2002).

Firmaların kuruluşlarında varolan giriş düzenlemeleri oldukça önemlidir ve bu giriş düzenlemeleri zaman ve maliyet sorunlarıyla bir engel oluşturmaktadır. Çoğu ülkelerde, giriş düzenlemeleri oldukça ağır ve caydırıcıdır. Dolayısıyla politika yapıcılar basitleştirici müdahalelerle bu güçlükleri kaldırmaya çalışmaktadırlar. Djankov, Portra, Silanes ve Shleifer (2002), 85 ülke üzerinde yaptıkları çalışmalarında, işe girişlerin oldukça pahalı, maliyetli ve çok bürokratik olduğunu ortaya koymaktadır. Ağır giriş düzenlemelerinin verimsizliğe yol açan büyük işbirliklerine ve kayıtdışı ekonomiye yol açtığını göstermektedir. Ayrıca, daha az demokratik ve daha fazla müdahaleci hükümetlerin ağır giriş şartları oluşturduğunu vurgulamaktadırlar.

Ayrıca, Ho ve Wong (2007), işlem maliyetlerinin girişimcilik üzerinde caydırıcı bir etkiye sahip olduğunu, bu maliyetlerinin girişimci için ek bir maddi yük oluşturduğundan dolayı sıkıntı yarattığını ve hükümetlerin işlem maliyetlerini azaltması gerektiğini belirtmektedir.

Sonuçta, çok fazla ve karışık yasalar girişimcilik faaliyetlerini azaltan bir etki ortaya çıkarmaktadır (OECD, 1998). Ülkelerin çoğunda işyeri kuruluşu girişimciliği önleyen biçimde masraflı, uzun ve karmaşık bir süreç olabilmektedir. Son zamanlarda çeşitli ülkeler bu kuruluş engellerini azaltmak için çeşitli reformlar gerçekleştirmektedir. Bunlar bir şirketin kurulması için gerekli zamanı azaltmak ve idari usuller için tek durak noktaları kurulması (one-stop shops) gibi önlemlerden oluşmaktadır (OECD,2001).

Lundström ve Stevenson (2005:83-87), iş kayıt prosedürlerinin karmaşıklığını ve zorluğunu gidermek amacıyla, hükümetlerin müdahalelerinde tek durak

noktalarının (one-stop shops veya single entry points) oluşturulması gerektiğini vurgulamaktadırlar. Tek durak noktaları sayesinde, girişimci tüm işlemlerini gerçekleştirirken, edinmesi gereken bilgileri tek bir merkezden sağlayarak karmaşık bürokrasi sürecinden kurtulmuş olmaktadır. Özellikle bu merkezler, bürokrasinin çok yoğun olduğu ülkelerde girişimci açısından büyük bir kolaylık sağlamaktadır. Ayrıca, çoğu ülkede tek iş numarası ve iş kurmayla ilgili işlemlerin elektronik ortamda gerçekleşmesini sağlayan uygulamaların başlatıldığını belirtmektedirler.

4.3.1.2. Rekabet Politikaları ve Fiyat Serbestisi

Rekabet politikaların oluşturulması, girişimci ruhlu bir ekonominin varlığı açısından oldukça etkilidir. Esnek giriş düzenlemeleri çok sayıda iş başlangıcını uyarılmaktadır. Rekabetin artması düşük fiyatlar, yüksek verimlilik büyümesi, yeni işler, yeni ürünler gibi birçok faydalı gelişmelere sebep olmaktadır. Rekabetin teşvik politikası, rekabeti kısıtlayan ve engelleyen kuralların kaldırılması yanında işlevsiz piyasalarda yeni kuralları ve kurumsal düzenlemeleri gerektirmektedir. Örneğin piyasada zararlı kuralların olduğu durumlarda veya düzenlemelerin eksikliğinde yeni bir yasal sistem gerekmektedir. Rekabet politikaları, ayrıca girişimcilerin piyasaya kolay bir şekilde girmelerini de sağlamaktadır.

Rekabet politikaları, girişimcilikte piyasa bariyerlerini (kartel durumu gibi) elemeye odaklanır. Kurulmuş firmalar birçok yolla yeni firmaların piyasaya giriş yapmasını önler, örneğin dağıtım kanallarına ve hammadelere ulaşmasını engelleyerek, böyle bir durumda etkin bir rekabet politikası sayesinde yeni girişimler rahatça faaliyette bulunabilmektedir. Sonuç olarak, rekabetçi bir ortam, girişimcilik faaliyetlerini gerektirmektedir. Daha girişimci piyasalarda rekabette artmış olmaktadır (Dutz, Ordovery ve Willig, 2000).

4.3.1.3. Çıkış ve İflas Kuralları

Başarısız girişimcilerin çıkışı girişimsel endüstriyel yapılanma sürecinin önemli bir parçasıdır. Gerçekte firmaların küçük bir kısmı iflas yoluyla kapanmaktadır. Başarısızlık ya da finansal kayıp korkularının olmaması bireyleri yatırım yapmaya teşvik etmektedir ve böylece girişimciliğin artışı sağlanmaktadır (OECD, 2001:89-113). Yapılan araştırmalara göre, başarısız olan girişimciler toplum tarafından kötü karşılandığında ve iflas hallerinde kolaylıkların sağlanmadığı

durumlarda, iflasa uğramış girişimciler güvenlerini yitirerek tekrar girişimcilik faaliyetinde bulunmamaktadır. Yani ağır iflas yasaları bireylerin en başından yeni bir iş kurmalarını engellemektedir. Sonuçta, iflas sadece finansal bir sonuç değildir, aynı zamanda iflasa uğrayanlarda mahcubiyet duygusu da (stigma) meydana getirir. Dolayısıyla, bu durum daha önce iflas etmiş girişimcinin ikinci bir girişimcilik davranışını engellemektedir. İflas olan sosyal tutumlar ülkeden ülkeye değişiklikler göstermektedir. Örneğin, ABD’de başarısızlık iyi bir denemenin başarısız bir sonucu olarak görülmektedir. Buna rağmen çoğu Avrupa ülkelerinde kişisel başarısızlık olarak görülmektedir (OECD, 1998).

Ayrıca, firmaların kapanması girişimcilik sürecinin bir kısmı olup kaynakların en verimli şekilde kullanıma taşınmasını sağlamaktadır. Potansiyel girişimcilerin, ağır yüklü iflas politikalarıyla cesaretleri kırılabilmektedir (Verheul vd. 2001).

Hükümetler iflas yasalarını düzenleyerek girişimcilerin risk alma davranışlarını etkileyebilmektedirler. Eğer iflas yasaları girişimciler adına risk alma ve kredi konularında düzenlemeyi iyi gerçekleştirmezse, girişimciler ve yatırımcılar dışlanmış olmaktadır. Bir firmanın hızlı ve kolayca çıkışı, ekonomik etkinlik için gereklidir. Böylece ekonomide rekabet edenler arasında kaynakların yeniden dağıtım yeteneği gelişmiş olmaktadır. Çoğu Avrupa ve Asya ülkelerinde iflas yasaları girişimcilerin geleceğine zarar verecek düzenlemeleri taşımaktadır.

Hükümetler çeşitli araçlarla iflas durumundaki kişinin maliyetlerini azaltabilmektedirler. Borç ödeme hükümlerinin kapsamı ülkeler arasında çeşitli şekillerdedir. Hollanda’daki girişimciler iflasa düştüklerinde borçlarını, gelecekteki olası kazançlarıyla ödemektedirler. Bu yasal yükümlülük de girişimciliği kısıtlamaktadır (OECD, 1998). ABD’de ise başarısız, iflasa giden girişimciler borçlarını ödemek zorunda değildirler. Borçları ödeme yükümlülüklerinde başka kurtarma önlemi de borçların ertelenmesidir. Borçların ertelenmesi, örneğin borçların moratoryumu sıklıkla başvurulmuş bir yöntemdir (EIM/ENSR, 1997).

4.3.1.4. İş ve Emek Konuları

Ülkelerdeki ağır emek düzenlemeleri daha az emek katılımı ve yüksek işsizlik oranlarıyla sonuçlanmaktadır (Botero vd. 2004). Ayrıca, ekonomide sağlık

harcamaları, emekli harcamaları, sakatlık ve işsizlik sigortası gibi durumlar olduğunda kendi işini kurmanın fırsat maliyeti artmaktadır. Dolayısıyla bireyler tarafından maaşlı işçi olma durumu tercih edilmektedir. Sosyal faydaların yüksek düzeyi, işsizlikten kaçacak kişilerin girişimci olma yolundaki cesaretlerini kırdırmaktadır ya da girişimci olmaya gerek duymamaktadırlar.

4.3.1.5.Vergiler

Yüksek vergi oranlarının girişimciliğin getirilerini azalttığını ve yeni firma kuruluşlarını ve kurulmuş firmaların büyümesini engelleyebileceği tartışılmaktadır (OECD,1998). Daha da fazlası, yüksek büyüyen işler, yüksek kurumlar vergileriyle cezalandırılmaktadır. Sonuç olarak, yüksek vergi oranları vergi iptalini veya vergiden kaçınmayı teşvik edecektir. ya da ikinci bir iş bulup çalışmayı sağlayacaktır. Böylece yasal girişimciler için fırsatlar azalmış olur.

Vergi düzenlemeleri girişimcilik üzerinde oldukça etkilidirler. Araştırmalar, yüksek vergi oranlarının girişimciliği ve firmaların büyümesini engellediğini ortaya koymaktadır. Gelir vergileri düşük olduğunda, bu bir bakıma girişimciliğin ödüllendirilmesidir, bir çeşit teşvikidir. Bu durum ABD ile ilgili çalışmalarda doğrulanmaktadır. Artan marjinal vergi oranlarını girişimciliğin azalması izlemektedir (Carrol vd., 2000).

Yüksek vergiler bir girişimcilik bariyeridir. Elleriindeki finansmanı değerlendirecek olan yatırımcılar yüksek vergilerden dolayı girişimcilikten vazgeçebilirler. OECD ülkelerinde vergi yüklerini azaltmak amacıyla önlemler alınmaya başlanmaktadır. Örneğin, Avusturalya'da ilk iki yıl kurumlar vergisinden istisna tutulmaktadır ve çok küçük girişimler KDV'den (katma değer vergisi) muaftırlar (Lundström ve Stevenson, 2005).

Lundström ve Stevenson'a göre (2005:91-92), 13 ülkeyi inceledikleri çalışmada, hükümetler, yeni firmaların büyümesini ve girişini kolaylaştırmak amacıyla genel olarak vergileme sisteminde 3 yola başvurulmaktadır. Bunlar, yeni firmaların gelirlerinden vergi alınmaması, yeni iş kuran girişimcilerden vergi ödemelerinde indirimlerin sağlanması ve yeni açılan iş yerlerinde vergi ödemesinin ertelenmesi şeklindedir.

4. 4. Finansman Politikası

Finansmana ulaşma zorluğu, küçük firmaların kurulması ve büyümesinin önündeki en önemli bariyerlerden biri olarak görülmektedir. Yarım yüzyıldır, en eski KOBİ politikalarından biridir. Çünkü finansmana ulaşma eksikliğinden dolayı, girişimciler işlerini kurma, genişletme, modernleştirme ve büyütme çabalarını geciktirmektedirler. Bugünlerin ekonomisinde, sermaye piyasaları daha fazla gelişmiştir ve geleneksel borç verenler, küçük firmalar sektörünü karlı büyüyen piyasalar olarak görmektedirler. Ekonomilerde, sermaye ile ilgili finansal boşluklar halen mevcuttur (Lundström ve Stevenson, 2005: 92-101).

Yeni iş girişimleri başlangıç sermayesine ihtiyaç duymaktadırlar. Ancak finansmana erişebilme sıkıntılarıyla karşılaşmaktadırlar ve bu yüzden hükümetler yeni iş kuruluşunu kolaylaştıran ve koruyan mali bir sistem yaratmaya çalışmaktadırlar. Yani, sermaye sıkıntısı girişimciliğe engel olmaktadır. Bazı işler oldukça yüksek sermaye ihtiyacı duymaktadır. Özellikle bu tip işletmeler için bu açıdan sermaye kısıtı daha büyük bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır (Ho ve Wong, 2007).

Finansmana ulaşım yolları oldukça çeşitlidir. Girişimcilerin çoğu kaynakları dış piyasalardan daha çok, aile ve yakındalarından temin etme yolunu seçmektedirler. Ancak sadece bu yeterli değildir ve ek kaynaklar da firmaların kurulabilmesi ve büyümesi için gerekmektedir (Gaston,1989). Genel olarak bir girişimcinin ulaşabileceği, borçlanma, risk sermayesi ve resmi olmayan yatırımlar olmak üzere 3 çeşit kaynak bulunmaktadır. Yapılan çalışmalara göre, resmi olmayan yatırımların girişimcilik üzerinde oldukça önemli bir etkiye sahip olduğu görülmektedir (Ho ve Wong, 2007).

Gelderen, Thurik ve Bosma (2005), yeni bir iş kurma girişiminde olan bireyleri (nascent entrepreneurship) destekleyen ve caydıran faktörleri belirlemek amacıyla, 517 tane bireyi 3 yıllık zaman periyodunda incelemişler ve birtakım sonuçlara ulaşmışlar. Bu sonuçlardan biri de finansman konusudur. Onlara göre, daha fazla kuruluş sermayesi kullanmayı amaçlayan girişimcilerin, iş kurma olasılıkları azalmaktadır. Diğer taraftan gerekli olan kuruluş sermayesi düştükçe girişimcilerin işi başlatma şansları daha çok artmaktadır. Sonuç olarak iş kurmak için

gerekli olan sermayenin girişimciliği etkileyen en önemli unsurlardan biri olduğunu saptamışlardır. Dolayısıyla, bu araştırmadan yeni bir iş kurarken finansmanın ne derece önemli olduğunu görmekteyiz.

Amaçlar	
✓	Girişimcilerin tüm grupları için finansmana ulaşmayı geliştirmek, iş hayatının tüm evrelerinde, özellikle kuruluş ve ilk kuruluş aşamalarında (early-stage)
✓	Küçük firmalara borçlanmanın maliyetini ve riskini azaltmak
✓	Özel sektör yatırımını yükseltmek
✓	Risk sermayesi ve melek yatırımları arzını artırmak
✓	Asimetrik bilgiyi azaltmak

Şekil 4.3. Finansman Politikasının Amaçları

Kaynak: Lundström ve Stevenson, s. 95 2005

Lundström ve Stevenson (2005:92-101) Şekil 4.3’de olduğu gibi tüm girişimcilerin finansmana ulaşabilmesini, yatırımların artmasını, çeşitli yatırım arzlarının artmasını ve borç alan ve borç veren arasındaki asimetrik bilgi sorununun çözülmesine odaklanılan bir finansman politikası yapısı oluşturmanın önemine değinmektedirler.

4.4.1. Finansman ve Asimetrik Bilgi Sorunu

Audretsch (2002), girişimcinin finansmana erişiminde ciddi sorunların varlığından bahsetmektedir. Ek olarak Stiglitz ve Weiss’in (1981) geliştirdiği asimetrik bilgi sorununun finansman konusunda oldukça önemli bir yeri olduğunu savunmaktadır. Stiglitz ve Weiss (1981) kredi tayinlemesinin firmanın ölçeğinden bağımsız olarak gerçekleşmediğini ve olumsuz seçim sonucu asimetrik bilginin varlığından dolayı firmalar küçüldükçe kredi tayinlemesinin arttığını savunmaktadırlar. Dolayısıyla, bu durumda girişimciler gerekli olan sermayeye ulaşamamaktadırlar. Sonuçta, girişimciler açısından finansal aksaklıkların arkasında yatan en önemli sorunlardan biri asimetrik bilgi sorunu olarak ortaya çıkmaktadır.

Petersen ve Rajan'da (1992), potansiyel borç verenlerin yeni kurulacak firmalar hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığından dolayı, bu genç firmaların kredi tayinlaması sorunuyla sıklıkla karşılaştığını belirtmektedir. Borç veren, borç alan hakkında riski ve kalitesi konusunda bilgiye sahip olmadığı durumlarda, kredi tayinlaması sorunu ortaya çıkacaktır. Asimetrik bilgi sorunu, az riskli ve riskli borç alan ayrımının yapılmasına olanak tanımadığından dolayı sermaye arz edenler borç verme konusunda kısıtlamalara gitmektedir. Avrupa ülkelerinde, küçük ve yeni firmalarda özellikle yeni ve yüksek teknoloji sektörlerinde kredi kısıtlamaları fazlasıyla görülmektedir.

4.4.2. Finansman Kaynakları

4.4.2.1. Risk Sermayesi (Venture Capital)

Risk sermayesi (venture capital), finansmanın özel bir çeşididir ve sermaye arayan girişimcilerin, nakit sahibi yatırımcılarla buluşması anlamına gelmektedir. Son yıllarda, risk sermayesi yeni kurulan firmaların finansmanında önemli bir faktör olarak yerini almaktadır. Genellikle yenilikçi firmalar tarafından tercih edilmektedir. Çünkü bu kuruluşlar özelliği gereği daha fazla kaynağa ihtiyaç duymaktadırlar. Risk sermayedarlarının, kurulacak firmalara finansman sağlamada, gelişmelerinde ve büyümelerinde önemli katkıları olduğu ortaya çıkmaktadır. Risk sermayesi faaliyetleri, 1990'lardan itibaren OECD ülkelerinde önemli derecede artış göstermektedir (OECD, 2001). Bugünün başarılı yeni firmaları risk sermayesiyle oldukça ilgilidir. günümüzde teknoloji şirketlerinin çoğu risk sermayesi ile işlerine başlamışlardır (Keuschnigg ve Nielsen, 2004). Dolayısıyla, politika yapıcılar risk sermayesini girişimciler için geliştirmeliler.

4.4.2.2. Melek Yatırımcılar

Melek yatırımcılar (zengin gruplar), girişimciye yeni bir iş kurarken maddi destek sağlayan finansman kaynaklarından biridir. Günümüzde melek yatırımcılar önemi giderek artan, sermaye ihtiyacında başvurulacak başlıca temel kaynaklardan biri olarak yer almaktadır (Acz ve Szerb,2007).

4.4.2.3. Diğer Finansman Kaynakları

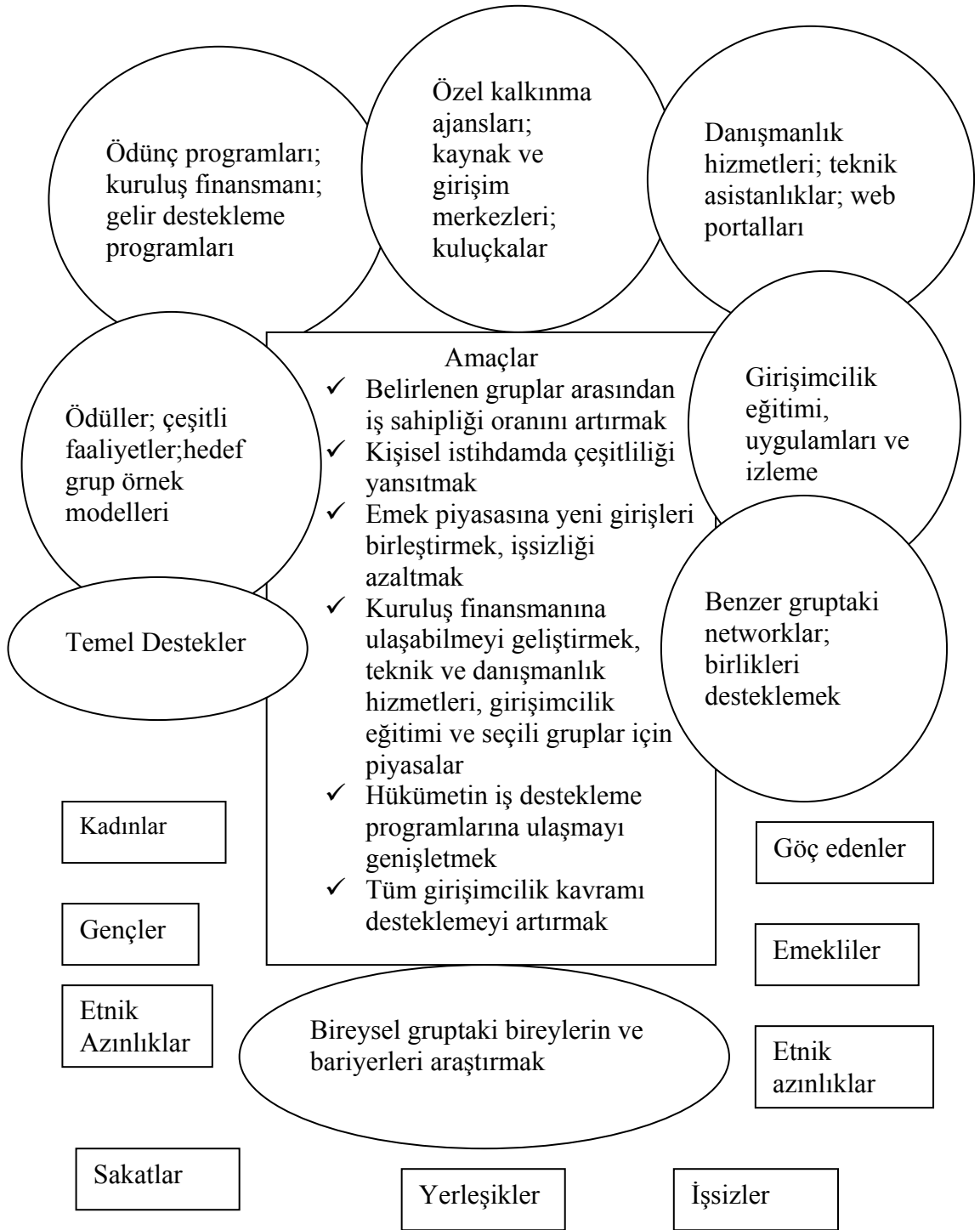
Finansman kaynağı olarak aynı zamanda, girişimciler yakın çevrelerindeki aile, akraba eş dost gibi yakın çevrelerden finansmana ulaşmaktadırlar. Diğer ise, girişimciler için bankaların çeşitli kredileri olabilmektedir.

4.5. Hedef Grup Politikası

Girişimcilik politikasının bu alanında, hükümetler toplumda, iş sahibi olma oranı daha az olan bireylere odaklanarak, belirlenmiş bu grubun girişimcilik faaliyetlerini artırmayı hedeflemektedirler. Hükümetin politikaları ise, nüfustaki belli gruplardaki iş sahipliği oranlarına bakılarak belirlenen grupların, yeni bir iş kurmaları için gerekli olan fırsatların sağlanması ve kaynaklara eşit şekilde ulaşabilmelerini engelleyen piyasa başarısızlıklarını ve sistematik bariyerlerin ortadan kaldırılmasını kapsamaktadır.

Lundström ve Stevenson'un (2005:109-114) yaptığı araştırmada başlıca gruplar genç girişimciler, kadın girişimciler, etnik azınlıklar, yerli girişimciler, işsizlikten kaçan girişimciler ve teknolojik ağırlıklı girişimcilik hedef grupları arasındadır. Bu kesimlerde girişimciliği artırmak hedef grup politikasının amacıdır. Bunun yanında, ülkenin durumuna göre yaşlılar, sakatlar, genç mezunlar gibi değişik gruplarda ortaya çıkabilmektedir.

Politika önlemleri özel kalkınma ajanslarının kurulmasını, girişimcilik merkezleri, hedef gruplar için kuluçkalar; danışmanlık hizmetleri sağlanmasını, girişimcilik eğitim programları ve web portalları, özel borçlanma fonları veya finansman sağlama programlarını; ödül programlarıyla hedef gruptaki örnek modellerin teşvik edilmesini içermektedir (Lundström ve Stevenson, 2005: 109-114)



Şekil 4.4. Hedef Grubu Politikasının Kapsamı

Kaynak: Lundström ve Stevenson, s.110, 2005.

4.5.1. Etnik Azınlıklar- Göç Edenler

Ülkenin barındırdığı farklı etnik gruplar, yetenekli ve başarılı olanlar, beyin göçü yapanlar ve diğer göç edenlerin (etnik azınlıklar) bir ekonomide girişimcilik faaliyetine etki edip etmediği akademisyenlerce araştırılmaktadır (Audtretsch, 2002). Bununla ilgili, çalışmalardan biri Saxenien'in gerçekleştirdiği (2000), 1990'larda ABD'de artan girişimcilik faaliyetinde göç edenlerin ne kadarının girişimciliğe yöneldiğini veya girişimciliği teşvik ettiğine ilişkin bir çalışmadır. Bu çalışmaya göre özellikle Çin'den ve Hindistan'dan gelen mühendislerin, Silikon Vadisinde giderek arttığını ve girişimcilik faaliyetlerinin anlamlı bir düzeye ulaştırdığını kanıtlamaktadır. Çünkü bu bireyler aynı zamanda Asya kıtası, yani evleri ve Amerika arasındaki bilgi akışını hızlı ve etkili bir şekilde sağlayarak, temelde artık yenilikçiliğe ve bilgiye dayanan girişimcilik faaliyetlerinin önünü açmaktadır. Saxenien bu etnik grupların sağladığı girişimcilik faaliyetlerine politika yapıcıların dikkat etmesine ve bu tür yetenekli bireyleri ülkelerine çekmek için çeşitli politikalar gerçekleştirmeleri (bu alanda daha fazla yatırım yapılması gibi) gerektiğini vurgulamaktadır (hotmail ve yahoo örnekleri, ikiside Asya'lı girişimciler tarafından oluşturulmuş, ama Amerikan firmaları).

4.5.2. Gençler

Genelde girişimcilik faaliyetleri yaşla birlikte daha çok artış göstermektedir. Bunun nedenlerinden biri de gençlerin iş kurmak için yeterli sermayeye sahip olmamalarıdır. Dolayısıyla, hükümet politikaları, genç insanların mali bakımdan destekleyerek, genç girişimciliği destekleyebilir. Bununla birlikte, hükümet hem danışmanlık hem de yardım büroları olarak anılan kuruluşlarla kendi namına çalışmayı bir kariyer seçeneği olarak farkındalığını sağlayarak destek sağlayabilir. Dahası, hükümetler gençlerin deneyim eksikliğini stajların teşvikiyle (eğitimle) giderebilirler (OECD, 2001).

4.5.3. Kadın Girişimciler

Toplumda ne kadar çok kadın girişimci varsa, girişimci sayısı da o denli artmaktadır. Kadın girişimcilerin etkinliği oldukça yüksektir. ABD'de 1990'larda artan girişimciliğin payında, kadın girişimcilerin etkisinin oldukça yüksek olduğu görülmektedir ve kadın girişimcilerin etkinliği çeşitli araştırmalarla kanıtlanmaktadır.

Ancak, kadın girişimcilerin en önemli sorunlarından birisi kuruluş için gerekli sermayeye erişimde sıkıntı yaşamalarıdır (Verheul ve Thurik, 2001).

OECD ülkelerinde girişimcilerin dörtte biri kadın girişimcilerden oluşmaktadır. Tüm girişimciler içinde halen kadın girişimciler az bir yer tutmaktadır. Bu durum çeşitli araştırmalarla doğrulanmaktadır. Bunun yanında kadın girişimcilerin yüksek düzeyde olduğu ekonomilerde yüksek düzeyde ekonomik büyüme gerçekleştiği görülmektedir (ABD'yi, Avustralya, Kanada, Kore, İspanya ve Norveç izlemektedir) (OECD, 2001).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE’NİN GİRİŞİMCİLİK POLİTİKASI PROFİLİ VE TÜRKİYE İÇİN YENİLİKÇİ VE BÜYÜME ODAKLI GİRİŞİMCİLİK POLİTİKASI YAPISI

Son on yılda gelişmiş ülkelerde dahil olmak üzere, tüm dünya girişimciliğin ekonomik büyümenin ve istihdam sorunun çözüm kaynağı olduğunun farkındadır. Özelde gelişen ekonomiler yenilenerek ve değiştirerek büyüebilmek, istihdamı, verimliliği ve uluslar arası rekabet güçlerini artırabilmek için yenilikçi ve teknolojiye dayalı bir girişimcilik modeli benimsemek durumundadırlar. Bu çerçevede Türkiye’nin hızla değişen global arenada bu değişimin hızını yakalayabilmesi için girişimcilik faaliyetlerini ve özellikle de teknogirişimlerin sayısını artırmak amacıyla etkin bir girişimcilik politikasına ihtiyacı vardır. Türkiye için etkili, yenilikçi ve büyüme odaklı bir girişimcilik politikası önerilebilmesi için öncelikle ülkenin ilgili politikalar açısından ne durumda olduğu saptanması gerekmektedir. Daha sonrada sorunlu ve eksik olduğu alanlarda hükümet müdahaleleriyle iyileştirilmelere gidilmelidir. Bu bölümde, Türkiye’nin girişimcilik politikasındaki dünyadaki geldiği aşama ortaya konulmakta ve eğer politika açıkları ve eksikleri varsa politika önerileri sunulmaktadır.

5.1. Girişimciliği Teşvik Politikası

Girişimciliğin teşvik edilmesi politikasının amacı, ülkede girişimcilik kültürünün yaygınlaşmasını ve girişimciliğin farkındalığının oluşmasını sağlamaktır. Teşvik politikası, aynı zamanda tüm politikaları kapsamaktadır ve genel bir politikadır. Diğer girişimcilik politikaları da birer teşvik politikası olup daha spesifik ayrımlara gidilerek girişimciliğin çeşitli müdahalelerle teşvik edilmesi amaçlamaktadır. Girişimcilik kültürünün yaygınlaşması ve girişimcilik farkındalığının yaratılmasıyla, bireylerin başkasının yanında ücretli olarak çalışmaya alternatif bir meslek seçimi olarak girişimciliğe yönelmeleri sağlanmaktadır.

Girişimcilik kültürünün yaygınlaşması ve farkındalığının artırılması medya, yazılı kaynaklar, üniversiteler, girişimciliği destekleyen sivil ve kamu kurumları, özel girişimcilik eğitimleri, ulusal çapta ya da uluslararası girişimcilik konferansları ve ödül programları aracılığıyla mümkün olmaktadır. Özellikle, okullarda ve

üniversitelerde girişimcilik eğitimi verilerek girişimcilik kültürü oluşturulabilmektedir.

Türkiye'nin girişimcilik politikasındaki şu anki durumunun saptanabilmesi, bu konudaki çeşitli verilerin incelemesi ile mümkün olacaktır. Bu göstergelerden birisi, GEM'in (Global Entrepreneurship Monitor) (GEM, 2009), 43 OECD ülkesinde "18-64 yaş aralığındaki bireyler tarafından algılanan medyanın girişimciliğe olan ilgisi" adlı çalışmasıdır. (bkz. Tablo 5.1). Türkiye'de medyanın girişimciliğe olan ilgisi, %63 oranındadır. Tabloya göre, faktör temelli ülkelerden (endüstrileşmenin gerçekleşmediği, daha çok tarım ağırlıklı ekonomiler) en az Angola (%46) ve en çok Hindistan (%81) medyasının girişimciliğe ilgi gösterdiği kanaati halkta oluşmuştur. Türkiye'nin de içinde bulunduğu verimlilik temelli ülkeler arasında (sanayileşmenin daha iyi olduğu, endüstrileşmek için politikaların mevcut olduğu ekonomiler) en az Macaristan (%19) ve en çok Arjantin (%80), ve yenilik temelli ekonomilerde (endüstrileşmenin yoğun olarak görüldüğü, AR-GE faaliyetlerinin ve bilgi yayılımının son derece yoğun olduğu ekonomiler) ise en az Danimarka (%32) ve en çok İzlanda (%81) halkı medyanın girişimciliğe ilgisinin var olduğu kanaatindedirler. Diğer ülkelerle karşılaştırıldığında, gelişmiş ülkeler de dahil olmak üzere en yüksek oran %81 düzeyindedir ve Türkiye %63 oranıyla iyi bir durumdadır. Bu sonuçlara göre Türkiye medyasında girişimcilik kültürü yoğun olarak işlenmekte olup bireyler bir kariyer seçimi olarak girişimciliğe önemli ölçüde özendirilmektedir denmesi mümkün gözükmemektedir.

Tablo 5.1. 18-64 Yaş Aralığında Bireyler Tarafından Algılanan Medyanın Girişimciliğe Olan İlgisi

Ülkeler	Faktör Temelli		Verimlilik Temelli			Yenilik Temelli	
	Angola	Hindistan	Macaristan	Türkiye	Arjantin	Danimarka	İzlanda
%	46	81	19	63	80	32	81

Kaynak: GEM, 2008 Executive Report, N. BOSMA, Z. J. ACS, E. AUTIO, A. CODURAS ve J. LEVIE, 2009'dan değiştirilerek alınmıştır, <http://www.gemconsortium.org/download/1242930074878/GEM_Global_08.pdf>. (04.04.2009).

Türkiye’de girişimciliğin teşvik edildiğinin göstergelerinden bir diğeri de girişimciliğin bireyler tarafından meslek seçimi olarak düşünülmesinin ne düzeyde bulunduğudır. Buna göre, Tablo 5.2.’den izlenebileceği gibi Türkiye’deki 18-64 yaşındaki bireylerin %72’si girişimciliği bir meslek seçimi olarak düşünmektedirler. Diğer ülkelerle karşılaştırıldığında, girişimciliğin kariyer seçimi olarak düşünülmesi, faktör temelli ülkeler arasında en az %49 ile Angola’da ve en çok olmak üzere %82 ile Bosna-Hersek’tedir. Verimlilik temelli ülkeler arasında ise en az Macaristan (%48) ve en çok Şili (%80) ve yenilik temelli ülkeler arasında ise en az Danimarka (%32) ve en çok İzlanda’da (%81) bireyler tarafından girişimciliğin meslek seçimi olarak farkındalığı oluşmuştur. Dolayısıyla, bu verilerden, Türkiye’de girişimciliğin bireyler tarafından meslek seçimi olarak farkındalığının oldukça yüksek bir oranda olduğunu söyleyememiz mümkün gözükmemektedir.

Tablo 5.2. 18-64 Yaş Arasındaki Bireyler Tarafından Girişimciliğin Bir Kariyer Seçimi Olarak Farkındalığı

	Faktör Temelli		Verimlilik Temelli			Yenilik Temelli	
Ülkeler	Angola	Bosna/Hersek	Macaristan	Türkiye	Şili	Danimarka	İzlanda
%	49	82	48	72	80	32	81

Kaynak: 2008 GEM Raporu, 2009’dan değiştirilerek alınmıştır.

5.1.1. Kurumsal Çevre

Girişimciliği destekleyen kuruluşların bulunması, girişimcilik kültürünün yaygınlaşması ve girişimcilik farkındalığının oluşması bakımından son derece önem taşımaktadır. Bu kurumlarda, girişimcilik faaliyetlerinin yaygınlaşması, girişimcilik eğitimi, girişimcinin finansmana ulaşabilmesi, teknogirişimlerin desteklenmesi, kadın ve genç girişimci destekleme hizmetleri sağlanmaktadır. Dolayısıyla, Türkiye’de bu tür kuruluşların bulunması ya da bulunmaması teşvik politikasının hangi düzeyde olduğunu saptamamız açısından diğer bir gösterge olmaktadır.

5.1.1.1. KOSGEB (Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı)

KOSGEB, 3624 nolu “Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi ve Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Kurulması Hakkında Kanun” ile (20.04.1990 tarih 20498 sayılı Resmi Gazete) kurulmuştur. KOSGEB’in kurulmasıyla ülkede AR-GE faaliyetlerinin artırılması ve desteklenmesi, üniversite, özel ve kamu kuruluşları arasındaki sanayi ve üniversite işbirliğinin kuvvetlendirilmesi, ülkedeki teknoloji seviyesinin artırılması, yeni işlerin kurulurken son derece planlı ve modern bir şekilde kuruluşlarının sağlanması (teknik yardım ve destek projeleri ile), işletmeler kurulurken ve kurulduktan sonra gerekli tüm desteğin sağlanması amaçlanmıştır (KOSGEB, 2008).

KOSGEB bünyesinde yer alan “Genç Girişimci Geliştirme Programı”, “Genel Girişimcilik Eğitimi”, “Yeni Girişimci Desteği” ve “İş Geliştirme Desteği” programları iş kurmak isteyen bireylere eğitim, iş planı, finansman ve krediye ulaşım gibi her konuda desteklemektedir. Ayrıca, KOSGEB “Teknoloji Geliştirme ve Yenilik Destekleri” programı içinde “Teknoloji Araştırma Destekleri”, “Sınai Mülkiyet Hakları Desteği” ve “Tekno-girişim Sermayesi Desteği” projeleri bulunmaktadır (KOSGEB, 2008).

5.1.1.2. TOBB (Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği)

TOBB, odalar ve borsalar arasında birlik ve dayanışmayı sağlamak, ticaret ve sanayinin genel faydalara uygun olarak gelişmesini sağlamak, üyelerinin mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, üyelerin birbirleriyle ve halkla olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni oluşturmak üzere meslek disiplinini ve ahlakı korumak amacıyla kurulmuş bir kurumdur.

TOBB, Türk girişimcisinin çalışmalarını desteklemeyi ve yenilikçi girişimciliğin temeli olan teknoloji merkezlerinin kurulmasını teşvik etmektedir. TOBB kurumunun “TOBB-CISCO Girişimcilik Programı” adında girişimcilik eğitimi veren ve “TOBB Kadın Girişimciler Kurulu” isimli kadın girişimcileri destekleyen birimleri bulunmaktadır (TOBB, 2008).

5.1.1.3. TESK (Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu)

TESK, genel olarak esnaf ve sanatkarların çalışmalarını mesleki yönden ve kamu yararına uygun olacak şekilde düzenlemek ve bu hususta gerekli görülecek her türlü tedbiri almak ve gerekli mesleki eğitimleri geliştirmek amacıyla kurulmuş bir kurumdur. Yeni iş kuranları destekleyen “İş Geliştirme Programı Projesi” ve ‘Kadın Girişimciliğini Destekleme’ birimleri bulunmaktadır (TESK, 2009).

5.1.1.4. İŞGEM (İş Geliştirme Merkezleri)

İŞGEM, küçük girişimlerin iş kurmasını destekleyen, kolaylaştıran ve yeni başlangıçların hayatta kalmasını destekleyen organizasyonlardır. Bir iş yaratma ve istihdam modelidir. ‘işletme kuluçkaları’ veya ‘KOBİ fidanlığı’ olarak da adlandırılmaktadırlar. İŞGEM’ler yeni girişimcilere, danışmanlık hizmetleri, finansal kaynaklara nasıl ulaşacağı konusunda bilgilendirme, iş yeri mekanı seçimi konularında hizmetler sağlamaktadır. Yapılan araştırmalara göre, kurulan küçük işletmelerin başarısızlık oranı %60-80 arasında iken, İŞGEM bünyesinde kurulan işletmelerde bu oran %10'lara kadar düşmektedir.

Türkiye’de bu iş kuluçkaları çeşitli illerde bulunmaktadır. Adana, Tarsus, Van, Mersin, Eskişehir, Zonguldak, Avanos, Elazığ, Yozgat, Samsun ve Diyarbakır İŞGEM’leri Türkiye’de kurulan ilk İŞGEM’ler arasında yer almaktadır (İŞGEM, 2009). İŞGEM’ler KOSGEB ve Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından koordineli biçimde desteklenmektedir.

5.1.1.5. TÜBİTAK (Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu)

TÜBİTAK, 1963’de kurulmuştur. Kuruluş aşamasında en temel görevleri, özellikle doğa bilimlerinde temel ve uygulamalı akademik araştırmaları desteklemek ve genç araştırmacıları teşvik etmek ve özendirme. Kurumun girişimcilik açısından en önemli özelliği ise yenilikçi ve teknolojik girişimcilik faaliyetlerinin oluşabilmesi için gerekli altyapıyı sağlamasıdır. Bu açıdan, Bilişim Enstitüleri Teknolojisi, AR-GE birimleri ve teknoparklarıyla yenilikçi girişimciliğin önünü açmaktadır (TÜBİTAK, 2009).

5.1.1.6. TEPAV (Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı)

TEPAV, 2004 yılında kamu politika önerileri geliştirmek amacıyla kurulmuş bir kurumdur. Uygulanmakta olan kamu politikalarının izlenmesi ve değerlendirilmesi çalışmalarında bulunarak, bu çalışmalarını destekleyecek eğitim programları ve toplantılar organize etmektedir. Bunlardan biri de bünyesinde kurulmuş olan “Girişimcilik Enstitüsü” ile Türkiye ekonomisinin girişimciliği daha etkin kullanabilmesi yönünde atılabilecek adımları saptama sürecinde yol gösterici olacak politika-eksenli araştırmalar yaparak sonuçlarını karar alıcılar ve kamuoyuyla paylaşmak, mevcut ve potansiyel girişimcilere yönelik eğitim programları düzenlemek ve girişimciliğin önemi konusunda farkındalığı artırmayı destekleyen çalışmaları yürütmektedir (TEPAV, 2008).

5.1.1.7. TTGV (Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı)

TTGV, 1991 yılında kurulmuş olup, ülkedeki teknolojik-inovasyon faaliyetlerini destekleyerek, bu tür faaliyetlerin teşvik edilmesi amacıyla oluşmuştur. “AR-GE Proje Destekleri”, “Teknoloji Girişimcilik Destekleri” yenilikçi girişimciliği teşvik eden önde gelen projelerini oluşturmaktadır (TTGV, 2008).

5.1.1.8. Üniversiteler ve Diğer Eğitim Kurumları

Türkiye’de ayrıca Sabancı Üniversitesi en başta gelmek üzere, çeşitli üniversiteler bünyelerinde girişimciliği destekleme programlarını barındırmaktadır. Özellikle Sabancı üniversitesi İsrail’de uygulanan girişimcilik eğitimini Türkiye’ye ilk getiren ve Türkiye’de ilk uygulayan üniversite olmaktadır (ggp-sabancuniv, 2008).

Artık pek çok üniversitelerde yaygın bir şekilde girişimcilik eğitimleri, seminerler, ders müfredatı uygulamaları ve konferansları düzenlenerek girişimciliğin farkındalığı yaratılmaya çalışılmaktadır. Ancak, çoğu üniversitede girişimcilik programları bulunsa da içerik olarak yeni yeni gelişme göstermektedir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından, Meslek Yüksekokullarında ve meslek okullarında girişimcilik dersleri önerilmiştir.

5.1.2. Türkiye'nin Teşvik Politikası Açısından Değerlendirilmesi

Türkiye'de teşvik politikasının durumunu incelediğimizde, KOSGEB, İŞGEM, TEPAV, KAGİDER, TTGV ve üniversiteler gibi özel ve kamu kurumları tarafından girişimciler için eğitim, iş hazırlama planı, finansman, kadın girişimcilere özel destekler, teknogirişim destekleri sağlanmaktadır. Bu kurumlar tarafından verilen girişimcilik eğitimi programlarıyla girişimcilik kültürü oluşturulmaya çalışılmaktadır. Sonuçta, özellikle son dönemlerde, Türkiye'de girişimcilik kültürünün oluşmasına zemin hazırlayan ve girişimciliği destekleyen pek çok kurum bulunmaktadır.

Sonuç olarak, teşvik politikası Türkiye'de genel olarak iyi bir konumdadır. Ancak, Türkiye'de planları hazırlayan kurum olan DPT'nin (Devlet Planlama Teşkilatı) hazırladığı kalkınma planlarında, henüz girişimcilik başlıkları bulunmamakta, sadece istihdam ve ilgili konuların alt başlıklarında girişimcilerden çok az bahsedilmekte ya da bazı planlarda hiç bahsedilmemektedir. Türkiye'nin ihtiyacı olan yenilikçi ve teknoloji eksenli girişimcilik politikası bakımından, DPT kapsamlı bir girişimcilik politikası oluşturmalıdır.

Sonuçta, Türkiye'de girişimciliğin farkındalığı oluşmuştur ve girişimcilik kültürünü oluşumu giderek artmaktadır. Ancak, girişimciliği teşvik politikasının tek başına yeterli olması mümkün değildir. Potansiyel girişimcilerin, yeni bir iş kurabilmeleri için özellikle finansman ihtiyaçları karşılanmalı, girişimciliğe uygun çevre şartları sağlanmalı ve iyi bir girişimcilik eğitiminin verilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla, teşvik politikasının yanında diğer politikalarda son derece önemli olmaktadır. Aksi takdirde, teşvik politikası ne kadar iyi olursa olsun, girişimcinin iş kurarken diğer ihtiyaç duyduğu alanlarda sorunlar giderilmemişse teşvik politikasının hiçbir önemi kalmamaktadır.

5.2. Eğitim Politikası

Artık günümüzde dünyada girişimcilik politikası ile uğraşanlar, yeni bir iş kurarken ve kurulan işi yaşama geçtikten sonrada alınan girişimcilik eğitiminin ne derece önemli olduğunun farkındadır. Bu aynı zaman da çeşitli hükümetlerde politika yapımcıların özenle üzerinde durdukları bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapılan araştırmalara göre, girişimcilik eğitimi ve yeni işyeri kuruluşları arasında pozitif bir

ilişki bulunmaktadır. Türkiye’de girişimcilik eğitimi kamunun veya özel kurumların bünyelerinde, üniversitelerde, meslek yüksekokullarında ve diğer çeşitli eğitim kurumlarında bulunmaktadır.

Girişimcilik eğitimi konularına baktığımızda, bugüne kadar girişimcilik eğitimi konusunda en kapsamlı çalışmayı GEM gerçekleştirmiştir. 2008 GEM raporunda (GEM, 2009) özel olarak girişimcilik eğitimi konularında çalışılmıştır. Bu rapora göre, 43 OECD ülkesi “bir iş kurarken ya da okuldan sonra girişimcilik eğitimi alanların sayısının oranı”, faktör temelli (factor-driven) ülkelerde en yüksek Kolombiya’da %40 ve en az Mısır’da %8; verimlilik temelli (efficiency driven) ülkelerde en yüksek % 43 Şili ve en az Türkiye % 6; yenilik temelli ülkelerde ise (innovation-driven) en yüksek Finlandiya %48 ve en düşük İsrail %13 arasında değişiklik göstermektedir (bkz. Tablo 5.3.). Bu verilere göre, Türkiye girişimcilik eğitimi alanların sayısı bakımından %6 oranla en kötü performansı sergilemektedir ve 43 OECD ülkesi içinden sonuncu sırada bulunmaktadır.

Tablo 5.3. Girişimcilik Eğitimi Alanların Sayısı 18-64 Yaş Aralığındaki Nüfus İçinden

Ülkeler	Faktör Temelli		Verimlilik Temelli		Yenilik Temelli	
	Kolombiya	Mısır	Şili	Türkiye	Finlandiya	İsrail
%	40	8	43	6	48	13

Kaynak: 2008 GEM Raporu, 2009’ dan değiştirilerek alınmıştır.

Türkiye’de girişimcilik eğitimi alanların sayısı yaşla birlikte farklılık göstermektedir. Türkiye’de 18-24 yaş aralığında girişimcilik eğitimi alanlar % 10’nun altındadır, yani gençlerin girişimcilik eğitimi alma oranları oldukça düşüktür (GEM,2008).

Türkiye’de bir iş kurarken girişimcilik eğitimini online olarak alanlar ise Tablo 5.14.’den izlenebileceği gibi %2 oranındadır Diğer ülkelerle karşılaştırıldığında 43 OECD ülkesi arasından son 5 arasında yer almaktadır (GEM, 2009). Faktör temelli ülkelere bakıldığında girişimcilik eğitimini online olarak alanların sayısı, en az Mısır %2 ve en çok Kolombiya %4; verimlilik temelli

ülkelerde en az Jamaika % 0 ve en fazla %20 Şile; yenilik temelli ülkelerde ise en az Almanya %2 ve en çok Slovenya %11 aralıkları arasında değişim göstermektedir.

Bu veriler, bize dünyada ve Türkiye’de, girişimcilik eğitiminin online olarak verilmesinin çok düşük olduğunu göstermektedir. Ancak, girişimcilik eğitimi alanların sayısını artırmak açısından hem maliyet hem de zaman bakımından daha tasarruflu olan online girişimcilik eğitimi iyi bir uygulama olarak gözükmektedir.

Tablo 5.4. 18-64 Yaş Aralığından Girişimcilik Eğitimi Online Olarak Alan Bireylerin Oranı

	Faktör Temelli		Verimlilik Temelli			Yenilik Temelli	
Ülkeler	Mısır	Kolombiya	Jamaika	Türkiye	Şile	Almanya	Slovenya
%	2	4	0	2	20	2	11

Kaynak: 2008 GEM Raporu, 2009’dan değiştirilerek alınmıştır.

Türkiye’de bir iş kurarken, iş planlarında yardım almayı isteyen girişimcilerin oranı oldukça yüksektir. 1-5 arasında yapılan puanlama üzerinden iş planlarında uzman desteğine ihtiyaç duyan (girişimcilik eğitimi içinde) girişimcilerin puanı 4.1’dir (bkz. Ek-2). Var olan eğitim sistemiyle, gerekli girişimcilik yardımının alınabileceğine inanan bireylerin puanı ise 2.6’dır. Okullardaki girişimcilik eğitiminin kalitesi bakımından ise 1.9 puanla oldukça yetersiz düzeyde bir girişimcilik eğitiminin mevcut olduğu görülmektedir. Okuldan sonraki girişimcilik eğitimi ise 2.7 puanla, okulda verilen girişimcilik eğitime göre daha iyi kalitede bulunmaktadır.

5.2.1. Kurumsal Çevre

5.2.1.1. KOSGEB, Genel Girişimcilik Eğitimi

KOSGEB, bünyesinde oluşturduğu “Genel Girişimcilik Eğitimi” programı ile girişimciliği bir meslek seçimi olarak düşünen bireylere, iş planına dayalı iş kurma ve yönetme ve iş fikri, pazar araştırması, iş planı gibi konularında bilgilendirmeyi amaçlamaktadır. Eğitimi, 26 saatlik süreden oluşmaktadır. Bu eğitimle, girişimcilerin ileride kuracakları işlerinde başarı oranlarının artırılması beklenen faydalar arasında yer almaktadır (KOSGEB, 2008).

5.2.1.2. TOBB-CISCO Girişimcilik Programı

TEPAV, TOBB ETÜ (Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi) ve CISCO işbirliği ile kurulan “TOBB-CISCO Girişimcilik Programının” amacı, girişimcilere bir işletmeyi başarıyla yönetmek için ihtiyaç duyacakları yetenek ve becerileri kazandıracak eğitim programları ve seminerler düzenlemektir. Daha önceki yıllarda farklı ülkelerde başarıyla uygulanan iExecutive Eğitim Programı (iExec), Türkçe ve Türkiye koşullarına uyarlanmış olarak anlatılmaktadır. Ayrıca bu eğitimde, internet ve bilişim teknolojileri kullanımının şirketlerin büyüme stratejileri içindeki yeri anlatılmaktadır (TOBB, 2009).

5.2.1.3. TESK ve ESOP, Kadın Girişimciliği Geliştirme Projesi

TESK ve ESOP’un (Esnaf ve Sanatkar Odaları Birlikleri) beraber yürüttüğü, “Kadın Girişimciliği Geliştirme Projesi” kapsamında 25 ilde kadın girişimciliği destekleme merkezi kurulmuştur ve bu merkezlerde 2008 yılı boyunca 4.500’den fazla kadına girişimcilik eğitimi ve danışmanlık hizmetleri verilmesi amaçlanmıştır (KADINDESTEK, 2009).

5.2.1.4. Meslek Yüksekokullarında, Meslek Liselerinde ve Üniversitelerde Girişimcilik Eğitimi

Meslek liselerinde, MEGEP projesi kapsamında “girişimcilik dersinin” müfredata geçmesi tasarlanmıştır. Meslek Yüksekokullarında MEB-YÖK projesi kapsamında, seçmeli ders olarak girişimcilik dersi 15 Meslek Yüksekokulu programına önerilmiştir. Anadolu üniversitesi girişimcilik sertifikası vermektedir. İstanbul Teknik Üniversitesinin girişimcilik kültürünü yaygınlaştırmak amacıyla girişimcilik kulübü kurmuştur. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Eğitim Merkezi’nin İSMEK işsizlere meslek edindirme programı kapsamında girişimcilik kursları bulunmaktadır (PROJE.KARATEKİN, 2009).

5.2.2. Türkiye’nin Girişimcilik Eğitimi Politikası Açısından Değerlendirilmesi

Türkiye’de girişimcilik eğitimi üniversitelerde, meslek yüksekokullarında, meslek okullarında, özel ve kamu kurumlarının bünyelerinde girişimcilik eğitimi verilmektedir. Bu eğitimlerle, girişimcilik kültürünün yaygınlaştırılması, mesleki

teknik bilgi ve becerinin kazandırılması, iş planı, iş yeri seçimi ve işletme yönetimi konularında eğitimler verilmektedir.

Ancak, ülke genelinde girişimcilik eğitimiyle ilgili kurumlar, programlar ve projeler olmasına rağmen girişimcilik eğitimi konusunda ciddi sorunlar bulunmaktadır. Çünkü 2008 GEM Raporu (2009) araştırmalarına baktığımızda Türkiye’de girişimcilik eğitimi alanların oranı % 6’dır ve OECD ülkeleri içinde en düşük performansı Türkiye sergilemektedir. Yine, araştırma bulgularına göre Türkiye’de okullarda verilen eğitimin kalitesinin artırılması gerekmektedir. Özel ve kamu kuruluşları tarafından verilen eğitim ise okullardaki eğitime göre biraz daha belirgin üstünlüklere sahip bulunmaktadır. Girişimcilik eğitimi alan gençlerin sayısı da oldukça azdır ve online olarak girişimcilik eğitiminin verilmesi hususunda neredeyse uygulamada bulunmamaktadır.

Sonuçta, Türkiye’de girişimcilik eğitimi yeterli değildir ve DPT (Devlet Planlama Teşkilatı) planlarında girişimcilik eğitiminden bahsedilmemektedir. Hükümetler, girişimcilik eğitim konusuna özellikle daha fazla özen göstermeli, verilen eğitimlerin daha çok sayıda girişimciye ulaşmasını sağlamalı ve verilen eğitimlerde uluslar arası standartların yakalanması için çaba sarfedilmelidir.

5.3. Girişimcilik için Uygun Çevre Ortamının Oluşturulması Politikası

Diğer politikalarla benzer biçimde dünyada hükümetlerin çoğu iş kurmak için varolan çevre şartlarını çeşitli müdahaleler ile basitleştirmeye çalışmaktadır. Girişimciler için uygun ortamın olması, girişimcilik faaliyetlerini artırmakla birlikte uygun çevre şartlarının olmaması yeni bir iş kurma oranları üzerinde olumsuzluklar yaratmaktadır. Girişimciliği destekleyen uygun ortamla kastedilen, piyasaya giriş-çıkışların kolay olduğu, iş kuranlar için vergi yüklerinin az olduğu, iş kurarken kayıt prosedürlerinin basit olduğu ve aşırı bürokrasinin olmadığı, iflas durumlarında kolaylıklar getirildiği ve ekonomide uygun rekabet ortamının sağlandığı bir çevredir.

Girişimci için uygun iş ortamının oluşması için etkin bir rekabet ortamının varlığı son derece önemlidir. Türkiye iyi bir rekabet ortamına sahip değildir. Türkiye rekabet şartları açısından ve rekabet ortamını düzenleyici politikalar bakımından uluslararası standartları yakalamak ve durumun iyileştirmek durumundadır. Ayrıca her türlü, yeni teknolojinin, buluşun değerlendirilmesi açısından fikri ve mülkiyet

haklarının korunması son derece önemlidir. Türkiye’de patent yasası mevcuttur, ancak patent ve telif haklarının korunmasında istenilen başarılı bir ortam tam anlamıyla henüz oluşmamıştır. (Çetindamar, 2002: 167-169).

5.3.1. İş Kurma Kolaylığı: İş kurmanın kolay olduğu bir çevrede, girişimci bürokratik engellere takılmadan ve gereksiz zaman ve maliyet kaybına uğramadan işini kurabilmektedir. Bu bakımdan, tek durak ofislerinin bulunması, yeni iş kurma faaliyetlerinin tek merkezden yapılmasını sağlamakta ve girişimciyi gereksiz bürokratik işlemlerden kurtarmaktadır.

Türkiye’nin iş kurma bakımından durumunu en iyi bir Dünya Bankası grubu olan doingbusiness’in “İş Kurma Kolaylığı” endeksine bakarak görebilmek mümkündür. Türkiye “İş Kurma Kolaylığı” endeksine göre 181 ülke arasından 59. sıradadır ve Singapur, ABD, Kanada ve İngiltere gibi ülkeler ise gerçekleştirdikleri çeşitli reformlar sayesinde ilk sıralarda yer almaktadır (bkz. Ek-1). Türkiye’nin, 59. sırada bulunmasından, iş kurma kolaylığı bakımından sorunlarını henüz tam olarak çözemediği anlaşılmaktadır.

Türkiye iş kayıt sürecinde, 2003-2007 yılları arasında aşırı bürokrasi bakımından Tablo 5.5.’de izlenebileceği gibi 58 ülke arasından 28. sıradadır. Aşırı bürokrasinin varlığı girişimcileri yıldırان bir süreçtir. Türkiye’de halen iş kurma süreci 200 güne ulaşabilmekte ve iş kurabilmek için 19 işlem bulunmaktadır (TİSK, 2008).

Tablo 5.5. İş Kayıt Sürecindeki Aşırı Bürokrasi Endeksi (%) Dünya Bankası

	SIRALAMA					
	2003	2004	2005	2006	2007	2003-2007
Kanada	0.01	0.03	0.03	0.04	0.04	1
Avustralya	0.04	0.04	0.04	0.05	0.02	2
Yeni Zelen.	0.04	0.05	0.07	0.07	0.07	3
ABD	0.08	0.09	0.10	0.10	0.10	4
Singapur	0.12	0.14	0.10	0.10	0.07	5

	2003	2004	2005	2006	2007	2003-2007
HongKong	0.1	0.13	0.14	0.16	0.17	6
İngiltere	0.12	0.14	0.14	0.15	0.15	7
PortoRico	0.11	0.13	0.16	0.15	0.16	8
İrlanda	0.18	0.21	0.19	0.10	0.11	9
Fransa	0.43	0.09	0.10	0.10	0.12	10
Danimarka	0.24	0.24	0.23	0.23	0.24	11
Izlanda	0.21	0.22	0.24	0.25	0.26	12
İsrail	0.21	0.23	0.26	0.30	0.32	13
İsviçre	0.25	0.26	0.28	0.29	0.30	14
Jamaika	0.33	0.37	0.24	0.25	0.25	15
Finlandiya	0.30	0.28	0.29	0.31	0.26	16
Romanya	0.35	0.31	0.25	0.28	0.34	17
Norveç	0.30	0.32	0.28	0.30	0.35	18
Tayland	0.29	0.32	0.34	0.38	0.40	19
Letonya	0.35	0.37	0.35	0.37	0.37	20
İsviçre	0.32	0.36	0.40	0.36	0.38	21
Şili	0.33	0.32	0.36	0.42	0.44	22
Güney Afr.	0.33	0.38	0.39	0.43	0.40	23
Belçika	0.51	0.43	0.46	0.42	0.28	24
Malezya	0.41	0.43	0.44	0.49	0.48	25
Hollanda	0.45	0.46	0.50	0.45	0.43	26
Rusya	0.58	0.51	0.47	0.44	0.46	27
Türkiye	0.71	0.44	0.44	0.44	0.43	28
İtalya	0.49	0.48	0.51	0.53	0.54	29
Kazakistan	0.51	0.53	0.49	0.50	0.53	30
Avusturya	0.45	0.47	0.52	0.56	0.58	31
Japonya	0.59	0.63	0.65	0.35	0.37	32

	2003	2004	2005	2006	2007	2003-2007
Almanya	0.53	0.54	0.50	0.55	0.57	33
Dominik C.	0.53	0.54	0.58	0.60	0.51	34
Meksika	0.60	0.61	0.63	0.54	0.57	35
Portekiz	0.69	0.72	0.74	0.41	0.39	36
Çin	0.57	0.59	0.60	0.64	0.64	37
Çek C.	0.57	0.63	0.64	0.61	0.64	38
Peru	0.60	0.61	0.63	0.64	0.64	39
Brazilya	0.64	0.63	0.61	0.65	0.65	40
Arjantin	0.67	0.60	0.61	0.66	0.66	41
Uganda	0.62	0.64	0.65	0.64	0.65	42
Macaristan	0.66	0.67	0.65	0.67	0.56	43
Hindistan	0.64	0.65	0.66	0.63	0.64	44
Slovenya	0.59	0.60	0.62	0.71	0.71	45
Sırbistan	0.75	0.78	0.54	0.59	0.61	46
Kore	0.62	0.65	0.67	0.69	0.71	47
İspanya	0.68	0.70	0.66	0.69	0.71	48
Hırvatistan	0.69	0.70	0.73	0.70	0.64	49
Venezuela	0.71	0.71	0.70	0.70	0.70	50
Polonya	0.67	0.70	0.72	0.77	0.78	51
Filipinler	0.71	0.72	0.74	0.74	0.78	52
Çin	0.80	0.81	0.82	0.77	0.78	53
Ekvator	0.80	0.80	0.80	0.80	0.80	54
Ürdün	0.93	0.78	0.77	0.79	0.75	55
Uruguay	0.79	0.82	0.82	0.83	0.88	56
Yunanistan	0.79	0.82	0.83	0.85	0.86	57
Arabistan	0.85	0.87	0.89	0.91	0.91	58

Kaynak: GEM, 2007 Executive Report, N. Bosma, Kent Jones, Erkko Autio and Jonathan Levie, 2008
<http://www.gemconsortium.org/about.aspx?page=global_reports_1999>
(03.12.2008).

5.3.2. İnşaat İzinleri İle Uğraşım

İş kurarken, inşaat işleriyle ilgili gerekli lisans ve izinlerin alınması bakımından Türkiye, 181 ülke arasından 131. sırada bulunarak oldukça kötü bir performans sergilemektedir (bkz., Ek-1).

İnşaat işlemleriyle gerekli izinlerin alınabilmesi için gerekli işlem sayısı çok fazladır ve OECD ülkeleri ile karşılaştırıldığında yine kötü bir performans mevcuttur. Alınması gereken izinlerle ilgili işlem sayısı Türkiye’de 25 tanedir ve OECD ülkeleri arasında ortalama olarak 15 işlem bulunmaktadır. İnşaat izinleriyle ilgili işlemlerin yapılabilmesi için gerekli gün sayısı 188 gün, OECD ülkelerinde ise ortalama 161 gündür. Maliyet bakımından ise kişi başına gelirin Türkiye’de %249’una ve OECD ülkelerinde ise kişi başına gelirin %56’sı kadar harcama yapılmaktadır. Türkiye’de inşaat izinlerinin alınması maliyet bakımından oldukça yüksektir ve OECD ülkelerin 4 katı kadar harcama yapılmaktadır.

Tablo 5.6. İnşaat İzinleri İle Uğraşım Açısından Türkiye

Gösterge	Türkiye	OECD
Prosedürler (sayı)	25	15
Süre (gün)	188	161
Maliyet (emlak değerinin %)	%249	%56

Kaynak: <<http://www.doingbusiness.org/ExploreEconomies/?economyid=191>>. (02.1.2009).

5.3.3. Mülkiyet Kayıt İşlemleri

Yeni bir iş kurulurken mülklerin kaydı bakımından, Türkiye Ek-1’den görülebileceği gibi 181 ülke arasından 34. sırada bulunmaktadır. İşlem sayısı Türkiye’de 6 adet olup, OECD ortalaması ise 4’dür. Süre bakımından ise Türkiye’de

6 gün, OECD ülkeleri ortalamasının da 30 gündür. Maliyetler konusunda ise Türkiye’de mülk değerinin %3’ü kadar, OECD’de ise %4.7’si kadar maliyet kaybı söz konusudur. İş kurma işlemleri açısından, Türkiye’nin iyi durumda bulunduğu alan mülklerin kayıt işlemleridir. Bu konuda diğer alanlara göre oldukça iyi bir performans sergilesek de mülk kayıt işlemleri daha çok kolaylaştırılabilecektir.

Tablo 5.7. Mülk Kayıt İşlemleri

Gösterge	Türkiye	OECD
Prosedür (sayı)	6	4
Süre (gün)	6	30
Maliyet (mülk değerinin %)	%3	%4.7

Kaynak: <<http://www.doingbusiness.org/ExploreEconomies/?economyid=191>>. (02.1.2009).

5.3.4. Türkiye’de Son Yıllarda Yeni Bir İş Kurmayı Kolaylaştırmak Amacıyla Gerçekleştirilen Reformlar

- 4884 sayılı “Türk Ticaret Kanunu, Vergi Usul Kanunu, Damga Vergisi Kanunu, İş Kanunu ve Sosyal Sigortalar Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” ile yeni bir iş kurarken, yatırımlarda zaman ve para kaybına neden olan ve aşırı bürokrasiye yol açan işlem sayısı azaltılmaktadır ve işletme kuruluş işlemlerinin aynı gün içinde tamamlanması olanağı getirilmiş olup, iş kurmada çeşitli kolaylıklar sağlanmaktadır (17.06.2003 tarih ve 25141 sayılı Resmi Gazete).

- 25 Ocak 2006 tarihli ve 5449 sayılı “kalkınma ajanslarının kuruluş ve koordinasyonu hakkında” kanunun kabulüyle, yatırım yapma konusunda veya bir işletmeyi alma konusunda gerekli izinlerin alınması işlemleri sürecinde, bu süreci basitleştirecek, gereksiz masrafları ve zaman kaybını önleyecek ‘tek durak merkezlerinin’ oluşturulmasına olanak sağlanmaktadır. Ayrıca bu kanunun Madde 5’de j bendinde, ‘Yönetim, üretim, tanıtım, pazarlama, teknoloji, finansman, örgütlenme ve işgücü eğitimi gibi konularda, ilgili kuruluşlarla işbirliği sağlayarak

küçük ve orta ölçekli işletmelerle yeni girişimcileri desteklemek' ifadesiyle girişimciliğin desteklendiğini görebilmekteyiz.

- "5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu", bu kanunla girişimcilik işlemleri oldukça kolaylaşmaktadır. Bu kanunla girişimciler iş kurma faaliyetlerini internet ortamından gerçekleştirebilmektedirler. Hatta, elektronik ortamlarda girişimcilik işlemlerinin gerçekleşmesini sağlayan bu kanun tek durak ofislerinden bile daha etkin görülmektedir (23.1.2004 tarih ve 25355 sayılı Resmi Gazete). Ancak, 2009 yılında olmamıza rağmen halen uygulamaya geçilmemiştir.

5.3.5. Emek Konuları: Emek konuları girişimcilerin kurdukları yeni iş için çalıştıracakları işçilerle ilgili düzenlemeler bakımından önem kazanmaktadır. Türkiye, işe alma konusunda Ek-1'den izlenebileceği gibi 181 ülke arasından 138. sırada bulunmaktadır. Doingbusiness'in verilerine göre Türkiye'de emek konusunda son derece katı, sıkı düzenlemeler mevcuttur. "İşe Alma Zorluğu indeksine" göre Türkiye'nin oranı %44 olup, OECD ülkeleri ortalaması ise %25'dir. Bu veriden de girişimcinin çalışanı istihdam ettirmede çeşitli sorunlarla karşılaştığı sonucuna ulaşmaktayız. Girişimcinin istihdam edeni "İşten Çıkarma Zorluğu" bakımından Türkiye %30, OECD ülkeleri ortalaması ise %26 oranındadır.

Tablo 5.8. Emek Konuları, İşe Alma ve İşten Çıkarma Zorluğu (Türkiye)

Gösterge	Türkiye	OECD
İşe Alma Zorluğu (%)	44	25
İşten Çıkarma Zorluğu(%)	30	26

Kaynak: <<http://www.doingbusiness.org/ExploreEconomies/?economyid=191>>. (02.1.2009).

5.3.6. Vergi Konuları

Ek-1'deki vergi ödemelerinde Türkiye'nin 68. sırada bulunması bir yılda ödemesi gereken veya vergiden muaf tutulması, vergi ödemeleri üzerindeki idari yükler, girişimcinin kaç tane farklı vergi ödemesi gerektiği ve vergi için harcanılan zaman, para bakımından Türkiye'nin durumunu ortaya koymaktadır. Girişimcinin ödemesi gereken vergi sayısı 15 adet, OECD ülkeleri arasında ise ortalama 13

adettir. Ödenmesi gereken vergi sayısı oldukça yüksektir. Vergi ödemelerinde kaybedilen zaman Türkiye’de 223 saat, OECD ülkelerinde ise ortalama 210 saattir. Türkiye’de toplam ödenilmesi gerekli vergi kazançlar üzerinden %45, OECD ortalaması ise %45.3 oranındadır. Vergi oranlarına baktığımızda kazancın neredeyse yarısı vergi olarak gitmektedir, bu durum girişimci açısından karlarının azalmasına neden olmaktadır.

Tablo 5.9. Kurulan İşlerde Vergi Ödemeleri Kolaylığı Bakımından Türkiye’nin Durumu

Gösterge	Türkiye	OECD
Ödemeler (sayı)	15	13
Zaman (saat)	223	210
Kazançlar üzerinden alınan vergi oranı (%)	45	45.3

Kaynak <<http://www.doingbusiness.org/ExploreEconomies/?economyid=191>> (02.01.2009)

5.3.6.1. Türkiye’de Gerçekleştirilmiş Vergi Reformları

“4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu” ile daha çok teknogirişimciler desteklenmektedir. Bu kanunun 8. maddesindeki “Destek ve Muafiyetler” başlığı altında kanuna uygun şekilde kurulan şirket, bu Kanunun uygulanması ile ilgili işlemlerde her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır. Bununla birlikte, bölgede yer alan gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin, bu bölgedeki yazılım ve AR-GE’ye dayalı üretim faaliyetlerinden elde ettikleri kazançları, faaliyete geçilmesinden itibaren beş yıl süre ile gelir ve kurumlar vergisinden muaftır. Bakanlar Kurulu, seçilen, hedef alınan, belirli teknolojik alanlar ve ürünler için on yıla kadar süreyi uzatabilme hakkına sahiptir. Bölgede çalışan araştırmacı, yazılımcı ve AR-GE personelinin bu görevleri ile ilgili ücretleri, bölgenin kuruluş tarihinden itibaren on yıl süre ile her türlü vergiden istisna bırakılmıştır (06.07.2001 tarih ve 24454 sayılı Resmi Gazete).

5.3.7. İflas Konuları

İflas eden girişimciye sağlanan kolaylıklar açısından, Türkiye 181 ülke arasından 118. sıradadır. Yani, Türkiye’de iflas eden girişimciyi çok zor sonuçlar beklemektedir (bkz. Ek-1). Türkiye son derece katı iflas yasalarına sahiptir. İflas süreci aşırı bir yük olarak işletme sahibine yüklenmektedir. İflas süresi Türkiye’de 3.3 yıla kadar sürmektedir. Bu oran OECD ülkelerinde ise ortalama olarak 1.7 yıldır. Maliyet bakımından iflas durumu, mülk değerinin %15’ine, OECD ülkelerinde ise %8.4’üne mal olmaktadır.

Tablo 5.10. İflas Bakımından Türkiye

Gösterge	Türkiye	OECD
Zaman (yıl)	3.3	1.7
Maliyet (mülkün %9)	15	8.4

Kaynak: <<http://www.doingbusiness.org/ExploreEconomies/?economyid=191>>. (1.1.2009).

5.3.8. Türkiye’nin Girişimcilik için Uygun İş Ortamı Açısından Değerlendirilmesi

Türkiye girişimcinin iş kurabilmesi için uygun ortama sahip olması açısından oldukça sorunlu bir ülkedir. Doingbusiness ve Dünya Bankası verilerine baktığımızda bu sonuçları görebilmekteyiz. Aslında, özellikle 2003 yılı itibariyle çeşitli yasal düzenlemeler gidilmiştir. Ancak yine de düşük bir performans sergilemektedir. Yeni bir iş kurmada aşırı bürokrasi mevcut olup, işlem sayısı çok fazladır. İşlemler yüksek derecede zaman ve maliyet kaybına neden olmaktadır. Girişimcinin ödemesi gereken vergi sayısı da çok fazladır ve neredeyse girişimcinin kazancının yarısı vergi olarak harcanmaktadır. Bu durum girişimcinin karlılığını azaltmakta ve girişimciyi dışlamaktadır. İflas konularında da benzer biçimde, iflasa giden girişimciye hiçbir kolaylık sunulmamaktadır.

5.4. Hedef Grup Politikası

Hedef grup politikasında, girişimcilik faaliyetlerine fazla yönelmeyen bireylerin girişimciliğe eğilimlerinin artırılması hedeflenmektedir. Örneğin, hedef grup politikası kapsamında bir ülkede kadın girişimciler, gençler, teknoloji ağırlıklı girişimcilik ya da göçmen girişimciler, işsizler veya sakatlar gibi seçilen belirli gruplara odaklanılmaktadır.

5.4.1. Kadın Girişimciler

Türkiye’de cinsiyet açısından girişimcilerin durumuna bakıldığında, Tablo 5.11.’den izlenebileceği gibi 18-64 yaş aralığındaki nüfusun % 2.5’i bayan girişimci ve % 9.7’si erkek girişimcilerden oluşmaktadır (2008 GEM, Raporu 2009). Bayan girişimcilerin sayısı oldukça azdır, erkek girişimcilerin sayısı bayanların yaklaşık 4.5 katıdır.

Tablo 5.11. 18-64 Yaş Aralığındaki Nüfusun Cinsiyet Bakımından Girişimciliğe Katılım Oranları %

Ülkeler	Faktör Temelli		Verimlilik Temell			Yenilik Temell	
	İran	Bolivya	Romanya	Türkiye	Peru	Belçika	Amerika
Erkek (%)	14	32	6	9.7	27.5	4	13
Bayan(%)	4.7	27	2.5	2.5	24	2	9.5

Kaynak: 2008 GEM Raporu, 2009’den değiştirilerek alınmıştır.

5.4.1.1. Kurumsal Çevre

5.4.1.1.1. Başbakanlık, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM)

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, kadın erkek eşitliğinin sağlanması, toplumsal yaşamın tüm alanlarında kadınların konumlarının güçlendirilmesi ve kadınlara yönelik her türlü ayrımcılığın önlenmesi için gerekli politikaları üretmek, stratejileri geliştirmek amacıyla 1990 yılında, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bağlı olarak oluşturulmuştur. 1991 yılında devlet bakanlığına bağlanmıştır (KSGM, 2009).

Kadınların toplumda statüsünü geliştirmeye yönelik her alanda çeşitli çalışmalarda bulunmaktadır. Genel Müdürlüğün, 1995 yılında gerçekleştirdiği “Küçük Girişimcilik Projesi” ile “kadın girişimcilerin Türkiye’de finansal hizmetlere ulaşmada karşılaştıkları engelleri belirlemek amacıyla mevcut banka kredi politikaları ve kadınların finansal hizmetlere erişimini engelleyen sınırlamalar, hükümet dışı kuruluşların kalıcı finans sistemlerinin oluşturulmasında oynayabilecekleri rol araştırılmış, kadın girişimcilerin krediye ulaşımını sağlamak ve kolaylaştırmak için etkili bir kredi yönetimi ve tasarruf mobilizasyonu oluşturmak amacıyla kurumsal modellerin neler olabileceği konusunda öneriler geliştirilmiştir (KSGM, 2009). Projede ortaya çıkan bazı önemli veriler şunlardır:

-Kadınların mesleki bilgi ve becerileri sadece deneysel yoldan edinebildiklerini, bunun yanında gerekli mesleki eğitimden yoksun oldukları belirlenmiştir.

-Katılımcılardan erkeklerin yüzde 51,3’ü ve kadınların yüzde 43,9’u sermaye ve kredi yetersizliğinin en önemli sorunları olduğunu ve pazara girebilme zorluğu, yasal sorunlar, talep azlığı ve rekabetin şiddetini önemli sorunlar olarak dile getirmişlerdir.

-Kadınlar, mali hizmetlere ulaşmada ve bu hizmetleri kullanmada özel sorunlar yaşamaktadır. Geleneksel toplumsal yapıdan kaynaklanan engellerle birlikte deneyim ve bilgi eksikliği, teminat, eğitim yetersizliği, ödeme güçlüğü ve krediye ulaşım kadın girişimciler için önemli engelleri oluşturmaktadır.

-Kadın girişimcilere yönelik eğitim, teknik yardım ve danışma hizmetleri yetersizdir. Araştırmada kadın girişimcilerin finansman sorunu yanı sıra iş idaresi ve yasal işlemler hakkındaki bilgi eksikliği gibi önemli sorunlarının olduğu da ortaya çıkmıştır.

5.4.1.1.2. Devlet Planlama Teşkilatı

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT), 1960 yılında Türkiye’de beşer yıllık kalkınma planları, hükümet programlarını oluşturmak amacıyla kurulmuş olup, plan ve program hazırlamaktan ve bunlar için gerekli araştırmaları yürütmekten, oluşturdukları politikaları izlemekten sorumlu bir kurumdur.

DPT'nin kalkınma planlarında altıncı plandan başlayarak kadınla ilgili konulara değinilmektedir. Yedinci Beş yıllık Kalkınma Planından önce hazırlanan alt komisyon raporunda kadın girişimciliği konusu ilk kez ele alınmıştır ve kadınların iş gücü piyasasındaki zayıf konumundan ve çözüm olarak kadın girişimciliğinin özendirilmesinden bahsedilmiştir (Ecevit, 2007). Mesleki eğitim ve öğretimin girişimciliği teşvik edecek şekilde yeniden yapılandırılması ve kadınların kolaylıkla ulaşabilecekleri kredi sistemlerinin geliştirilmesi özellikle vurgulanan politikalarındandır.

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planında, kadının girişimciliğinin ve el emeği faaliyetlerinin değerlendirilebilmesi için Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü tarafından bir merkez kurulduğu belirtilmiştir (DPT, 2000).

DPT'nin hazırladığı 2006 yılı ülke planında özellikle kadın ve genç grubu hedef alan, kadın ve genç işsizlerin girişimciliğe yönelmeleri sağlanarak, kurmak istedikleri iş alanında mesleki bilgi, rehberlik ve danışmanlık hizmetleri ile girişimcilik eğitiminin verileceği istihdamla ilgili başlık altında özellikle vurgulanan politikalarından biridir (DPT, 2005).

DPT'nin hazırladığı KOBİ Eylem Stratejisi ve Planı'nda genç ve kadın girişimcilerin iş kurarken finansmana daha kolay ulaşabilmelerini kolaylaştıracak yeni düzenlemelere yer verilmiştir. Özel kredi programlarının daha etkili olarak tüm kadın ve genç girişimcilere ulaşabilecek şekilde olmasının öneminden bahsedilmektedir. Ayrıca, vergi ve finans sisteminin iyileştirilmesi konusu altında kadın ve genç girişimciler için bu şartların iyileştirilmesi hedeflenmektedir (DPT, 2004).

5.4.1.1.3. Milli Eğitim Bakanlığı Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü

Kız Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir kurumdur. Kuruluşundaki amaç ise, kadınların istihdama katılmalarını artırmak amacıyla kadınlara verilecek mesleki eğitim hizmetlerine yönelik araştırmanın ve planlamanın gerçekleştirilmesidir (KTOGM, 2008).

5.4.1.1.4. TESK, Kadın Girişimciliği Destekleme

TESK bünyesinde oluşturulan “Kadın Girişimciliği Destekleme” adlı proje kadın girişimciliğini desteklemektedir. Bu proje, Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir ve proje kapsamında TESK ve ESOP (Esnaf ve Sanaatkarlar Odaları Birliği) aracılığıyla 25 ilde Kadın Girişimciliği Destekleme Merkezleri kurulmuştur. Bu merkezlerde 2008 yılı boyunca 4.500’den fazla kadının iş kurma ve iş geliştirme eğitimleri ile danışmanlık ve rehberlik hizmetleri alması amaçlanmıştır (KADINDESTEK, 2009).

5.4.1.1.5. KAGİDER (Kadın Girişimciler Derneği)

Kadın Girişimciler Derneği, 2002’de İstanbul’da kurulmuştur. Amacı, kadın girişimciliğini geliştirmek ve böylece ekonomik ve sosyal yaşamda kadının konumunu güçlendirmektir. “Su Damlası Projesi”, “Avrupa Birliği Yolunda Kadın Projesi”, Genç Kadınlar Staj Projesi”, “Kadından Kadına Köprü Projesi” ve “Kadın Fonu” ve “KAGİMER” (Kadın Girişimci Geliştirme Merkezi) projeleriyle kadın girişimciliğini finansal ve eğitim olmak üzere her açıdan desteklemektedirler (KAGİDER, 2009).

5.4.1.1.6. Çağdaş Kadın ve Gençlik Vakfı (ÇKGV)

ÇKGV, 1994 yılında kurulmuş olup kadınlara ve gençlere yönelik hükümet dışı bir kurumdur. Kurumun kadın girişimciliği ile ‘Kadınlar İçin Kadın Projesi’ 2004 yılında uygulanmaya başlanmıştır. Kadınlara eğitim vererek onları iş gücü piyasasına ve sosyal hayata katmak, kadınlar için iş danışmanlığı sistemi kurmak ve kadınların işgücüne katılımlarını kolaylaştıracak kurumsal yapıyı desteklemek amaçları arasında yer almaktadır (ÇKGV, 2009).

5.4.1.1.7. KAMER (Kadın Merkezi)

KAMER, 1997 yılında kadınları her yönden korumak, desteklemek ve meslek edinmelerini sağlamak amacıyla kurulmuş bir kurumdur. Doğu ve Güneydoğu Anadolu’nun 23 ilinde halen faaliyetlerine devam etmektedir. Kadın girişimciliği geliştirmek amacıyla “Kadın Girişimciliği Projesi” ile iş kurmak isteyen kadınların bilgi ve finansmana ulaşmalarının sağlanmasına katkıda bulunmaktadır (KAMER, 2008).

5.4.1.1.8. TOBB Kadın Girişimciler Kurulu

Kadın Girişimciler Kurulu, TOBB bünyesinde kadın girişimcilik konusunda genel politikalar geliştiren ve görüş oluşturulmasına katkıda bulunan bir kuruldur. Kurul, kadın girişimcilere eğitim, kapasite geliştirme desteği ile girişimci fikirlerini hayata geçirmelerinde destek sağlamak amacıyla kurulmuştur (KADINGİRİŞİMCİLER, 2008).

5.4.2. Teknoloji ve Yenilikçiliğe Dayalı Girişimcilik

Teknoloji ve yenilikçiliğe dayalı girişimcilik, artık hızla değişen global arenada yer edinebilmek için ülkelerin ihtiyacı olan girişimciliktir. Bu girişimciliğin gelişimi ise ülkede AR-GE'yi destekleyen çalışmalara, teknoparkların varlığına ve teknogirişim desteklerinin varlığına ve etkinliğine bağlı olmaktadır.

Türkiye'yi teknogirişim açısından incelediğimizde, teknoloji ağırlıklı girişimcilik faaliyetleri 2008 yılında, tüm girişimcilik faaliyetlerinin % 6'sını oluşturmaktadır. Peru (%4), Güney Afrika (%4) , Hindistan (%2.5) ve Yunanistan (%4.8) gibi ülkelerle kıyaslandığında iyi durumdadır. Ancak Kanada (%18), Danimarka (%13), İsviçre (%10) gibi ülkelerle kıyaslandığında geride kaldığı görülmektedir (GEM, 2009).

Ek-3'de, Türkiye için yenilikçi girişimcilik fırsatlarının görülebilme oranlarına bakıldığında, bunun %40 düzeyinde olduğu görülmektedir, yani algılanan fırsatçı girişimcilik oranları yüksek değildir. Dolayısıyla, yeniliğe ve teknolojiye dayalı girişimlerin sayısı da düşük olmaktadır.

Ayrıca, Türkiye'de AR-GE harcamaların ayrılan pay GSMH'nın 0.64'ü kadardır. ABD'de bu oran 2.72 düzeyindedir. AR-GE harcamalarına ayrılan pay bakımından çoğu gelişmiş ülkelerin gerisinde bulunmaktayız. 1000 çalışan kişi başı bilim adamı sayısı ise, Türkiye'de 1.1 düzeyinde, OECD ülkelerinde ortalama 6.4, AB'de 5.8 ve ABD'de 8.6 seviyelerindedir. Türkiye'nin, bilim adamı sayısı oldukça azdır (Çakır, 2003).

Türkiye'de verilen patent sayısı oldukça azdır. Türkiye patent üretimi sıkıntısı yaşamaktadır (Çetindamar, 2002).

5.4.2.1. Kurumsal Çevre

5.4.2.1.1. KOSGEB, Teknogirişim Sermayesi

KOSGEB, “Teknogirişim Sermayesi” desteğiyle ile teşvik etmeyi uygun bulduğu teknoloji ve yenilik odaklı iş fikirlerini desteklemektedir. Bu teşvikten yararlanabilmek için, örgün öğrenim veren üniversitelerin herhangi bir lisans programından 1 yıl içinde mezun olabilecek durumda öğrenci olmak ve yüksek lisans veya doktora öğrencisi derecelerinden birini ön başvuru tarihinden en çok 5 yıl önce almış olmak gereklidir. (KOSGEB, 2008).

5.4.2.1.2. TTGV, Ön Kuluçka Destekleri

TTGV, “Ön Kuluçka Destekleri” projesi ile ileri teknoloji alanlarında yeni iş fikirlerinin oluşturulmasını kolaylaştırmayı ve ortaya çıkacak iş planlarının kalitesini artırmak amacı ile geliştirilmiş bir kurumdur. Teknoloji temelli iş fikri sahibi kişi ve kuruluşlara, fikirlerini olgunlaştırmaları amacıyla erken aşama destekleri sağlamayı amaçlamaktadır. Bu destekten yararlanabilecekler ise yüksek büyüme potansiyeli taşıyan, ileri teknoloji odaklı fikir sahibi girişimcilerdir (TTGV, 2009).

Ayrıca, TTGV teknoloji, yenilik odaklı girişimciye “Başlangıç Sermayesi Destekleri” adı altında iş kurarken finansal yardımda bulunmaktadır. Başlangıç Sermayesi Desteği, 750.000 dolara kadar iş planların hayata geçirilmesi için verilmektedir. Yine, TTGV “Risk Paylaşımı Desteği” ile ileri teknoloji alanlarında küçük bütçeli ve yüksek riskli proje sahibi girişimcilere finansal konuda destekte bulunmaktadır.

5.4.2.1.3.TÜBİTAK, Teknoloji ve Yenilik Odaklı Girişimleri Destekleme Programı

TÜBİTAK’ın “Teknogirişim Projesi”, girişimcilik olgusunun teknoloji ve yenilik odaklı firmalara yönelmesini ve lisans, yüksek lisans veya doktora düzeyinde eğitilmiş kişilerin bilgi ve araştırmalarını ticari ve katma değeri yüksek ürünlere dönüştürebilmelerini teşvik etmek amacıyla oluşturulmuş bir programdır.

Bu programla, girişimcilerin firmalarını kurmalarının ardından, personel, malzeme, alet/teçhizat/yazılım, seyahat, danışmanlık, hizmet alımı, ofis kira gideri ve ofise ait su, elektrik, ısıtma ve iletişim giderlerinin TÜBİTAK tarafından %75

oranında, en fazla 100.000 TL ve bir yıl süre ile desteklenmektedir. (TÜBİTAK, 2009).

5.4.2.2. Türkiye’de Teknoloji ve Ar-Ge Çalışmalarını Destekleyen Düzenlemeler

Girişimciliğin, özelliklede yenilikçi girişimciliğin temelini oluşturacak yenilik faaliyetlerinin gerçekleşmesi amacıyla, “Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında 5746 Sayılı Kanun” yürürlüktedir (12.03.2008 tarih ve sayılı 26814 Resmi Gazete). Bu kanunla amaçlanan, “Ar-Ge ve yenilik yoluyla ülke ekonomisinin uluslar arası düzeyde rekabet edebilir bir yapıya kavuşturulması için teknolojik bilgi üretilmesini, üründe ve üretim süreçlerinde yenilik yapılmasını, ürün kalitesi ve standartlarının yükseltilmesini, verimliliğin artırılmasını, üretim maliyetlerinin düşürülmesini, teknolojik bilginin ticarileştirilmesini, rekabet öncesi işbirliklerinin geliştirilmesini, teknoloji yoğun üretim, girişimcilik ve bu alanlara yönelik yatırımlar ile Ar-Ge’ye ve yeniliğe yönelik doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının ülkeye girişinin hızlandırılmasını, Ar-Ge personeli ve nitelikli işgücü istihdamının artırılmasını desteklemek ve teşvik etmektir”. Bu kanun kapsamında, KOSGEB tarafından 3624 sayılı kanuna göre oluşturulan teknoloji merkezleri, Türkiye’deki Ar-Ge merkezleri, Ar-Ge projeleri, teknogirişim sermayeleri devlet destek ve teşviklerinden yararlanabilecektir.

“4691 sayılı Teknoloji Bölgeleri Geliştirme Kanunu” ile (06.07.2001 tarih ve 24454 sayılı Resmi Gazete), ile teknoloji temelli araştırma yapmak isteyenler desteklenmektedir. 4691 sayılı Kanun amacı, “üniversiteler, araştırma kurum ve kuruluşları ile üretim sektörlerinin işbirliği sağlanarak, ülke sanayinin uluslararası rekabet edebilir ve ihracata yönelik bir yapıya kavuşturulması maksadıyla teknolojik bilgi üretmek, üründe ve üretim yöntemlerinde yenilik geliştirmek, ürün kalitesini veya standardını yükseltmek, verimliliği artırmak, üretim maliyetlerini düşürmek, teknolojik bilgiyi ticarileştirmek, teknoloji yoğun üretim ve girişimciliği desteklemek, küçük ve orta ölçekli işletmelerin yeni ve ileri teknolojilere uyumunu sağlamak, Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulunun kararları da dikkate alınarak teknoloji yoğun alanlarda yatırım olanakları yaratmak, araştırmacı ve vasıflı kişilere iş imkânı yaratmak, teknoloji transferine yardımcı olmak ve yüksek/ileri teknoloji

sağlayacak yabancı sermayenin ülkeye girişini hızlandıracak teknolojik alt yapıyı sağlamaktır.”

5.4.3. Genç Girişimciler

Türkiye’de 2001-2007 yılları arasında toplam nüfus içinden girişimcilerin % 7’si 18-34 yaş aralığında olmak üzere genç girişimcilerden ve % 3’ü ise 45-64 yaş aralığındakiler olmak üzere yaşlı girişimcilerden oluşmaktadır (GEM, 2007).

5.4.3.1. Kurumsal Çevre

5.4.3.1.1. KOSGEB, Genç Girişimci Geliştirme Programı

KOSGEB’de gençler için özel “Genç Girişimci Geliştirme Programı” mevcuttur. Bu program ile orta öğretim sonrası eğitim kurumları ve üniversite öğrencilerinin kariyer planlaması yaptığı bu dönemde, girişimciliği bir meslek seçimi olarak farkına varmalarını sağlamak ve girişimcilik kültürünün yaygınlaşması amaçlanmaktadır. Bu programla verilen eğitimde, gençlerin iş fikri geliştirme, pazar araştırması, iş planı, proje yönetimi gibi konularda bilgi verilip, gençlerin ileride kuracağı işlerde başarılı olmaları başta gelen hedefler arasında yerini almaktadır. (KOSGEB, 2008).

5.4.3.1.2. TÜBİTAK

TÜBİTAK’ın teknogirişim sermaye ve finansman destekleri, teknogirişim eğitim projeleri yüksek lisans veya doktora düzeyinde genç kesimi kapsamaktadır. (TÜBİTAK, 2009).

5.4.4. Türkiye’nin Hedef Grup Politikası Açısından Değerlendirilmesi

Hedef grup politikası uygulamasında, Türkiye’de kadınlara, gençlere ve teknoloji temelli girişimciliğin desteklenmesine eğilim mevcuttur. Ülkelerindeki teknolojiyi Türkiye’ye taşıyacak donanıma ve yeteneğe sahip bireylerin ülkeye çekilmesi, sakatların ve işsizlerin (sadece İSMEK çalışması mevcut) girişimciliğini geliştirmek için amaçlanan hedef grup politikaları bulunmamaktadır.

Kadın girişimcileri desteklemek amacıyla kurulmuş çeşitli yapılanmalar bayan girişimcilere girişimcilik eğitimi, finansman, başlangıç sermayesi gibi çeşitli

alanlarda desteklemektedir. Ama buna rağmen, Türkiye’de bayan girişimciler erkek girişimcilerin yaklaşık dörtte biri kadardır.

Genç girişimciliği destekleme konusunda ise üniversiteler, meslek yüksekokulları ve meslek okulları gibi genç girişimcileri hedef alan eğitim kurumları bulunmaktadır. Ancak, genel girişimcilik eğitiminin kalitesi Türkiye’de oldukça düşük çıktığından, gençlere verilen girişimcilik eğitimi beklenen etkinliği gerçekleştirememektedir. Ayrıca, TÜBİTAK ve TTGV, özellikle lisans, yüksek lisans veya doktora düzeyindeki öğrencileri destekleyen teşvikleri bulunmaktadır. Bu kurumlar, bu öğrenci grupları tarafından gerçekleştirilecek teknogirişim faaliyetlerini artırmayı hedeflemektedir. Bu çalışmalar, Türkiye’nin yenilikçi girişimciliği gerçekleştirmesi açısından oldukça yerindedir. Ancak, gençlerin teknogirişim eğilimlerine destek veren kurumların sayısı çok azdır.

Teknogirişimcilik bakımından ise son yıllarda, Türkiye’de AR-GE harcamalarını artırmaya, inovasyonu geliştirmeye, teknoparkların etkinliğini artırmaya ilişkin çıkmış kanunlar bulunmaktadır. Bu kanunlarla, yenilikçi-teknoloji temelli işletmelere vergi kolaylıkları sağlanmaktadır. Ancak, Türkiye’nin inovasyon ağırlıklı yatırım oranlarına bakıldığında Avrupa ülkeleri içinde oldukça gerilerde bulunmaktayız. Ülkemizde, çağın girişimciliğine zemin hazırlayacak yenilikçi yatırımlar oldukça düşük düzeydedir. 2008 yılı için Türkiye’de teknoloji ağırlıklı girişimcilik faaliyeti %6’dır ve gelişmiş ülkelerin çok gerisinde bulunmaktadır.

5.5. Finansman Politikası

Girişimcilerin yeni bir iş kurarken karşılaştıkları sorunların en başında başlangıç sermayesine erişebilme sorunu bulunmaktadır. Finansmana ulaşamamak, girişimcilik faaliyetlerindeki en temel sorunu oluşturmaktadır. Girişimci iş kurmak için finansmana erişemediği durumlarda, iş kurmaktan vazgeçmek zorunda kalmaktadır.

Türkiye’de girişimcilerin ulaşabileceği finansman kaynakları arasında bankalar ve bağlı yatırım ortakları, borsa, risk sermayesi, şirketlere dayalı risk sermayesi, devlet kurumlarının destekleri ve melek yatırımcılar başta gelen finansman kaynaklarıdır. Ancak, Türkiye’de risk sermayesi şirketleri fazla gelişmemiştir. Melek yatırımcılar ise kayıt altında olmadığı için tam olarak

durumunu bilinmemektedir. Türkiye’de toplam ulusal kredi miktarı da düşük kalmaktadır (Çetindamar, 2002: 180-182).

5.5.1. Türkiye’de Girişimcilerin Finansmana Ulaşabilme Durumları

Türkiye’de girişimciler finansmana ulaşma açısından güçlükler yaşamaktadır. Çoğu Türk Girişimcisi, başlangıç sermayesine ulaşamamaktan şikayet etmektedir. Türkiye girişimcinin finansmana ulaşabilmesi, yani borç alanlarla borç verenleri buluşturmak bakımından Ek-1’den izlenebileceği gibi 181 ülke içinden 68. sırada bulunmaktadır. Girişimcinin finansmana ulaşabilmesini kolaylaştıran yasal düzenlemeler bakımından Türkiye 10 puan üzerinden 4 puan almıştır, OECD ülkeleri ise ortalama olarak 6.8 puan almaktadır (bkz. Tablo 5.12). Türkiye, girişimcinin finansmana erişimle ilgili yasal düzenlemeleri yeterli değildir. Borç alanlar ve borç verenler arası kredi bilgileri indeksine göre (girişimci ve sermayedar arasındaki asimetrik bilgi sorunu) ise Tablo 5.12.’den izlenebileceği gibi Türkiye’nin girişimci ve sermayedar arasında bilginin sağlanması bakımından 5 puan almıştır, OECD ülkelerinde ise bu rakam ortalama 4.8 puandır.

Tablo 5.12. Türkiye’nin Girişimciye Finansman Sağlama Bakımından Durumu

Gösterge	Türkiye	OECD
Yasal Düzenlemeler İndeksi (0-10 puan)	4	6.8
Kredi Bilgi İndeksi	5	4.8

Kaynak: <<http://www.doingbusiness.org/ExploreEconomies/?economyid=191>>. (1.2.2009).

5.5.2. Yatırımcıyı Koruyabilme

Türkiye yatırımcıyı koruyabilme açısından 181 ülke arasından, 2008 itibariyle 66. sıradayken gerçekleştirdiği reformların katkısıyla Ek-1’den izlenebileceği gibi 2009 yılında 53. sırada yer almaktadır. Yatırımcıyı koruma indeksinde 0-10 puan arasından 5.7 puanı almıştır. OECD ortalaması ise 5.8’dir Yatırımcıyı koruyabilme

bakımından Türkiye'deki durum ortanın biraz üzerindedir, yani hükümetin yatırımcıyı korumak amacıyla gerekli müdahalelerde bulunması gerekmektedir.

5.5.3. Türkiye'de Yatırım Ortamını İyileştirmeye Yönelik Düzenlemeler

5084 sayılı “Yatırımların ve İstihdamın Teşviki ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” la, bazı illerde vergi ve sigorta primi teşvikleri uygulamak, enerji desteği sağlamak ve yatırımlara bedelsiz arsa ve arazi temin etmek suretiyle yatırımları ve istihdamı artırmak amaçlanmaktadır (06.01.2004 tarih ve 25365 sayılı Resmi Gazete). Vergi ve sigorta primi teşvikleri ve enerji desteği açısından, Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığınca 2001 yılı için belirlenen fert başına gayri safi yurt içi hâsıla tutarı, 1500 ABD Doları veya daha az olan iller ile bu iller dışında kalan ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca 2003 yılı için belirlenen sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasına göre endeks değeri eksi olan illeri, bedelsiz arsa ve arazi temini açısından desteklenmesi kararlaştırılan illeri ve kalkınmada öncelikli yöreler kapsamındaki diğer illeri kapsamaktadır.

Ayrıca, Türkiye'de girişimciliği desteklemek ve teşvik amaçlı kurulmuş KOSGEB, İŞGEM, TÜBİTAK, TOBB, TESK ve TEPAV gibi kurumlar bünyelerinde oluşturdukları çeşitli destek programlarıyla girişimcilere iş kurarken mali yardımda bulunmaktadır.

5.5.4. Türkiye'nin Finansman Politikası Açısından Değerlendirilmesi

Türkiye'deki girişimcilerin en büyük sorunlarından biri de finansmana erişememek olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye'de girişimcinin finansmana ulaşabilmesi bakımından doingbusiness'in verilerine göre de iyi bir durumda bulunmamaktadır. Finansmana ulaşabilme ile ilgili yasal düzenlemeler yeterli ve etkin değildir. Girişimci ve sermayedar arasındaki bilgi akış verişinin sağlanması bakımından sorunlar bulunmaktadır ve yatırımcıyı koruyan yasalar mevcut değildir. Bu alanda yasal boşluklar mevcuttur.

Bunun yanında, girişimcinin finansmana ulaşabileceği çeşitli teşkilatlar bulunmaktadır. Banka kaynakları, çeşitli kurumlar girişimciye finansman sağlamaktadırlar. Örneğin, KOSGEB girişimcilere sermayenin bir kısmını geri ödemesiz olarak vermektedir. İŞGEM'ler de aynı şekilde girişimcilerin finansmana ulaşabilmelerini sağlamaktadır. Ayrıca, Türkiye'de girişimcinin ulaşabileceği diğer

finansman kaynakları olarak melek yatırımcılar ve sermaye piyasaları da bulunmaktadır.

5.6. Türkiye'nin Girişimciliğinin Durumu

Ek-4'den izlenebileceği gibi çeşitli girişimcilik faaliyetlerinin oranları mevcuttur. Burada, olgunlaşma aşamasındaki girişimciler (nascent entrepreneurs), bir işi kurabilmek için gerekli hazırlıkları yapan; yeni bir iş sahibi (owner-manager of a new business) ise 3.5 yıldan daha az olmak üzere yeni bir işe sahip olan ve kurulmuş bir işin sahibi (owner-manager of a new business) ise 3.5 yıldan fazla bir süreden itibaren kurulmuş bir işe sahip olan kişilerdir.

Türkiye için girişimsel faaliyetlerine bakıldığında, olgunlaşma aşamasındaki girişimcilik oranları %3.2, yeni iş sahibi olanların oranı %3, başlangıç aşamasındaki girişimsel faaliyetler %6 ve toplam girişimsel faaliyetler ise %10.7'dir. Son 12 ay içinde kapanan iş sayısının oranı ise %3.9'dur (bkz. Ek-4)

İş kurma performansı açısından, yapılan yeni girişimlere bakıldığında Ek-1'den izlenebileceği gibi Türkiye 181 ülke arasından 43'üncü sıradadır. En girişimci ülke olarak, Yeni Zelanda birinci ve Kanada ikinci sırada bulunmaktadır.

5.7. Anket Çalışması

Anket çalışmasında, genç girişimci adayların iş kurma fikirlerini etkileyen unsurların tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Seçilen adaylar, üniversite son sınıf öğrencileridir ve İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (İİBF), Meslek Yüksekokulu (MYO), Teknik Eğitim Fakültesi (TEF), KOSGEB'de girişimcilik eğitimi alan ve biraz daha özel bir grup olan TEKMER'deki iş sahibi girişimcilerden oluşmaktadır (bkz., Tablo 5.13). Farklı eğitim kurumlarından, eğitim alan öğrencilerin seçilmesiyle, aldıkları eğitimlerin bu öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinde fark yaratıp yaratmadığının saptanması amaçlanmıştır. Ayrıca, yenilikçi-teknoloji temelli girişimciliğin önem kazandığı bu yeni dünya düzeninde, yenilikçi girişimcileri önemseyeceğimizden geleceğin yenilikçi girişimci olma potansiyelini taşıyan üniversite öğrencileri bu bakımdan oldukça doğru bir seçimdir.

Anket çalışmasında, ayrıca hükümet tarafından uygulanan girişimcilik politikalarının potansiyel girişimci gençler üzerinde nasıl bir etki oluşturduğu ve

politikaların nasıl algılandığı da ölçülmektedir. Anketimizde farklı girişimcilik politikasının etkilerini anlamaya yönelik çeşitli sorular sorulmaktadır. Anket soruları Ek-5’te sunulmuştur. Anket yukarıda belirtilen 5 farklı grupta yer alan 139 son sınıf öğrencisine ve 4 Teknokent girişimcisine uygulanmıştır. Burada sorulan soruların her birine 5’li likert ölçeği çerçevesinde “tamamen katılıyorum”dan “hiç katılmıyorum”a kadar bir cevap yelpazesi sunulmuştur.

Ankette sorulan sorulara verilen cevaplar Girişimciliğin Teşviği Politikası, Girişimcilik Eğitimi Politikası, Çevre Şartlarının İyileştirilmesi Politikası, Finansman Politikası ve İş Ortamını Destekleme Politikası çerçevesinde gruplandırılarak değerlendirmeler yapılmıştır.

Çalışmada, her bir gruptaki bireylerin verdikleri soruların ortalama yanıtlarının önce Levene testi uygulanarak varyanslarının eşit olup olmadığı saptanmıştır. Levene testi önkoşulu da dikkate alınarak ardından t testi uygulanmış ve gruplar arasında sorulan sorulara verilen grup ortalama cevap skorlarında bir fark olup olmadığı saptanmıştır.

Anketin genel sonuçlarına göre, öncelikle tüm gruplarda girişimciliğin farkındalığı mevcuttur, yani tüm öğrenciler girişimciliğinin önemini belirli bir oranda algılamaktadırlar. Eğitim politikası açısından ve yenilikçi-teknolojiye dayalı girişimcilik açısından çok önemli olan bir sonuç da, farklı eğitim alan grupların girişimcilik eğilimlerinde anlamlı düzeyde farklılıklar görülmektedir. KOSGEB’de girişimcilik kursu alan öğrencilerin girişimcilik eğilimi en fazla olan gruptur ve risk alabilme açısından da kendine en çok güvenen grubu oluşturmaktadır. Yine, MYO’da ve TEF’de bir meslekle ilgili teknik becerinin ve yeteneklerin kazandırıldığı öğrencilerde de girişimcilik eğilimi yüksek düzeydedir. Ancak bu öğrenciler KOSGEB’deki öğrenciler gibi doğrudan girişimcilik eğitimi almadıklarından iş kurmada finansmana erişebilme, iş planlarının, iş yönetimin yapılması bakımından bilgisizlerdir. Bu anlamda ciddi eksiklikleri bulunmaktadır. Anket sonuçlarına göre, İİBF öğrencileri ise, diğer gruplara oranla girişimciliğe en az eğilimi olan grubu oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin aldığı eğitim onların girişimcilik potansiyellerini yükseltmemektedir ve girişimciliği teşvik eden bir eğitim

almamaktadırlar. TEKMER’de iş sahibi girişimcilerde ise aldıkları eğitimin girişimciliğe yönelmelerinde oldukça etkin olduğu görülmektedir.

Dolayısıyla, alınan farklı eğitimler öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinde de farklılıklar yaratmaktadır. Bu açıdan girişimcilik eğitiminin alınması ve teknik bilgi ve yeteneklerin kazandırılması, gelecekte girişimcilik faaliyetlerini özellikle de yenilikçi girişimciliği artırmak açısından son derece önemlidir denilebilecektir.

Tablo 5.13. Örnek Dağılımı

Örneklemin Alındığı Kurum	Gözlem Sayısı
Meslek Yüksek Okulu	54
Teknik Eğitim Fakültesi	40
İktisadi ve İdari Bilimler	33
KOSGEB girişimcilik eğitimi alan öğrenciler	12
TEKMER	4
TOPLAM	143

5.7.1. Anket Değerlendirme Sonuçları

Başlangıç olarak, ankete katılan gruplara bir iş yeri kurmaları durumunda kuracakları işyerinin diğer var olan işyerlerine oranla yenilik anlamında bir farklılıklarının olup olmayacağı sorusu sorulmaktadır. Burada alınan eğitimin yenilikçi bakış açısı kazandırıp kazandırmayacağı kabaca sorgulanmaktadır. Bu sorulara ilişkin istatistiki test sonuçları Tablo 5.15.’de sunulmaktadır. KOSGEB girişimcilik eğitimi programına katılan öğrenciler, MYO, TEF ve İİBF grupları arasında bir iş yeri açma konusuyla ilgili sorulardan “tamamen farklı ve yeni bir iş fikrine sahip olma” sorusuna İİBF öğrencileri diğerlerinden istatistiki olarak farklı bir cevap vermişlerdir. Buna göre, İİBF öğrencileri tamamen farklı ve yeni bir iş kurma düşüncesine diğer gruplara göre istatistiki olarak daha az sahiplerdir. Bu soruya verilen cevap ortalaması, Tablo 5.14’e göre, İİBF son sınıf öğrencileri arasında 3.43 iken TEF öğrencileri arasında 2.77, MYO öğrencileri arasında 2.38 ve

KOSGEB’de girişimcilik eğitimi alanlar arasında 2.20 olarak gerçekleşmiştir. Mesleki teknik beceriyi kazanan MYO ve TEF’deki öğrenciler ve girişimcilik kurslarına giden KOSGEB’deki öğrenciler yeni ve farklı bir iş fikrine sahip olmaları görece olarak daha yüksek düzeydedir. Dolayısıyla, mesleki anlamda gerekli yetenek ve teknik bilginin edinilmesinin, öğrencilerde girişimcilik potansiyelini artırmakta olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 5.14. İş yeri kurma fikri konusunda verilen grup ortalama cevapları

	ııbf	tef	myo	kosgeb
Tamamen farklı ve yeni bir iş fikrimin olduğunu düşünüyorum	3.43	2.77	2.38	2.20
Kısmen farklı ve yeni bir iş fikrimin olduğunu düşünüyorum	3.09	2.70	2.63	2.33
Zaten var olan bir iş konseptini aynen uygulayacağım	3.53	2.66	4	3.11

“Kısmen farklı ve yeni bir iş fikrimin olduğunu düşündüğüm” sorusuna verilen cevapta bütün gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığı anlaşılmaktadır. “Zaten var olan bir iş konseptini aynen uygulayacağım” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında Meslek Yüksek Okulu ve Teknik eğitim fakültesi öğrencilerinin verdiği cevapların ortalama değerlerinin diğerlerinden anlamlı düzeyde farklı olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 5.15. İş Yeri Kurma Fikri Konusunda Verilen Yanıtlar

	Levene F Testi	Anlamlılık Düzeyi	t-test	Anlamlılık Düzeyi
KOSGEB				
Tamamen farklı ve yeni bir iş fikrimin olduğunu düşündüğüm	0.26	0.61	-1.24	0.22 #
			-1.15	0.27
Kısmen farklı ve yeni bir iş fikrimin olduğunu düşündüğüm	0.60	0.44	-0.95	0.35 #
			-1.18	0.27
Zaten var olan bir iş konseptini aynen uygulayacağım	1.05	0.31	-0.49	0.62 #
			-0.42	0.69
MYO				
Tamamen farklı ve yeni bir iş fikrimin olduğunu düşündüğüm	0.163	0.687	-2.000	0.048 #
			-2.036	0.045

	Levene F Testi	Anlamlılık Düzeyi	t-test	Anlamlılık Düzeyi
			-0.606	0.546
Zaten var olan bir iş konseptini aynen uygulayacağım	0.070	0.792	3.728	0.000***
			3.817	0.000
TEF				
Tamamen farklı ve yeni bir iş fikrimin olduğunu düşündüğüm	2.49	0.12	0.33	0.74 #
			0.35	0.73
Kısmen farklı ve yeni bir iş fikrimin olduğunu düşündüğüm	0.27	0.60	-0.12	0.91 #
			-0.12	0.91
Zaten var olan bir iş konseptini aynen uygulayacağım	4.80	0.03**	-3.97	0.00
			-4.16	0.00***
İİBF				
Tamamen farklı ve yeni bir iş fikrimin olduğunu düşündüğüm	1.82	0.18	2.95	0.00***
			2.71	0.01
Kısmen farklı ve yeni bir iş fikrimin olduğunu düşündüğüm	0.04	0.85	1.53	0.13 #
			1.41	0.17
Zaten var olan bir iş konseptini aynen uygulayacağım	0.17	0.68	0.66	0.51 #
			0.64	0.53
# anlamlı değil (*) anlamlılık düzeyi %10 ; (**) anlamlılık düzeyi % 5; (***) anlamlılık düzeyi % 1 Levene F testi : Grup varyanslarının eşit olup olmadığının testi T testi : Grup ortalamalarının eşit olup olmadığının testi				

5.7.1. 2. Teşvik

Teşvik konusuna ilişkin anket sonuçlarının yorumu Tablo 5.15’de sunulmaktadır. “Girişimcilere ve girişimci olmaya toplum tarafından değer verilmesi” ve “Medyanın iş yeri açma fikrinin olumsuz etkilemesi” sorularına verilen cevaplarda istatistiki açıdan bakıldığında gruplar arasında anlamlı farklılıklar bulunmamaktadır. Yapılan t testleri tüm grupların bu konuda benzer fikirde olduklarını ortaya koymaktadır. Tüm örneklem ortalaması birinci soruya verilen cevapta 2.83 ikincisinde ise 3.32 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye’nin girişimciliği teşvik politikası açısından durum analizini yapıldığında, Türkiye’de girişimcilik farkındalığının olumlu anlamda belirli bir düzeyde olduğu, yani girişimciliği etkin bir biçimde teşvik edici bir sosyo-psikolojik ortamın var olduğu bu sorulara verilen

cevaplardan anlaşılmaktadır. Ankette elde edilen bu değerler, daha önceki bölümlerde belirtilen bulguları da doğrulamaktadır. Bu grupların hepsi girişimciliğin öneminin belirli oranda farkındadır ve dolayısıyla bu durum Türkiye’de sosyo-psikolojik anlamda girişimciliği teşvik politikasının etkili olduğunu göstermektedir. Örneğin, GEM raporlarında da Türkiye’de girişimciliği teşvikinin etkin olduğu ifade edilmekte idi.

Tablo 5.16. Teşvik Politikası

	Levene F Testi	Anlamlılık Düzeyi	t-test	Anlamlılık Düzeyi
KOSGEB				
TEŞVİK				
1. Girişimcilere ve girişimci olmaya toplum tarafından değer verilmektedir	7.09	0.01***	0.29	0.78
			0.46	0.65 #
İş Yeri Açma Fikrinin Oluşmasını Engelleyici Unsurlar				
11.7. Medya (tv, radyo, gazete v.s)	15.93	0.00***	1.39	0.17
			2.59	0.02**
MYO				
TEŞVİK				
1. Girişimcilere ve girişimci olmaya toplum tarafından değer verilmektedir	1.73	0.19	-0.32	0.75 #
			-0.31	0.76
İş Yeri Açma Fikrinin Oluşmasını Engelleyici Unsurlar				
11.7. Medya (tv, radyo, gazete v.s)	1.42	0.24	-1.88	0.06*
			-1.78	0.08
TEF				
TEŞVİK				
1. Girişimcilere ve girişimci olmaya toplum tarafından değer verilmektedir	1.73	0.19	-0.32	0.75 #
			-0.31	0.76
İş Yeri Açma Fikrinin Oluşmasını Engelleyici Unsurlar				
11.7. Medya (tv, radyo, gazete v.s)	1.42	0.24	-1.88	0.06*
			-1.78	0.08
İİBF				
TEŞVİK				
1. Girişimcilere ve girişimci olmaya toplum tarafından değer verilmektedir	0.44	0.51	-0.21	0.83 #
			-0.22	0.83
İş Yeri Açma Fikrinin Oluşmasını Engelleyici Unsurlar				
11.7. Medya (tv, radyo, gazete v.s)	3.20	0.08*	0.60	0.55
			0.66	0.51 #

	Levene F Testi	Anlamlılık Düzeyi	t-test	Anlamlılık Düzeyi
KOSGEB				
GİRİŞİMCİ				
TEŞVİK				
1. Girişimcilere ve girişimci olmaya toplum tarafından değer verilmektedir	0.98	0.32	0.31	0.76 #
			0.43	0.69
İş Yeri Açma Fikrinin Oluşmasını Engelleyici Unsurlar				
11.7. Medya (tv, radyo, gazete v.s)	1.88	0.17	-0.01	0.99 #
			-0.02	0.99
# anlamlı değil (*) anlamlılık düzeyi %10 ; (**) anlamlılık düzeyi % 5; (***) anlamlılık düzeyi % 1 Levene F testi : Grup varyanslarının eşit olup olmadığının testi T testi : Grup ortalamalarının eşit olup olmadığının testi				

5.7.1.3. Eğitim

İlk olarak, formel eğitim ve girişimci olmayı teşvik edici bir unsur olması ilişkisi, “aldığım eğitim bir iş yeri kurmam için bana teknik ve mesleki beceri sağladı”, “aldığım eğitim üzerine girişimci olmaya karar verdim”, “aldığım eğitim girişimci olmamı engelledi”, “aldığım eğitim benim bir iş yeri açmamı destekleyici bilgiler verdi”, “aldığım eğitim piyasadaki gelişen ve var olan fırsatlarla tam olarak uyuşmuyor” ve “aldığım dersler” sorularına grupların her birince verilen cevapların ortalama değerlerinin karşılaştırılması ile test edilmektedir. Bunlardan “aldığım eğitim girişimci olmamı engelledi sorusuna verilen cevap” 4.04 gibi ortalama bir skorla kabul edilmemektedir. Alınan eğitim girişimciliği büyük oranda engelleyici değildir. Alınan formel mesleki eğitimin teşvik edici bir unsur olup olmadığına ilişkin olarak ise gruplar arasında farklılıklar bulunmaktadır. İstinası olmakla beraber gruplar “aldığım eğitim bir iş yeri kurmam için bana teknik ve mesleki beceri sağladı”, “aldığım eğitim üzerine girişimci olmaya karar verdim” ve “aldığım eğitim benim bir iş yeri açmamı destekleyici bilgiler verdi” sorularına sırası ile ortalama olarak 2.90, 3.34 ve 2.81 düzeyinde cevaplandırmışlardır. Bu da belirli oranda aldıkları formel eğitimin girişimci olma üzerine olumlu etkisini ortaya koymaktadır (bkz., Ek-6)

“Ticaret odası, dernek, vakıf gibi sivil toplum kuruluşları tarafından sağlanan eğitsel destek”, “Devlet bankası, KOSGEB, teknokent, bakanlık gibi devlete bağlı bir

kurum tarafından sağlanan eğitsel destek”, “Bir iş yeri kurmak ve işletmekle ilgili verilen eğitim”, Bir iş yerinin nasıl kurulacağı/işletileceği konusunu bilmemem” ve “Ticaret odası, dernek, vakıf gibi sivil toplum kuruluşlarından bir iş yeri açma ve işletmekle ilgili eğitsel destek görmemem” sorularına verilen cevaplara ilişkin genel ortalama değerler 3.29, 3.14, 2.81, 2.90 ve 2.90 şeklindedir (bkz., Ek-6) Bu değerlerin, bu düzeyde çıkmaları, aslında bu kuruluşlara öğrencilerce girişimcilik konusunun teşvikine ilişkin yüklenen önem düzeyinin olması gerekenden düşük olduğundan kaynaklanabilir. Bu konuda İİBF öğrencilerinin kısmen ve halen girişimci olarak TEKNOKENT’te faaliyet gösteren firmaların ise istatistiki olarak farklı düzeyde cevap vermeleri bu grubun diğerlerine göre yüksek düzeyde bu duruma ilişkin farkındalıklarını ortaya koymaktadır.

Anket sonuçları karşılaştırıldığında özellikle KOSGEB’de girişimcilik eğitimi alan öğrencilerin, diğer gruplardan farklı olarak ve daha yoğun bir oranda aldıkları eğitim neticesinde girişimci olmaya daha fazla eğilim göstermekte oldukları ve sivil toplum kuruluşlarının verdikleri destekler konusunda daha bilinçli davrandıklarını göstermektedir. KOSGEB’de eğitim alan öğrencilere benzer biçimde TEKMER’de iş sahibi girişimcilerin aldıkları genel eğitim, ticaret odası, dernek, vakıf gibi sivil toplum kuruluşları tarafından sağlanan eğitsel destek görmeleri, bir iş yeri kurmak ve işletmekle ilgili verilen eğitim yine KOSGEB öğrencilerinde olduğu gibi, TEKMER’deki grubun girişimciliğe eğilim göstermelerinde oldukça etkili olduğu görülmektedir.

İİBF öğrencilerinin aldıkları eğitim diğer tüm gruplardan farklı olarak bu grupta farklı bir etki oluşturmaktadır, diğer gruplarla karşılaştırıldığında İİBF’deki öğrencilerde diğer gruplardan farklı olarak aldıkları eğitimin piyasa şartlarıyla uyum sağlamadığı, dolayısıyla aldıkları eğitimin onları girişimci olma yönünde hazırlamadığı görülmektedir ve özellikle İİBF öğrencileri diğer tüm gruplardan farklı olarak iş yerinin nasıl işletileceği konusunda, iş yeri açma konularında eğitim almamaları, bu öğrencilerin iş kurma fikirlerini olumsuz yönde etkilemektedir. İİBF öğrencilerinde de eğitimin olumlu katkısı görülmediği gibi yine hocalar ve aldıkları dersler bu öğrencilerin iş kurma fikrini engellemektedir.

Eğitim konusunda açıkça görölmektedir ki İİBF öğrenciler tüm grubtan farklı olarak aldıkları eğitim, bu öğrencilerde girişimcilik eğilimlerini kötü yönde etkilemekte olduğu görölmektedir. Eğitim konusunda açıkça görölmektedir ki İİBF öğrenciler tüm grubtan farklı olarak aldıkları eğitim, bu öğrencilerde girişimcilik eğilimlerini kötü yönde etkilemekte olduğu görölmektedir. Ayrıca, TEF öğrencilerinin aldığı teknik eğitim ve mesleki bilgi bu öğrencilerin iş kurma fikrinin oluşmasını sağlamaktadır, ancak aldıkları dersler ve hocaları girişimcilik eğilimlerini azaltmaktadır.

Sonuç olarak, bu anket sonuçlarında eğitim politikasının ne kadar önemli olduğunu görmekteyiz. Girişimcilik eğitimini alan öğrencilerde, (KOSGEB grubu ve TEKMER’de), bu eğitim onların girişimcilik eğitimlerini oldukça artırmaktadır. Teknik bilginin ve yeteneklerin kazandırıldığı okullar olan MYO ve TEF’de ise öğrenciye kazandırılan, mesleki bilgi girişimcilik fikrinin oluşmasında olumlu katkı göstermektedir, ancak iş kurma, iş planları, iş yönetmekle ilgili eğitimi almamaları bu öğrencilerin girişimcilik tutumlarını negatif olarak etki etmektedir. Özellikle hem mesleki bir bilgi edinemeyen, teknik yeteneklerin kazandırılmadığı ve girişimcilik eğitimi almayan İİBF öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri oldukça düşük düzeydedir. Bu grup, aldıkları eğitimin kendilerinin girişimci olmalarını engellediğini göstermektedirler.

Tablo 5.17. Eğitim Politikası

	Leven- e F Testi	Anlam- lılık Düzeyi	t-test	Anlam- lılık Düzeyi
KOSGEB				
EĞİTİM				
5. Aldığım eğitim bir iş yeri kurmam için bana teknik ve mesleki beceri sağladı	0.05	0.82	-2.28	0.02*
			-2.52	0.03
6. Aldığım eğitim üzerine girişimci olmaya karar verdim	3.62	0.06	-3.48	0.00
			-4.42	0.00***
7. Aldığım eğitim girişimci olmamı engelledi	0.85	0.36	0.39	0.70
			0.45	0.66
8. Aldığım eğitim benim bir iş yeri açmamı destekleyici bilgiler verdi	0.66	0.42	-2.00	0.05**
			-2.42	0.03
9. Aldığım eğitim piyasadaki gelişen ve varolan fırsatlarla tam olarak uyuşmuyor	0.00	0.94	1.00	0.32 #
			1.02	0.33

10. 4. Aldığım dersler	0.13	0.72	-0.42	0.67 #
			-0.46	0.65
10. 9. Ticaret odası, dernek, vakıf gibi sivil toplum kuruluşları tarafından sağlanan eğitsel destek	3.52	0.06*	-0.99	0.32 #
KOSGEB	Leven- e F Testi	Anlam- lılık Düzeyi	t-test	Anlam- lılık Düzeyi
			-1.30	0.21
10. 11. Devlet bankası, KOSGEB, teknokent, bakanlık gibi devlete bağlı bir kurum tarafından sağlanan eğitsel destek	2.45	0.12	-3.52	0.00***
			-4.45	0.00
10. 16. Bir iş yeri kurmak ve işletmekle ilgili verilen eğitim	5.47	0.02**	-1.88	0.06
			-2.73	0.01***
İş Yeri Açma Fikrinin Oluşmasını Engelleyici Unsurlar				
11.3. Hocalarım	1.65	0.20	-0.21	0.83 #
			-0.27	0.79
11.4. Aldığım dersler	2.37	0.13	0.90	0.37 #
			1.17	0.26
11.12. Bir iş yerinin nasıl kurulacağı/işletileceği konusunu bilmemem	0.10	0.76	2.20	0.03 #
			2.27	0.04
11.15. Ticaret odası, dernek, vakıf gibi sivil toplum kuruluşlarından bir iş yeri açma ve işletmekle ilgili eğitsel destek görmemem	0.09	0.76	1.01	0.31 #
			1.10	0.29
11.17. Girişimcilikle ilgili aldığım ders, kurs yada seminer	2.60	0.11	1.15	0.25 #
			1.49	0.16
MYO				
EĞİTİM				
5. Aldığım eğitim bir iş yeri kurmam için bana teknik ve mesleki beceri sağladı	0.360	0.549	-0.102	0.919 #
			-0.099	0.921
6. Aldığım eğitim üzerine girişimci olmaya karar verdim	0.828	0.364	1.947	0.054**
			2.007	0.047
7. Aldığım eğitim girişimci olmamı engelledi	0.796	0.374	1.017	0.311 #
			0.985	0.327
8. Aldığım eğitim benim bir iş yeri açmamı destekleyici bilgiler verdi	0.124	0.726	-0.125	0.90 #
			-0.123	0.902
9. Aldığım eğitim piyasadaki gelişen ve varolan fırsatlarla tam olarak uyuşmuyor	0.174	0.677	-1.613	0.109 #
10. 4. Aldığım dersler	0.095	0.758	-1.577	0.117 #
			-1.536	0.128
10. 9. Ticaret odası, dernek, vakıf gibi sivil toplum kuruluşları tarafından sağlanan eğitsel destek	0.170	0.681	0.004	0.997 #
			0.004	0.997
10. 11. Devlet bankası, KOSGEB, teknokent, bakanlık gibi devlete bağlı bir kurum tarafından sağlanan eğitsel destek	0.185	0.668	0.521	0.603 #
			0.522	0.603

10. 16. Bir iş yeri kurmak ve işletmekle ilgili verilen eğitim	2.259	0.135	-0.589	0.557 #
			-0.571	0.569
İş Yeri Açma Fikrinin Oluşmasını Engelleyici Unsurlar				
KOSGEB	Leven- e F Testi	Anlam- lılık Düzeyi	t-test	Anlam- lılık Düzeyi
11.3. Hocalarım	0.475	0.492	1.387	0.168 #
			1.427	0.156
11.4. Aldığım dersler	1.184	0.279	-0.968	0.335 #
			-0.933	0.353
11.12. Bir iş yerinin nasıl kurulacağı/işletileceği konusunu bilmemem	0.016	0.901	-2.836	0.005***
			-2.866	0.005
11.15. Ticaret odası, dernek, vakıf gibi sivil toplum kuruluşlarından bir iş yeri açma ve işletmekle ilgili eğitsel destek görmemem	0.114	0.736	-0.134	0.894 #
			-0.134	0.893
11.17. Girişimcilikle ilgili aldığım ders, kurs yada seminer	1.501	0.223	-1.359	0.176 #
			-1.307	0.195
TEF				
EĞİTİM				
5. Aldığım eğitim bir iş yeri kurmam için bana teknik ve mesleki beceri sağladı	1.38	0.24	1.70	0.09*
			1.79	0.08
6. Aldığım eğitim üzerine girişimci olmaya karar verdim	0.04	0.85	-0.62	0.54 #
			-0.63	0.53
7. Aldığım eğitim girişimci olmamı engelledi	1.43	0.23	-4.29	0.00
			-4.15	0.00
8. Aldığım eğitim benim bir iş yeri açmamı destekleyici bilgiler verdi	2.28	0.13	1.20	0.23 #
			1.26	0.21
9. Aldığım eğitim piyasadaki gelişen ve varolan fırsatlarla tam olarak uyumuyor	0.23	0.63	-0.95	0.34 #
			-0.94	0.35
10. 4. Aldığım dersler	0.07	0.79	0.49	0.63 #
			0.49	0.63
10. 9. Ticaret odası, dernek, vakıf gibi sivil toplum kuruluşları tarafından sağlanan eğitsel destek	0.32	0.57	-0.45	0.66 #
			-0.45	0.65
10. 11. Devlet bankası, KOSGEB, teknokent, bakanlık gibi devlete bağlı bir kurum tarafından sağlanan eğitsel destek	0.06	0.81	1.29	0.20 #
			1.33	0.19
10. 16. Bir iş yeri kurmak ve işletmekle ilgili verilen eğitim	0.61	0.44	-0.72	0.47
			-0.77	0.44
İş Yeri Açma Fikrinin Oluşmasını Engelleyici Unsurlar				
11.3. Hocalarım	0.79	0.38	-4.29	0.00***
			-3.96	0.00
11.4. Aldığım dersler	7.11	0.01***	-2.53	0.01

			-2.77	0.01***
11.12. Bir iş yerinin nasıl kurulacağı/işletileceği konusunu bilmemem	0.02	0.90	0.70	0.48 #
			0.70	0.48
KOSGEB	Leven- e F Testi	Anlam- lılık Düzeyi	t-test	Anlam- lılık Düzeyi
11.15. Ticaret odası, dernek, vakıf gibi sivil toplum kuruluşlarından bir iş yeri açma ve işletmekle ilgili eğitsel destek görmemem	2.80	0.10*	-0.13	0.89
			-0.12	0.90 #
İİBF				
EĞİTİM				
5. Aldığım eğitim bir iş yeri kurmam için bana teknik ve mesleki beceri sağladı	0.60	0.44	-0.41	0.68 #
			-0.44	0.66
6. Aldığım eğitim üzerine girişimci olmaya karar verdim	0.46	0.50	0.71	0.48 #
			0.68	0.50
7. Aldığım eğitim girişimci olmamı engelledi	10.13	0.00***	2.29	0.02
			2.87	0.01***
8. Aldığım eğitim benim bir iş yeri açmamı destekleyici bilgiler verdi	0.01	0.92	-0.28	0.78 #
			-0.29	0.77
9. Aldığım eğitim piyasadaki gelişen ve varolan fırsatlarla tam olarak uyumuyor	0.03	0.86	2.42	0.02**
			2.56	0.01
10. 4. Aldığım dersler	0.39	0.53	0.82	0.41 #
			0.91	0.37
10. 9. Ticaret odası, dernek, vakıf gibi sivil toplum kuruluşları tarafından sağlanan eğitsel destek	1.91	0.17	0.10	0.92 #
			0.09	0.93
10. 11. Devlet bankası, KOSGEB, teknokent, bakanlık gibi devlete bağlı bir kurum tarafından sağlanan eğitsel destek	0.06	0.80	-0.45	0.65 #
			-0.46	0.65
10. 16. Bir iş yeri kurmak ve işletmekle ilgili verilen eğitim	1.53	0.22	1.45	0.15 #
			1.55	0.13
İş Yeri Açma Fikrinin Oluşmasını Engelleyici Unsurlar				
11.3. Hocalarım	2.81	0.10*	2.25	0.03
			2.41	0.02**
11.4. Aldığım dersler	0.01	0.91	2.31	0.02**
			2.32	0.02
11.12. Bir iş yerinin nasıl kurulacağı/işletileceği konusunu bilmemem	0.10	0.76	0.72	0.47 #
			0.73	0.47
11.15. Ticaret odası, dernek, vakıf gibi sivil toplum kuruluşlarından bir iş yeri açma ve işletmekle ilgili eğitsel destek görmemem	0.12	0.73	1.85	0.07*
			1.82	0.08
11.17. Girişimcilikle ilgili aldığım ders, kurs yada	1.14	0.29	1.85	0.07*

seminer					
				1.98	0.05
GİRİŞİMCİ					
EĞİTİM					
KOSGEB	Levene F Testi	Anlamlılık Düzeyi	t-test		Anlamlılık Düzeyi
5. Aldığım eğitim bir iş yeri kurmam için bana teknik ve mesleki beceri sağladı	3.30	0.07*	0.54	0.59 #	
			0.35	0.75	
6. Aldığım eğitim üzerine girişimci olmaya karar verdim	0.06	0.80	-0.13	0.90 #	
			-0.11	0.92	
7. Aldığım eğitim girişimci olmamı engelledi	8.49	0.00***	1.62	0.11	
			9.53	0.00***	
8. Aldığım eğitim benim bir iş yeri açmamı destekleyici bilgiler verdi	2.71	0.10*	1.19	0.23	
			0.74	0.51 #	
9. Aldığım eğitim piyasadaki gelişen ve varolan fırsatlarla tam olarak uyuşmuyor	0.67	0.41	-0.42	0.67 #	
			-0.35	0.75	
10. 4. Aldığım dersler	0.14	0.71	1.88	0.06*	
			1.61	0.20	
10. 9. Ticaret odası, dernek, vakıf gibi sivil toplum kuruluşları tarafından sağlanan eğitsel destek	9.33	0.00***	2.69	0.01	
			15.25	0.00***	
10. 11. Devlet bankası, KOSGEB, teknokent, bakanlık gibi devlete bağlı bir kurum tarafından sağlanan eğitsel destek	1.36	0.25	-1.82	0.07**	
			-2.67	0.07	
10. 16. Bir iş yeri kurmak ve işletmekle ilgili verilen eğitim	1.11	0.30	0.32	0.75 #	
			0.43	0.69	
İş Yeri Açma Fikrinin Oluşmasını Engelleyici Unsurlar					
11.3. Hocalarım	4.02	0.05**	2.10	0.04**	
			4.96	0.01	
11.4. Aldığım dersler	0.10	0.75	0.90	0.37 #	
			0.74	0.51	
11.12. Bir iş yerinin nasıl kurulacağı/işletileceği konusunu bilmemem	2.01	0.16	0.52	0.60 #	
			0.36	0.74	
11.15. Ticaret odası, dernek, vakıf gibi sivil toplum kuruluşlarından bir iş yeri açma ve işletmekle ilgili eğitsel destek görmemem	0.07	0.79	-1.18	0.24 #	
			-1.36	0.26	
# anlamlı değil (*) anlamlılık düzeyi %10 ; (**) anlamlılık düzeyi % 5; (***) anlamlılık düzeyi % 1 Levene F testi : Grup varyanslarının eşit olup olmadığının testi T testi : Grup ortalamalarının eşit olup olmadığının testi					

5.7.1.4. Uygun İş Ortamı

İş kurmak için uygun ortam konusuyla ilgili, “Bir iş yeri açmak için çok fazla bürokratik engel olduğunu düşünüyorum”, “Bir iş yeri işletmek için çok fazla bürokratik engel olduğunu düşünüyorum”, “Vergi teşviği ve diğer mali teşvikler” ve “İş yerinin açılması ve işletilmesi için kanun ve düzenlemelerin özendirici olması” sorularına verilerin yanıtların ortalaması sırasıyla 2.30, 2.57, 3.10 ve 3.15’dir (bkz. Ek-6). Bu değerler, iş kurabilmek için bürokratik engellerin oldukça yüksek olduğunu göstermektedir. Grupların tümü tarafından hissedilen aşırı bürokrasi oldukça yüksektir. Yine vergi teşvikleri ve kurumlar tarafından sağlanan destekler, grupların uygun ortamın var olduğuna dair algılamalarını etkilemektedir, ancak bu destekler yeterli düzeyde olduğu düşünülmemektedir.

TEKMER’deki iş sahibi girişimciler, iş yeri açılması için kanun ve düzenlemelerin özendirici olması konusunda diğer gruplardan farklılık göstermektedirler. Grupların hepsi, özendiriciliğin iş yeri açmak için uygun bir kriter olduğunu düşünmektedir. Ancak TEKMER’deki girişimciler daha fazla bu durumun farkındadırlar. Yani TEKMER’deki girişimcilere göre yeni bir iş açarken özendirici kanun ve düzenlemeler oldukça önemlidir. TEKMER’deki girişimciler bütün olarak girişimcilik için uygun çevre ortamının gerekliliği konusunda, diğer gruptakilere göre çevre şartlarına daha çok önem vermektedirler. Girişimcilikle ilgili kanun ve düzenlemelerin bulunmasının öneminin yanı sıra bu gruptakiler, genel ekonomik ortam, aile fertleri, vergilerin yüksekliği ve iş yeri açmak için çok fazla bürokratik engellerin bulunması konularında diğer gruplara göre daha hassastırlar ve bu konularla ilgili sorunların girişimcilik bariyerlerini oluşturduğunu düşünmektedirler.

Aslında, TEKMER’deki girişimci grubunun diğer tüm gruplardan çevre şartlarına karşı bu kadar hassas olmalarının temel nedeni, bu bireylerin birer girişimci yani iş kurma konusunda deneyim sahibi olmalarından kaynaklanmaktadır. Girişimci olduklarından dolayı diğer öğrenci gruplarına göre ciddi anlamda deneyim sahibidirler. Onlar, çevre şartlarının iş kurmayı ne kadar çok etkilediğini yaşayarak daha iyi görmüşlerdir. Sonuçta, diyebiliriz ki çevre şartlarında iş kurmayı basitleştiren kanun ve düzenlemelerin ya da iş kurmayı engelleyen vergi sorunları ve

diğer çevresel faktörlerin varlığı iş kurma aşamasına gelindiğinde oldukça etkin olmaktadır.

Girişimciliğe uygun iş ortamıyla ilgili konularda, KOSGEB grubu diğer tüm gruplardan farklı olarak, özellikle iş kurmak için aşırı bürokratik engellerin bulunduğunu belirtmektedir. Diğer tüm gruplar da bürokratik engellerin bulunduğunun farkındadırlar, fakat KOSGEB grubundakiler bürokratik engellerden diğer gruplara göre daha hassastırlar. KOSGEB öğrencileri, etrafında gördüğü girişimcilerden etkilenme düzeyinin en yüksek olduğu gruptur, girişimcilik kurslarından anlatılan örnek girişimciler KOSGEB'deki öğrenciler için birer model oluşturmaktadır.

İş yerinin batacağı yani iflas korkusu konusuyla ilgili KOSGEB ve MYO öğrencilerinden anlamlı olarak farklılık görülmektedir. MYO öğrencileri, gruptakiler içinde iflas durumundan en çekinen öğrencilerdir. Aslında burada girişimcilik eğitimi alan ve almayan iki grubun, risk konusunda kendine güven kazanması ve kazanması durumu bulunmaktadır. Eğitimi alan KOSGEB öğrencilerinin endişeleri eğitim almayanlara göre daha az bulunmaktadır. Yani girişimcilik eğitimi almayanlar, risk konusunda cesaretlendirilmemişlerdir.

Tablo 5.18. Uygun İş Ortamı

KOSGEB				
	Levene F Testi	Anlam-lılık Düzeyi	t-test	Anlam-lılık Düzeyi
UYGUN İŞ ORTAMI				
3. Bir iş yeri açmak için çok fazla bürokratik işlem olduğunu düşünüyorum	3.67	0.06*	-2.00	0.05
			-2.80	0.01***
4. Bir iş yerini işletmek için çok fazla bürokratik işlem olduğunu düşünüyorum	1.07	0.30	-1.46	0.15 #
			-1.50	0.16
10. 2. Aile fertlerim	1.85	0.18	0.19	0.85 #
			0.22	0.83
10. 5. Arkadaşlarım	1.27	0.26	-0.12	0.91 #
			-0.14	0.89
10. 6. Etrafımda gördüğüm girişimciler	4.01	0.05**	-2.47	0.01
			-3.33	0.00***
10. 8. Vergi teşviği ve diğer mali teşvikler	3.51	0.06*	-2.34	0.02
			-3.14	0.01***
	Levene F Testi	Anlam-lılık	t-test	Anlam-lılık

		Düzeyi		Düzeyi
10. 13. Genel olarak bir iş yerinin açılması ve işletilmesi için var olan kanun ve düzenlemelerin özendirici olması	1.57	0.21	-0.84	0.40 #
			-1.07	0.30
10. 14. Bir sektörde yada bölgede bir iş yerinin açılması yada işletilmesi için var olan kanun ve düzenlemelerin özendirici olması	0.48	0.49	-1.19	0.24 #
			-1.56	0.14
İş Yeri Açma Fikrinin Oluşmasını Engelleyen Unsurlar				
11.1. Genel ekonomik ortam	1.58	0.21	0.58	0.56 #
			0.61	0.55
11.2. Aile fertleri	3.45	0.07*	1.48	0.14
			1.76	0.10*
11.5. Arkadaşlarım	6.68	0.01***	0.38	0.71
			0.59	0.56 #
11.8. Vergileri yüksekliği	13.27	0.00***	-1.12	0.27
			-1.91	0.07*
	Levene F Testi	Anlamlılık Düzeyi	t-test	Anlamlılık Düzeyi
11.9. İş yerinin işletilmesi ile ilgili var olan kanun ve düzenlemelerin çok fazla bürokratik ve mali yük getirmesi			0.24	0.81 #
11.13. Bir iş yerinin nasıl kurulacağı/işletileceği konusunda kamu kurum ve kuruluşlarından destek görememem	2.79	0.10*	-0.05	0.96
			-0.06	0.95 #
11.14. İş yerimin batacağı endişesi	0.44	0.51	1.99	0.05**
			2.16	0.05
MYO				
UYGUN İŞ ORTAMI				
3. Bir iş yeri açmak için çok fazla bürokratik işlem olduğunu düşünüyorum	2.256	0.13	0.511	0.61 #
			0.532	0.596
4. Bir iş yerini işletmek için çok fazla bürokratik işlem olduğunu düşünüyorum	3.235	0.074	0.692	0.490 #
			0.713	0.477
10. 2. Aile fertlerim	2.337	0.129	-1.919	0.057*
			-1.856	0.067
10. 5. Arkadaşlarım	0.161	0.689	1.919	0.057*
			1.942	0.055
10. 6. Etrafımda gördüğüm girişimciler	0.104	0.747	-0.404	0.687 #
			-0.408	0.684
10. 8. Vergi teşviği ve diğer mali teşvikler	0.168	0.683	3.518	0.001***
			3.503	0.001
10. 13. Genel olarak bir iş yerinin açılması ve işletilmesi için var olan kanun ve düzenlemelerin özendirici olması	0.068	0.795	-1.098	0.274 #
			-1.083	0.282

10. 14. Bir sektörde yada bölgede bir iş yerinin açılması yada işletilmesi için var olan kanun ve düzenlemelerin özendirici olması	0.445	0.506	0.697	0.487 #
			0.673	0.503
İş Yeri Açma Fikrinin Oluşmasını Engelleyen Unsurlar				
11.1. Genel ekonomik ortam	0.349	0.556	-1.578	0.117 #
			-1.613	0.110
11.2. Aile fertleri	2.921	0.090*	0.120	0.904
			0.116	0.908 #
11.5. Arkadaşlarım	2.955	0.088*	-0.320	0.749
			-0.305	0.761 #
11.8. Vergileri yüksekliği	1.515	0.221	-1.755	0.082*
			-1.793	0.076
11.9. İş yerinin işletilmesi ile ilgili var olan kanun ve düzenlemelerin çok fazla bürokratik ve mali yük getirmesi	0.975	0.341	-0.657	0.523 #
			-0.715	0.487
11.13. Bir iş yerinin nasıl kurulacağı/işletileceği konusunda kamu kurum ve kuruluşlarından destek görememem	1.597	0.209	-2.771	0.006** *
			-2.722	0.008
11.14. İş yerimin batacağı endişesi	0.012	0.911	-2.053	0.042**
			-2.078	0.040
TEF				
UYGUN İŞ ORTAMI				
3. Bir iş yeri açmak için çok fazla bürokratik işlem olduğunu düşünüyorum	0.33	0.57	1.62	0.11 #
			1.57	0.12
4. Bir iş yerini işletmek için çok fazla bürokratik işlem olduğunu düşünüyorum	0.86	0.36	1.73	0.09*
			1.64	0.11
10. 2. Aile fertlerim	0.25	0.62	1.46	0.15 #
			1.49	0.14
10. 5. Arkadaşlarım	0.00	0.95	-2.40	0.02**
			-2.35	0.02
10. 6. Etrafımda gördüğüm girişimciler	0.85	0.36	2.13	0.03**
			2.03	0.05
10. 8. Vergi teşviği ve diğer mali teşvikler	0.62	0.43	-2.10	0.04**
			-2.19	0.03
10. 13. Genel olarak bir iş yerinin açılması ve işletilmesi için var olan kanun ve düzenlemelerin özendirici olması	0.11	0.74	2.35	0.02**
			2.49	0.02
10. 14. Bir sektörde yada bölgede bir iş yerinin açılması yada işletilmesi için var olan kanun ve düzenlemelerin özendirici olması	2.20	0.14	0.73	0.47 #
			0.80	0.43
İş Yeri Açma Fikrinin Oluşmasını Engelleyen Unsurlar				
	Levene F Testi	Anlamlılık	t-test	Anlamlılık

		Düzeyi		Düzeyi
			0.62	0.54
11.2. Aile fertleri	2.56	0.11	-3.02	0.00***
			-3.27	0.00
11.5. Arkadaşlarım	2.26	0.14	-1.51	0.13 #
			-1.62	0.11
11.8. Vergileri yüksekliği	6.70	0.01***	0.53	0.60
			0.48	0.63 #
11.9. İş yerinin işletilmesi ile ilgili var olan kanun ve düzenlemelerin çok fazla bürokratik ve mali yük getirmesi	3.04	0.08*	-1.49	0.14
			-1.55	0.13
11.13. Bir iş yerinin nasıl kurulacağı/işletileceği konusunda kamu kurum ve kuruluşlarından destek görememem	0.47	0.49	0.57	0.57 #
			0.58	0.56
11.14. İş yerimin batacağı endişesi	0.06	0.81	-1.64	0.10*
			-1.68	0.10
İİBF				
UYGUN İŞ ORTAMI				
3. Bir iş yeri açmak için çok fazla bürokratik işlem olduğunu düşünüyorum	0.37	0.54	-1.50	0.14 #
	Levene F Testi	Anlamlılık Düzeyi	t-test	Anlamlılık Düzeyi
KOSGEB			-1.53	0.13
4. Bir iş yerini işletmek için çok fazla bürokratik işlem olduğunu düşünüyorum	0.10	0.75	-1.46	0.15 #
			-1.52	0.13
10. 2. Aile fertlerim	2.91	0.09*	-0.13	0.90
			-0.14	0.89 #
10. 5. Arkadaşlarım	0.26	0.61	0.10	0.92 #
			0.10	0.92
10. 8. Vergi teşviği ve diğer mali teşvikler	0.11	0.75	-0.42	0.68 #
			-0.41	0.68
10. 13. Genel olarak bir iş yerinin açılması ve işletilmesi için var olan kanun ve düzenlemelerin özendirici olması	0.06	0.81	-1.13	0.26 #
			-1.12	0.27
10. 14. Bir sektörde yada bölgede bir iş yerinin açılması yada işletilmesi için var olan kanun ve düzenlemelerin özendirici olması	1.18	0.28	-0.09	0.93 #
			-0.08	0.93
İş Yeri Açma Fikrinin Oluşmasını Engelleyen Unsurlar				
11.1. Genel ekonomik ortam	0.28	0.60	0.57	0.57 #
			0.57	0.57
11.2. Aile fertleri	0.82	0.37	1.14	0.26 #
			1.19	0.24
11.5. Arkadaşlarım	0.09	0.76	1.33	0.18 #
	Levene F	Anlam-	t-test	Anlam-

	Testi	lılık Düzeyi		lılık Düzeyi
11.8. Vergileri yüksekliği	0.01	0.91	2.26	0.03**
			2.20	0.03
11.9. İş yerinin işletilmesi ile ilgili var olan kanun ve düzenlemelerin çok fazla bürokratik ve mali yük getirmesi	10.07	0.01***	2.55	0.02
			1.78	0.16 #
11.13. Bir iş yerinin nasıl kurulacağı/işletileceği konusunda kamu kurum ve kuruluşlarından destek görememem	1.39	0.24	2.26	0.03
			2.41	0.02
11.14. İş yerimin batacağı endişesi	0.13	0.72	0.18	0.86 #
			0.18	0.86
GİRİŞİMCİLER				
UYGUN İŞ ORTAMI				
3. Bir iş yeri açmak için çok fazla bürokratik işlem olduğunu düşünüyorum	13.26	0.00***	1.23	0.22
			0.62	0.58 #
4. Bir iş yerini işletmek için çok fazla bürokratik işlem olduğunu düşünüyorum	0.57	0.45	-0.53	0.60 #
			-0.43	0.70
10. 2. Aile fertlerim	0.99	0.32	1.48	0.14 #
			1.06	0.37
10. 5. Arkadaşlarım	0.93	0.34	0.92	0.36 #
KOSGEB	Levene F Testi	Anlam- lılık Düzeyi	t-test	Anlam- lılık Düzeyi
			0.64	0.57
10. 8. Vergi teşviği ve diğer mali teşvikler	9.16	0.00***	2.62	0.01
			14.88	0.00***
10. 13. Genel olarak bir iş yerinin açılması ve işletilmesi için var olan kanun ve düzenlemelerin özendirici olması	1.19	0.28	-1.64	0.10*
			-2.40	0.08
10. 14. Bir sektörde yada bölgede bir iş yerinin açılması yada işletilmesi için var olan kanun ve düzenlemelerin özendirici olması	1.12	0.29	2.33	0.02**
			3.21	0.04
İş Yeri Açma Fikrinin Oluşmasını Engelleyen Unsurlar				
11.1. Genel ekonomik ortam	4.85	0.03**	2.04	0.04
			5.20	0.00***
11.2. Aile fertleri	3.79	0.05**	1.52	0.13
			3.49	0.02**
11.5. Arkadaşlarım	1.56	0.21	1.59	0.12 #
			2.20	0.10
11.8. Vergileri yüksekliği	6.42	0.02**	-1.65	0.12
			-2.80	0.02**
11.9. İş yerinin işletilmesi ile ilgili var olan kanun ve düzenlemelerin çok fazla bürokratik ve mali yük getirmesi	3.48	0.06*	-1.23	0.22
			-2.68	0.05**

11.13. Bir iş yerinin nasıl kurulacağı/işletileceği konusunda kamu kurum ve kuruluşlarından destek görememem	3.06	0.08*	0.71	0.48
			0.47	0.67 #
11.14. İş yerimin batacağı endişesi	0.02	0.90	-1.47	0.14 #
			-1.30	0.28
# anlamlı değil (*) anlamlılık düzeyi %10 ; (**) anlamlılık düzeyi % 5; (***) anlamlılık düzeyi % 1 Levene F testi : Grup varyanslarının eşit olup olmadığının testi T testi : Grup ortalamalarının eşit olup olmadığının testi				

5.7.1.5. Finansman

Finansman ve iş kurma fikrinin oluşması arasındaki ilişkiyi ortaya çıkaran, “Vergi teşviği ve verilen diğer mali teşvikler”, “Ticaret odası, dernek ve vakıf gibi sivil toplum kuruluşları tarafından sağlanan mali destek”, “Genel olarak iş yerinin açılması ve işletilmesi için var olan kanun ve düzenlemelerin özendirici olması”, “Düşük faizli kredilerin varlığı” ve “Bir sektörde ya da bölgede bir iş yerinin açılması için var olan kanun ve düzenlemelerin özendirici olması” sorularına grupların her birince verilen cevapların ortalama değerlerini karşılaştırılması ile test edilmektedir. Öncelikle verilen cevaplara ilişkin grupların genel ortalaması sırasıyla 3.10, 3.22, 3.15, 2.89 ve 2.98 düzeyindedir (bkz., Ek-6). Oranların bu düzeylerde çıkmaları, işin kurulabilmesi var olan vergi teşviklerinin, ticaret odası gibi kurumlar tarafından sağlanan mali desteklerin, iş yeri işletilebilmek için kanun ve düzenlemelerin özendirici olmasının ve düşük faizli kredilerin varlığının iş kurarken girişimcilik üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Bu sorulara ağırlıklı olarak farklı yanıt veren TEKMER’deki iş sahibi girişimcilerin Tablo 5.19.’dan izlenebileceği gibi, kuruluşlar tarafından sağlanan mali desteğin (skor oranla 5.00 ortalama) kesinlikle iş kurmak için yeterli bir finansman kaynağı oluşturmadığını, iş kurmak için kanun ve düzenlemelerin (4.00 ortalaması), düşük faizli kredilerin (4.50 ortalama) ve bu alanlarda var olan düzenlemelerin girişimciliği kesinlikle desteklemediğini aldıkları görülmektedir. Girişimci grubun bu yanıtları oldukça önemlidir, çünkü bu girişimci grubu öğrencilerden farklı olarak iş kurma tecrübesine sahiptirler ve dolayısıyla iş kurarken finansmana ulaşım zorluklarıyla direkt karşılaş

gruptur. Dolayısıyla, Türkiye’de girişimcilerin finansmana ulaşma gerçeklerini en iyi bilen gruptur.

“Bir iş yeri açmak için yeterli düzeyde başlangıç sermayesi bulmak kolaydır” sorusuna ise tüm gruplar için ortalama değeri 3.65 oranındadır. Buna göre, finansman ulaşım girişimciliği etkilemektedir. Ancak, bu oranın oldukça yüksek değerde olması bazı grupların finansmana ulaşmada yaşadığı sorunların iş kurmalarını zorlaştırdığını göstermektedir. Bu soruya verilen yanıt bakımından MYO, TEF ve İİBF öğrencileri farklılık göstermektedir. Bu grupların sırasıyla ortalamaları, Ek-6’dan izlenebileceği gibi 4.02, 2.90 ve 4.06 düzeyindedir. İİBF ve MYO öğrencileri skor bir oranla iş kurabilmek için finansmana ulaşabilmenin (4.00 oranı) oldukça zor olduğunu düşünmektedirler. Yani, bu gruplar için iş kurarken finansmana erişim girişimci olmalarını desteklememektedir, zaten finansmana ulaşım Türkiye’de oldukça zordur.

“Finansmana ulaşabilmede iş kurmayı engelleyici” konularla ilgili sorulara bakıldığında ise, “Düşük faizli kredi bulamamam”, “Ürün geliştirmem gerekiyor, bu nedenle gerekli sermayenin olmaması” ve “Ticaret odası, dernek ve vakıf gibi kuruluşlar tarafından mali destek göremem” sorularının ortalama değerleri sırasıyla, 2.31, 2.00 ve 2.78’dir (bkz Ek-6). Bu oranlardan görüldüğü gibi, kredi bulunamaması, ürün geliştirmek için sermayeye ulaşamaması ve çeşitli kuruluşlar tarafından destek görülememesi girişimciliği engellemektedir.

Tablo 5.19 Finansman Politikası

KOSGEB				
	Levene F Testi	Anlamlılık Düzeyi	t-test	Anlamlılık Düzeyi
FİNASMAN				
2. Bir iş yeri açmak için yeterli düzeyde başlangıç sermayesi bulmak kolaydır	2.25	0.14	-1.08	0.28 #
			-1.28	0.22
10. 8. Vergi teşviği ve diğer mali teşvikler	3.51	0.06	-2.34	0.02
			-3.14	0.01***
10. 10. Ticaret odası, dernek, vakıf gibi sivil toplum kuruluşları tarafından sağlanan mali destek	4.81	0.03	-2.15	0.03
			-3.05	0.01***
10. 13. Genel olarak bir iş yerinin açılması ve	1.57	0.21	-0.84	0.40 #

İşletilmesi için var olan kanun ve düzenlemelerin özendirici olması				
			-1.07	0.30
10. 15. Düşük faizli kredileri varlığı	4.14	0.04	-0.41	0.69
			-0.60	0.56 #
10. 14. Bir sektörde yada bölgede bir iş yerinin açılması yada işletilmesi için var olan kanun ve düzenlemelerin özendirici olması	0.48	0.49	-1.19	0.24 #
			-1.56	0.14
İş Yeri Açma Fikrinin Oluşmasını Engelleyen Unsurlar				
11.10. Düşük faizli kredi bulamamam	0.02	0.90	0.74	0.46 #
			0.75	0.46
11. 11. Ürün geliştirmem gerekiyor, bu nedenle gerekli sermayenin olmaması	0.10	0.75	0.27	0.79 #
			0.25	0.80
11.16. Ticaret odası, dernek, vakıf gibi sivil toplum kuruluşlarından bir iş yeri açma ve işletmekle ilgili mali destek görmemem	7.37	0.01	1.07	0.29
			1.77	0.09*
MYO				
FİNASMAN				
2. Bir iş yeri açmak için yeterli düzeyde başlangıç sermayesi bulmak kolaydır	4.062	0.046	2.839	0.005
			2.941	0.004***
10. 8. Vergi teşviği ve diğer mali teşvikler	0.168	0.683	3.518	0.001***
			3.503	0.001
10. 10. Ticaret odası, dernek, vakıf gibi sivil toplum kuruluşları tarafından sağlanan mali destek	0.185	0.668	-0.934	0.352 #
			-0.915	0.362
10. 13. Genel olarak bir iş yerinin açılması ve işletilmesi için var olan kanun ve düzenlemelerin özendirici olması	0.068	0.795	-1.098	0.274 #
			-1.083	0.282
10. 14. Bir sektörde yada bölgede bir iş yerinin açılması yada işletilmesi için var olan kanun ve düzenlemelerin özendirici olması	0.445	0.506	0.697	0.487 #
KOSGEB	Levene F Testi	Anlam- lılık Düzeyi	t-test	Anlam- lılık Düzeyi
			0.673	0.503
10. 15. Düşük faizli kredileri varlığı	1.341	0.249	-0.845	0.40 #
			-0.825	0.411
İş Yeri Açma Fikrinin Oluşmasını Engelleyen Unsurlar				
11.10. Düşük faizli kredi bulamamam	0.339	0.562	-0.377	0.707 #
			-0.379	0.705
11. 11. Ürün geliştirmem gerekiyor, bu nedenle gerekli sermayenin olmaması	0.108	0.742	-2.441	0.016**
			-2.492	0.014
11.16. Ticaret odası, dernek, vakıf gibi sivil toplum kuruluşlarından bir iş yeri açma ve işletmekle ilgili mali destek görmemem	0.053	0.819	-1.187	0.238 #
			-1.195	0.235

	Levene F Testi	Anlamlılık Düzeyi	t-test	Anlamlılık Düzeyi
FİNASMAN				
2. Bir iş yeri açmak için yeterli düzeyde başlangıç sermayesi bulmak kolaydır	2.16	0.14	-4.99	0.00***
			-4.66	0.00
10. 8. Vergi teşviği ve diğer mali teşvikler	0.62	0.43	-2.10	0.04**
			-2.19	0.03
10. 10. Ticaret odası, dernek, vakıf gibi sivil toplum kuruluşları tarafından sağlanan mali destek	2.45	0.12	0.62	0.54 #
			0.67	0.51
10. 13. Genel olarak bir iş yerinin açılması ve işletilmesi için var olan kanun ve düzenlemelerin özendirici olması	0.11	0.74	2.35	0.02**
			2.49	0.02
10. 14. Bir sektörde yada bölgede bir iş yerinin açılması yada işletilmesi için var olan kanun ve düzenlemelerin özendirici olması	2.20	0.14	0.73	0.47 #
			0.80	0.43
10. 15. Düşük faizli kredileri varlığı	0.00	0.97	0.80	0.43 #
			0.80	0.43
İş Yeri Açma Fikrinin Oluşmasını Engelleyen Unsurlar				
11.10. Düşük faizli kredi bulamamam	1.71	0.19	1.68	0.10*
			1.79	0.08
11. 11. Ürün geliştirmem gerekiyor, bu nedenle gerekli sermayenin olmaması	0.04	0.84	0.21	0.84 #
			0.21	0.84
11.16. Ticaret odası, dernek, vakıf gibi sivil toplum kuruluşlarından bir iş yeri açma ve işletmekle ilgili mali destek görmemem	2.39	0.12	-1.89	0.06*
			-1.98	0.05
İİBF				
FİNASMAN				
2. Bir iş yeri açmak için yeterli düzeyde başlangıç sermayesi bulmak kolaydır	7.32	0.01	2.23	0.03
			2.68	0.01***
KOSGEB				
10. 8. Vergi teşviği ve diğer mali teşvikler	0.11	0.75	-0.42	0.68 #
			-0.41	0.68
10. 10. Ticaret odası, dernek, vakıf gibi sivil toplum kuruluşları tarafından sağlanan mali destek	1.26	0.26	0.81	0.42 #
			0.78	0.44
10. 13. Genel olarak bir iş yerinin açılması ve işletilmesi için var olan kanun ve düzenlemelerin özendirici olması	0.06	0.81	-1.13	0.26 #
			-1.12	0.27
10. 14. Bir sektörde yada bölgede bir iş yerinin açılması yada işletilmesi için var olan kanun ve düzenlemelerin özendirici olması	1.18	0.28	-0.09	0.93 #

	Levene F Testi	Anlamlılık Düzeyi	t-test	Anlamlılık Düzeyi
			-0.08	0.93
10. 15. Düşük faizli kredileri varlığı	0.02	0.89	-0.53	0.59 #
			-0.54	0.59
İş Yeri Açma Fikrinin Oluşmasını Engelleyen Unsurlar				
11.10. Düşük faizli kredi bulamamam	2.32	0.13	2.06	0.04**
			1.90	0.06
11. 11. Ürün geliştirmem gerekiyor, bu nedenle gerekli sermayenin olmaması	0.76	0.38	1.70	0.09*
			1.57	0.12
11.16. Ticaret odası, dernek, vakıf gibi sivil toplum kuruluşlarından bir iş yeri açma ve işletmekle ilgili mali destek görmemem	0.03	0.86	1.31	0.19 #
			1.29	0.20
FİNANSMAN GİRİŞİMCİ				
2. Bir iş yeri açmak için yeterli düzeyde başlangıç sermayesi bulmak kolaydır	2.26	0.14	0.58	0.56 #
			0.36	0.75
10. 8. Vergi teşviği ve diğer mali teşvikler	9.16	0.00	2.62	0.01
			14.88	0.00***
10. 10. Ticaret odası, dernek, vakıf gibi sivil toplum kuruluşları tarafından sağlanan mali destek	1.12	0.29	1.99	0.05**
			2.73	0.06
10. 13. Genel olarak bir iş yerinin açılması ve işletilmesi için var olan kanun ve düzenlemelerin özendirici olması	1.19	0.28	-1.64	0.10*
			-2.40	0.08
10. 14. Bir sektörde yada bölgede bir iş yerinin açılması yada işletilmesi için var olan kanun ve düzenlemelerin özendirici olması	1.12	0.29	2.33	0.02**
			3.21	0.04
10. 15. Düşük faizli kredileri varlığı	9.78	0.00	3.27	0.00
			18.71	0.00***
İş Yeri Açma Fikrinin Oluşmasını Engelleyen Unsurlar				
11.10. Düşük faizli kredi bulamamam	11.08	0.00	-2.13	0.04
			-12.03	0.00***
KOSGEB				
11. 11. Ürün geliştirmem gerekiyor, bu nedenle gerekli sermayenin olmaması	1.34	0.25	1.95	0.05**
			2.81	0.06
11.16. Ticaret odası, dernek, vakıf gibi sivil toplum kuruluşlarından bir iş yeri açma ve işletmekle ilgili mali destek görmemem	10.27	0.00	2.39	0.02
			13.41	0.00***

anlamlı değil

(*) anlamlılık düzeyi %10 ;

(**) anlamlılık düzeyi % 5;

(***) anlamlılık düzeyi % 1

Levene F testi : Grup varyanslarının eşit olup olmadığının testi

T testi: Grup ortalamalarının eşit olup olmadığının testi

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ

Girişimciliğe olan ilgi 1970 ve özellikle 1980'lerin sonunda krizlerin büyük şirketler üzerindeki etkilerinin görülmesiyle başlamaktadır. Krizler karşısında, büyük şirketlerin küçük firmalara göre daha fazla zarar görmeleri ve yapılarının esnek olmadığı için değişen yeni ekonomik ortama uyum sağlayamamalarından dolayı küçük şirketler dikkatleri üzerine çekmeye başlamaktadır. Küçük ölçekli firmalara olan ilginin artması, girişimciliğin farkına varılmasını sağlamaktadır.

Günümüz dünyasında hükümetlerin çoğu, girişimciliği ekonomik büyümenin tetikleyicisi ve işsizliğin çözümü olarak görmektedir. Dolayısıyla, ülkelerin teknolojinin hızla geliştiği ve değişimin kaçınılmaz olduğu bu global arenada, iyi bir ekonomik performans sergileyebilmesi için girişimciliğin artması ve bunun için de yenilikçi ve büyüme odaklı bir girişimcilik politikasının oluşturulması büyük önem taşımaktadır. Yenilikçi bir girişimcilik politikası önem arz etmektedir. Çünkü tarih boyunca girişimciliğin kendisi de değişime uğrayarak günümüzde öne çıkmış olan “yenilikçi girişimcilik” olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu tez çalışmasında, girişimcilik politikası genel bir perspektiften incelenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın amacı, Türkiye için büyüme odaklı ve yenilikçi bir girişimcilik politikasının belirlenmesidir. Bu amaçla, öncelikle literatürde oluşan girişimcilik tanımlarına yer verilmiş ve daha sonra tüm dünyada kabul gören girişimcilik politika yapısı sunulmuştur. Daha sonra, Türkiye'nin girişimcilik performansı diğer ülkelerle karşılaştırmalı bir şekilde ortaya konularak düşük performans sergilediği alanlar ve eksiklikleri saptanmıştır. Türkiye'nin girişimcilik performansı analiz edilerek, Türkiye için yenilikçi ve büyüme odaklı bir girişimcilik politikası modeli önerilmiştir.

Çalışmada, nasıl bir girişimcilik politikası uygulanacağı, girişimciliğin nasıl tanımlandığı ile doğrudan ilişkilidir. Akademisyenlerce, girişimcilik tanımlarında kabul görmüş genel bir tanım bulunmamaktadır. Bu durum girişimciliğin çok boyutlu bir kavram olmasından kaynaklanmaktadır. Ancak, girişimcilik en genel tanımıyla var olan benzer işlerin kurulması ya da daha önce kimsenin algılayamadığı fırsatların farkına varıp yani yenilik yaratarak bunları yeni bir işe dönüştürme sürecidir.

Türkiye'nin ihtiyacı olan en kritik tür girişimcilik ise yenilikçiliğe dayalı, fırsat girişimciliğidir.

Sonuçta, yenilikçi girişimcilik faaliyetlerini artırabilmek için hükümetler tarafından çok yönlü bir girişimcilik politikasının uygulanması gerekmektedir. Girişimcilik politikası konusu dünyada oldukça yeni bir literatürdür. İlk kez Lundström ve Stevenson tarafından 2003 yılında çalışılmaya başlanılmıştır. Türkiye'de ise girişimcilik politikası literatürü henüz oluşmamıştır.

Çalışmada, akademisyenlerce, en çok kabul gören genel bir girişimcilik politikası yaklaşımı sunulmaktadır. Bu politikalar girişimciliğin teşviki, girişimciliğin eğitimi, girişimcilik için uygun ortam, girişimci finansmanı ve hedef grup girişimciler ana başlıklarını kapsamaktadır.

Literatürde yapılan teorik çalışmalara göre, girişimciliğin teşvik politikası, girişimcilik kültürünün oluşması ve girişimcilik farkındalığını yaratılması açısından son derece önemlidir. Girişimcilik farkındalığının olduğu bir toplumda, bireylerin girişimcilik eğilimlerinde artış görülecektir. Araştırmalara göre, girişimcilik eğitimi alan bireylerin iş kurma oranlarının yüksek ve kurdukları işlerde başarısızlık oranlarının oldukça düşük olduğu saptanmıştır. Girişimciler için uygun iş ortamı ise, iş kurma kolaylıklarını, yeni bir iş kurarken aşırı bürokrasinin bulunmamasını, iş kurmayı kolaylaştıracak kanun ve düzenlemelerin bulunmasını, girişimciler için uygun vergi şartlarını ve uygun iflas yasalarını içermektedir. Uygun iş ortamının, girişimcilik faaliyetlerini teşvik ettiği doğrulanmaktadır. Girişimciliğin önündeki en büyük sorunlardan biri sermayeye ulaşım olarak saptanmıştır. Finans politikasında, girişimcinin sermayeye kolayca erişebilmesi amaçlanmaktadır. Hedef grup politikasında ise, toplumda girişimcilik faaliyetinde fazla bulunmayan grupların belirlenerek, çeşitli desteklerle bu kesimlerin girişimcilik eğilimlerinin artırılması amaçlanmaktadır.

Girişimciliğin teşvik politikası bakımından, Türkiye'deki bireylerde girişimcilik farkındalığı belirli bir düzeyde oluşmuş olduğu görülmüştür. Girişimcilik kültürünü oluşturmaya ve girişimcilik farkındalığını yaratmaya çalışan özel ve kamu kurumları mevcuttur. Bu kurumlar çeşitli desteklerle girişimciliği teşvik etmektedir. Diğer ülkelerle kıyaslandığında ise, farkındalık bakımından Türkiye iyi bir durumda

bulunmaktadır. Ancak, girişimciliği farkındalık tek başına girişimcilik faaliyetlerinin artması için yeterli değildir. Aynı zamanda, girişimcilerin finansman ihtiyaçları karşılanmalı, iş kurmak için uygun çevre şartları sağlanmalı, başarılı bir iş kurma ve kurulan işi işletmek için iyi bir girişimcilik eğitiminin verilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla, farkındalığı teşvik politikasının yanında diğer politikalarda son derece önemli olmaktadır. Aksi takdirde, farkındalığı teşvik politikası ne kadar iyi olursa olsun, finansman ihtiyacını karşılayamamış, meslek hakkında teknik bilgi ve beceriyi elde edememiş ve işi kurabilmek için uygun çevre şartlarına sahip olmayan bir girişimci iş kurma faaliyetini gerçekleştiremez.

Türkiye’de girişimcilik eğitimi üniversitelerde, meslek yüksekokullarında, meslek okullarında ve özel-kamu kurumları tarafından sunulmaktadır. Bu eğitimler, girişimciliğin teşvik edilmesini, iş kurmak için teknik bilgi ve becerinin kazandırılmasını, iş planlarının hazırlanmasını ve işletme kurulduktan sonra iş yönetimini içermektedir. Ancak, Türkiye’de iş kurarken girişimcilik eğitimi alanların sayısı oldukça azdır. Nüfusun sadece %6’sı girişimcilik eğitimi almaktadır. Türkiye, 43 OECD ülkesi içinde girişimcilik eğitimi alanların sayısı bakımından 43. sırada yer alarak, en kötü performansı göstermiştir. Ayrıca, Türkiye’de okullarda verilen girişimcilik eğitiminin kalitesinin de artırılması ve uluslar arası standartlara yükseltilmesi gerekmektedir. Diğer kurumların verdikleri eğitimlerin ise okullardakine göre daha iyi durumda olduğu gözlenmiştir. DPT planlarında girişimcilik eğitiminden bahsedilmemektedir.

Dolayısıyla, eğitim konusunda iyi bir performans gösteremeye Türkiye girişimcilik eğitimi sisteminin yeniden gözden geçirmek gerekmektedir. Girişimcilik eğitimlerine ayrılan kaynaklar artırılmalıdır. İlk ve orta öğretim düzeyinden başlayarak, okul müfredatına girişimcilik eğitimi dersleri konulmalıdır. Ülke genelindeki girişimcilik eğitimi programlarının etkinliği ve kalitesi artırılmalıdır. Hükümet politikasıyla, verilen girişimcilik eğitiminin daha çok bireye ulaşması sağlanmalıdır. Girişimcilik eğitiminin yaygınlaşması ve iş kurmadan önce çok sayıda kişinin girişimcilik eğitimi alabilmesi için online girişimcilik eğitimleri verilmelidir.

Türkiye’de girişimciler için uygun ortamın sağlanması politikasında, iş kurma işlemlerinin daha az sayıda olduğu, bürokratik engellerin bulunmadığı, vergi

yüklerinin ağır olmadığı, iflas konularında girişimciyi zorlamayan bir yasal sistemin mevcut olduğu bir ortamın oluşturulması amaçlanmaktadır. Türkiye’de girişimcilik ortamıyla ilgili gerçeklere bakıldığında, iş kurmanın kolay olmadığı görülmektedir. Yeni bir iş kurarken bürokratik bir ortam bulunmaktadır. Girişimciyi destekleyen yasalar bulunmakla birlikte etkin ve yeterli değildir. Girişimci için vergi ağır bir yük olarak ortaya çıkmaktadır. Girişimcinin ödemesi gereken vergi sayısı çok fazladır. Türkiye’de iflasa giden girişimciyi çok ağır şartlar beklemektedir.

Hükümetin, etkin bir girişimcilik için uygun çevre politikası oluşturması için iş kurarken zaman ve maliyet kaybını, aşırı bürokrasiyi azaltacak daha çok sayıda “tek durak noktalarının” oluşturması gerekmektedir. Vergi oranları düşürülerek girişimciler ödüllendirilmeli ve böylece girişimciler iş kurdukları için cezalandırılmamış olmalıdırlar. Girişimcinin vergi ödemelerinde gereksiz yere zaman kaybına yol açan vergi sayıları azaltılmalıdır. Yatırımların, vergi yoluyla teşviki sağlanmalıdır. Girişimciler için var olan yasal sistem daha etkin duruma getirilmeli ve girişimcilik ortamını destekleyecek yeni kanunlar oluşturulmalıdır. İflas konularında ise, iflasa giden girişimcilerin ABD’de olduğuna benzer şekilde borçları silinebilir yada borç süreleri uzatılabilir. Ayrıca, iflasa giden girişimcinin kendini toparlaması için destekler verilebilecektir. İflas yasaları daha ılımlı hale getirilmelidir. Ayrıca etkin bir rekabet ortamı sağlanmalıdır. Yeni iş kuruluşları ve işten çıkışlar kolaylaştırılmalıdır. Fikri mülkiyet haklarında ise patentle ilgili yasalar, girişimciyi daha koruyucu bir şekilde olmalıdır.

Finansmana ulaşım Türk girişimcisinin en başta gelen sorunlarından biri olmaktadır. Risk sermayesi açısından Türkiye henüz gelişmemiştir. Yenilikçi ve teknolojiye dayalı firmaların gelişmiş ülkelerde gelişmesinin arkasındaki en büyük destek olarak görülen risk sermaye firmalarının sayısı çok azdır. Türkiye’de mevcut risk sermaye fonlarının çoğunu yabancı sermaye ortakları firmalar ile bazı bankalar oluşturmaktadır.

Türkiye girişimcinin finansmana ulaşabilmesi bakımından kötü bir performans sergilemektedir. Girişimcilik ve yenilik için gereken çeşitli finansman destekleri sağlanamadığı için girişimciler özellikle teknolojiye dayalı girişimciliğin önünde finansmanı büyük engel olarak ortaya çıkmaktadır. Finansmana ulaşabilme

ile ilgili yasal düzenlemeler bakımından ise yeterli düzeyde değildir. Girişimci ve sermayedar arasında bilgi akışının etkin bir şekilde sağlanması gerçekleşmemektedir. Dolayısıyla, hükümetin finansmanla ilgili kanun ve düzenlemeleri yeniden gözden geçirmesi gerekmektedir. Girişimcinin finansmana ulaşabilmesi kolaylaştırılmalıdır. Girişimcinin finansman kaynaklarının çeşitliliği ve miktarı artırılmalıdır. Girişimcinin, iş kurması için gerekli olan başlangıç sermayesi destekleri daha çok olmalıdır. Girişimcilere iş kuruluş aşamasındaki finansal yükleri hafifletmek için teşvikler sağlanmalıdır. Türkiye'deki girişimcilerin başlangıç sermayesine kolay ulaşabilmeleri için risk sermayesi fonları geliştirilmelidir. Girişimcileri finansman konusunda bilgilendirecek, yönlendirecek danışmanlık şirketleri ve bankalara ihtiyaç vardır.

Hedef grup politikası uygulamasında ise, toplumdaki kadın girişimci sayısı erkeklerin dörtte biridir. Halen, kadın girişimci sayısı azdır. Gençlerde ise, özellikle eğitim yoluyla genç girişimciliğin desteklenmesi sağlanmaktadır. Ancak, girişimcilik eğitimi açısından iyi performans gösterilemediğinden gençlerin desteklenmesi de yetersiz kalmaktadır. Zaten, Türkiye'de işsizlerin çoğunu genç nüfus oluşturmaktadır. Genç nüfusun eğitimi konusunda Türkiye iyi bir performans sergilememektedir. Gençlerin ve kadınları girişimciliğini desteklemek amacıyla, eğitime ayrılan yatırımlar artırılmalıdır. Bu kesimlere yönelik özel eğitim programları gerçekleştirilmelidir. Eğitimlerinde, girişimci olmaları için gerekli mesleki teknik bilgi ve yetenek etkili ve kaliteli bir yolla kazandırılmalıdır. Eğitim programlarına girişimcilik dersleri eklenmelidir. Üniversitelerin ve bilimsel kuruluşlarla ileri düzeyde ortaklaşa bilimsel çalışmalar yapması teşvik edilerek, üniversitedeki gençlerin araştırma potansiyeli artırılmalıdır.

Yenilikçi girişimciliğin geliştirilmesi en önemli politikalardan biridir ve bu çalışmada Türkiye için yenilikçi ve teknoloji ağırlıklı bir girişimcilik modeli önerilmektedir.

Türkiye'nin AR-GE harcamalarına ayırdığı kaynak çok düşüktür. Türkiye OECD ülkelerinin çoğundan, gerçekleştirdiği AR-GE harcamaları bakımından geridedir. Dolayısıyla, bilimsel ve teknolojik üretimde düşük performans göstermektedir. Düşük olan bilimsel üretimle, teknolojik ve yenilikçi girişimciliğin

ekonomiye katkısı da yeterli olmamaktadır. 2008 yılı için Türkiye’de teknoloji ağırlıklı girişimcilik faaliyeti %6 olup, gelişmiş ülkelerin oldukça gerisinde bulunmaktadır. Ayrıca, teknoloji ve yenilikçi girişimcileri oluşturacak olan kesim özellikle gençlerden oluşmaktadır. Gençleri destekleme bakımından, TÜBİTAK teknogirişim desteği altında, gençlerin yenilikçi girişimlerini desteklenmektedir. Fakat, teknogirişim kapsamlı desteklerin sayısı oldukça azdır ve çoğu kişiye ulaşmamaktadır.

Dolayısıyla, bilimin yüksek seviyelerde üretilmediği ekonomilerde, yenilikçilik var olamayacağından, bunun yolu çok güçlü bir bilimsel altyapı oluşturulmaktan geçmektedir. Bilimsel ve yüksek teknoloji alanlarına yatırımlar artmalıdır. Bilimle ilgilenen insan gücü, araştırmalar, yayınlar, patentler yüksek düzeylere çıkarılmalıdır. Yenilikçi düşüncelerin üretim merkezi olan üniversitelerde, uluslararası düzeyde bilimsel çalışmalar ve yayınlar özendirilmeli, verilen eğitimin kalitesi artırılmalı ve maddi açıdan akademik çalışmalarda destekler oluşturulmalıdır. Güçlü bir bilimsel yapı oluştuktan sonra, bulunan yeniliklerin ve yüksek teknolojinin ticarileşmesini sağlayacak teknoloji transferi örgütlerin (inovasyon aracı merkezler gibi) gelişmesi gereklidir. Böylece bu tür organizasyonlar tarafından yenilikler girişimciye aktarılacak, girişimciler de bu yeni buluşları ticarileştirecektir. Türkiye uzun dönemli teknoloji politikası oluşturulmalıdır. Girişimciler, dünyadaki teknolojik gelişmeleri yakından takip etmeli ve kendi bünyelerinde AR-GE yatırımları gerçekleştirmelidir. Girişimciler, Asya, Avrupa ve diğer kıtalardaki teknolojik gelişmeleri bünyelerine aktarmalıdır.

Son olarak da farklı eğitim alan öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini ölçmek amacıyla gerçekleştirilen anket çalışmasında, girişimcilik eğitimi almayan ve bir meslek için teknik bilgi ve yeteneklerin kazandırılmadığı İİBF öğrencilerinde girişimcilik eğilimi en az çıkmıştır. Mesleki becerinin ve teknik bilginin kazandırıldığı MYO ve TEF öğrencilerinde girişimcilik eğilimi oldukça yüksektir. KOSGEB’de girişimcilik eğitimi alan öğrenciler ise en yüksek girişimcilik eğilimine sahip olan gruptur. TEKMER’de iş sahibi girişimcilerde ise, girişimci olmalarında aldıkları eğitimin katkısının yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca, ankete göre iş kurabilmek için başlangıç sermayesine ulaşım (finansman) konusu tüm grupların en başta gelen sorununu oluşturmaktadır. Ancak, KOSGEB’de girişimcilik eğitimi alan

öğrenciler, diğer gruplara göre farklı olarak finansman kaynaklarına ulaşma konusunda daha rahattırlar. Çünkü, bu öğrenciler finansman kaynağına nasıl ulaşacaklarını ve çeşitli finansman kaynaklarını girişimcilik eğitimi kurslarında öğrenmişlerdir. Anketin sonucu olarak, girişimcilik eğitimini alan ve almayan gruplar arasında girişimcilik eğilimine karşı yüksek düzeyde bir fark görülmektedir. Girişimcilik eğitimi alanların, iş kurma eğilimleri, eğitim almayanlara göre oldukça yüksektir.

Genel sonuç olarak, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de yenilikçi girişimcilik ekonomik büyümenin sağlayıcısı ve işsizlik sorunun çözüm modelidir. Türk hükümeti, girişimciler için var olan iş kurma ortamı, vergileme düzeni, iflas kanunları ve iş kurmayla ilgili yasaları etkinleştirmeli ve bu alanlarda iyileştirmelere gitmelidir. Ülkede girişimcilik eğitimlerini alan kişilerin sayısı artırılmalıdır. Okullarda girişimcilik dersleri müfredata konulmalıdır. Kaliteli ve etkili bir biçimde girişimcilik eğitimi verilmelidir. Özellikle kadın ve genç girişimciler için özel eğitim programları düzenlenmeli ve finansal desteklerde bulunulmalıdır. İş kurarken gerekli sermayeye ulaşım konusunda ise, girişimcilerin finansmana erişim kaynakları artırılmalı ve kolaylıklar getirilmelidir. Hükümet yenilikçi ve büyüme odaklı bir girişimcilik için mutlaka AR-GE harcamalarını, inovasyon çalışmalarını ve desteklerini artırmalıdır. Ancak, bu durumda ülkenin potansiyel yenilikçi girişimciliği ortaya çıkarılabilir.

KAYNAKÇA

Kitaplar:

- ACS, Z. J. ve D. B. AUDTRESCH, **The Handbook of Entrepreneurship Research**, Dordrecht: Kluwer Academic Publishers, Great Britain, 2005.
- AUDTRESCH, D.B., “The Emergence of Entrepreneurship Policy”, içinde **Local Heroes in the Global Village**, D. B. AUDTRESCH, H. GRIMM ve C. W. WESSNER, United States of America, Springer, 2005.
- AUDTRESCH, D.B., I. GRILO ve R. THURIK, **Handbook of Research on Entrepreneurship Policy**, Edward Elgar Publishing, Cheltenham, UK and Northampton, MA, US, 2007.
- CARREE, M. A. ve R. THURIK, “The Impact of Entrepreneurship on Economic Growth”, içinde Z. J. Acs and David B. Audretsch, **The Handbook of Entrepreneurship Research**, Dordrecht: Kluwer Academic Publishers, 2003.
- ÇETİNDAMAR, D. “**Türkiye’de Girişimcilik**”, TÜSİAD Yayınları, Yayın No. TÜSİAD-T/2002-12/340, İstanbul, 2002.
- GARTNER, W. B. ve N. M. CARTER, “Entrepreneurial Behaviour and Firm Organizing Processes”, içinde **Handbook of Entrepreneurship Research**, Z. J. Acs ve D. B. Audretsch, Boston: Kluwer Academic Publishers, Great Britain, 2003.
- LEE, L. ve WONG, P.K., “Entrepreneurship Education – A Compendium of Related Issues”, içinde **The Life Cycle of Entrepreneurial Ventures**, S. PARKER, Springer, United States, 2007.
- LUNDSTRÖM A. ve A. L. STEVENSON, **Entrepreneurship Policy: Theory and Practise**, Kluwer Academic Publishers, Boston,MA, 2005.
- OECD, **Drivers of growth:‘Information Technology, Innovation and Entrepreneurship**, OECD, Paris, 2001.
- SHANE, S. ve E. JONATHAN, “The Individual-Opportunity Nexus”, içinde Z. J. Acs and D. Audretsch (vd.), **The Handbook of Entrepreneurship Research**, Kluwer Academic Publishers, Boston, s.161-191, 2003.

Makaleler

- ACS, Z.J. ve L. SZERB, “Entrepreneurship, Economic Growth and Public Policy”, **Small Business Economics**, Cilt No 28, Sayı (2/3), s.109-122, 2007.
- BAUMOL, W., “Formal Entrepreneurship Theory in Economics: Existence and Bounds”, **Journal of Business Venturing**, Cilt No 8, Sayı 3 May, s. 197-210, 1993.
- BINKS, M., K. STARKEY, ve L.C. MAHON, “Entrepreneurship Education and the Business School”, **Technology Analysis & Strategic Management**, Cilt No 18, Sayı 1, 2006.

- BOTERO, J., S. DJANKOV, R. PORTA, F. Lopez-de-Silanes ve A. SHLEIFER, 'The Regulation of Labor', **Quarterly Journal of Economics**, Cilt No 119, Sayı 4, s. 1339-1382, 2004.
- CARREE, M.A., A.J. van STEL, R. A. THURIK ve A.R.M. WENNEKERS, "Economic development and business ownership: an analysis using data of 23 OECD countries in the period 1976-1996", **Small Business Economics**, Cilt No 19, Sayı 3 (November), s. 271-90, 2002.
- CARRIER,C., "The Training and Development Needs of Owner-Manager of Small Businesses with Export Potential", **Journal of Small Business Management**, Vol. 37, Sayı 4, s. 30-41, 1999.
- CARLSSON, B., "Small business, entrepreneurship, and industrial dynamics", İçinde Z. Acs (vd.), Are Small Firms Important?, **Boston/Dordrecht: Kluwer Academic Publishers**, s. 99-110, 1999.
- CAROLL, R., D. HOLTZ-EAKIN, M. RIDER ve H.S. ROSEN, Personal Income Taxes and the Growth of Small Firms", NBER Working Paper No. 7980, **National Bureau of Economic Research**, Cambridge, Mass, 2000.
- CASSAR, G., "The Financing of Business Start-ups", **Journal of Business Venturing**, Cilt No 19, Sayı 2, s. 261-283, 2004.
- DJANKOV, S., R. PORTA, F. L. SILANES ve A. SHLEIFER, "The Regulation of Entry", **Quarterly Journal of Economics**, Cilt No 117, Sayı 1, s. 1-37, 2002.
- DUTZ, M.A., J.A. ORDOVER ve R. D. WILLIG, "Entrepreneurship, Access Policy and Economic Development: Lessons from Industrial Organization", **European Economic Review**, Cilt No 44, Sayı 4, s. 739-747, 2000.
- GASTON, R.J., "The Scale of Informal Capital Markets", **Small Business Economics**, Cilt No 1, Sayı 3, s. 223-230, 1989.
- GELDEREN van M., R. Thurik ve N. Bosma, "Success and Risk Factors in the Pre-Startup Phase", **Small Business Economics**, 24, s. 365-380, 2005.
- GIBB, A. A., "Entrepreneurship and Small Business Management: Can We Afford to Neglect Them in the 21st Century Business School ?" **British Journal of Management**, Cilt No 7, Sayı4, s. 309-321, 1996.
- GORMAN, G., D. HANLON ve K. WAYNE, "Some research perspectives on entrepreneurship education, enterprise education and education for small business management", **International Small Business Journal**, Cilt No 15 Sayfa 3,1997.
- GUZMAN, J.ve F. LINAN, "Perspectives on Entrepreneurial Education: A US-Europe Comparison," **Jean Monnet European Studies Centre Universidad Antonio de Nebrija**, 2005.

- HALTIWANGER, J., “Aggregate Growth: What Have We Learned From Microeconomic Evidence?”, **Economics Department Working Paper No. 267**, OECD, Paris, 2000.
- HO, Y.P. ve P.K. WONG, “Financing, Regulatory Costs and Entrepreneurial Propensity,” **Small Business Economics**, Cilt No 28, Sayı 2 (Mart), s. 187-204, 2007.
- HOLTZ-EAKIN, D., “Public Policy Toward Entrepreneurship”, **Small Business Economics**, Cilt No 15, Sayı 4, s. 283 – 291, 2000.
- KATZ, J.A., “The chronology and intellectual trajectory of American entrepreneurship education 1876–1999,” **Journal of Business Venturing**, Cilt No 18, Sayı 2 (Mart), s. 283–300, 2003.
- KEUSCHNIGG, C. Ve S. B. NIELSEN, “Taxation and Venture Capital Backed Entrepreneurship,” **International Tax And Public Finance**, Cilt No 11, Sayı 4, s. 369–390, 2004.
- KURATKO, D.F., “Entrepreneurship Education: Emerging Trends And Challenges For The 21. Century,” **Coleman Foundation White Paper Series for the U.S. Association of Small Business & Entrepreneurship**, 2003.
- LEE, L. ve WONG P.K., “Attitude towards entrepreneurship education and new venture creation,” **NUS Entrepreneurship Centre**, 2004.
- MCMULLAN, W.E. ve GILLIN, L.M., “Industrial Viewpoint-Entrepreneurship Education,” **Technovation**, Cilt No 18, Sayı 4, s. 275-286, 1998.
- MORRIS, M., H., “Sustaining the Entrepreneurial Society”, **The Small Business Foundation of America: The Research Institute for Small and Emerging Business**, Working Paper No: 96-01, Washington, DC, 1996.
- OOSTERBEEK, H., M. C. Praag ve A. IJSSELSTEIN, “The Impact of Entrepreneurship on Entrepreneurship Competencies and Intentions,” **Tinbergen Institute Discussion Paper**, TI 2008- 038/3, 2007.
- PAPAYANNAKIS, L., I. KASTELLI, D. DAMIGOS ve G. MAVRATOS, “Fostering entrepreneurship education in engineering curricula in Greece. Experience and challenges for a Technical University”, **European Journal of Engineering Education**, Cilt No 33, Sayı 2, s. 199–210, 2008.
- PARKER, S.C., “A Time series model of self-employment undercertainty,” **Economia**, Cilt No 63, Sayı 251, s. 459-475, 1996.
- PETERSEN, M. A. ve G. R. RAJAN, “The Benefits of Firm-Creditor Relationships: Evidence from Small Business Data,” **University of Chicago Working Paper No 362**, 1992.
- PITTAWAY, L. ve J. COPE, “Entrepreneurship Education”, **International Small Business Journal**, Cilt No 25, Sayı 5, s. 479-509, 2007.
- RAE, D. ve M. CARSWELL, “Toward a Conceptual Understanding of Entrepreneurial Learning”, **Journal of Small business and Enterprise Development**, Cilt No 8, Sayı 2, s.150–158, 2001.

- RASMUSSEN, E. A. ve R. SORHEIM, "Action-Based Entrepreneurship Education, **Technovation**, Cilt No 26, Sayı 2 (Şubat), s. 185–194, 2006.
- SANTRELLI, E. ve M. VIVARELLI, "Entrepreneurship and the Process of Firms' Entry, Survival and Growth", **Institute for the Study of Labor (IZA)**, IZA Discussion Papers 2475, Almanya, 2006.
- SAXENIEN, A., "Silicon Valley's New Immigrant Entrepreneurs", **The Center for Comparative Immigration Studies**, Working Paper:15, 2000.
- STERNBERG, R. ve S. WENNEKERS, 2005, "Determinants and Effects of New Business Creation Using Global Entrepreneurship Monitor Data", **Small Business Economics**, Cilt No 24, Sayı 3, s.193-203, 2005.
- STIGLITZ, J. ve A. WEISS, "Credit Rationing in Markets with Imperfect Information", **American Economic Review**, Cilt No 71, Sayı 3 (Haziran), s. 393-410, 1981.
- VERHEUL, I., A. J. STEL ve R. THURIK, "Explaining Female and Male Entrepreneurship at the Country Level", **Entrepreneurship and Regional Development**, Cilt No 18, Sayı 2, s. 151-183, 2006.
- VERHEUL, I., ve R. THURIK, "Start-up Capital: Does Gender Matter?", **Small Business Economics**, Cilt No 16, Sayı 4, Haziran, s. 329-345, 2001.
- VESPER, K.H. ve W.B.GARTNER, "Measuring Progress in Entrepreneurship Education," **Journal of Business Venturing**, Cilt 12, Sayı 5, s. 403-421, 1997.
- VIVARELLI, M., "Innovation and Employment: A Survey, 2621, **Institute for the Study of Labor (IZA)**, Discussion Papers 2621, Almanya, 2007.
- WENNEKERS, S. ve R. THURIK, "Linking Entrepreneurship and Economic Growth", **Small Business Economics**, Cilt No 13, Sayı 1 (Ağustos), s. 27-55, 1999.

Diğer:

Araştırma, İnceleme, Rapor

- AUDTRESCH, D. B., **Entrepreneurship: A Survey of the Literature**, Report prepared for European Commission, Enterprise Directorate General, 2002.
- BOSMA, N.S. and H.R. NIEUWENHUIJEN, "**Turbulence and productivity in the Netherlands**", Research Report 9909/E, EIM Business and Policy Research, Zoetermeer, 2000, <<http://www.entrepreneurship-sme.eu/pdf-ez/H199909.pdf>>. (12.23.2008).
- ÇAKIR, S., "**Türkiye'nin Bilim ve Teknolojide Dünyadaki Yeri**", TÜBİTAK, Akademik Bilişim, Çukurova Üniversitesi Adana, 2003. <[http://ab.org.tr/ab03/sunum/serhat-cakir.ppt#256,1,Türkiye'nin Bilim ve Teknolojide Dünyadaki Yeri](http://ab.org.tr/ab03/sunum/serhat-cakir.ppt#256,1,Türkiye'nin%20Bilim%20ve%20Teknolojide%20Dünyadaki%20Yeri)>. (05.04.2009).
- DPT, **Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 2001-2005**, Ankara, 2000, <<http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/viii/plan8str.pdf>>. (02.07.2008).
- DPT, **2006 Yılı Programı**, Ankara, 2005,

- <<http://ekutup.dpt.gov.tr/program/2006.pdf>>. (01.01.2009)
- DPT, **KOBİ Stratejisi ve Acil Eylem Planı**, 2004, <<http://ekutup.dpt.gov.tr/esnaf/2kobi/strateji.pdf>>. (25.03.2009).
- ECEVİT, Y., **Türkiye’de Kadın Girişimciliğine Eleştirel Bir Yaklaşım**, ILO, Ankara, 2007, <<http://www.ilo.org/public/turkish/region/eurpro/ankara/publ/kadingirisim.pdf>>. (20.03.2009).
- EIM/ENSR, 1997, **The European Observatory for SMEs; fifth annual report**, , Zoetermeer, NL:EIM, 1997, <[1997.http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/analysis/doc/eurob5en.pdf](http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/analysis/doc/eurob5en.pdf)> (13.05.2009).
- GEM, **1999 Executive Report**, P. D. REYNOLDS, M. HAY ve S. M. CAMP, 1999 <<http://www.gemconsortium.org/download/1242312586804/GEM%20Global%201999%20report.pdf>>. (25.01.2009).
- GEM, **2007 Executive Report**, N. Bosma, Kent Jones, Erkkö Autio and Jonathan Levie, 2008 <http://www.gemconsortium.org/about.aspx?page=global_reports_1999> (03.12.2008).
- GEM, **2008 Executive Report**, N. BOSMA, Z. J. ACS, E. AUTIO, A. CODURAS ve J. LEVIE, 2009 <http://www.gemconsortium.org/download/1242930074878/GEM_Global_08.pdf>. (04.04.2009).
- HINDLE, K. ve S. RUSHWORTH, **“Entrepreneurship-A Policy Primer”**, Commissioned by the Queensland Innovation Council and Department of Innovation and the Information Economy, Melbourne: Australian Graduate School of Enterprise, Swinburne University of Technology, Australian, March, 2002. <<http://www.sdi.qld.gov.au/dsdweb/v3/documents/objdirctrled/nonsecure/pdf/5035.pdf>>. (02.01.2009).
- KANTIS, H., M. Ishado ve M. KOMORI, **“Entrepreneurship in Emerging Economies: The Creation and Development of New Firms in Latin America and East Asia”**, Inter-American Development Bank, 2002.
- LOWREY, Y., **“The Entrepreneur and Entrepreneurship: A Neoclassical Approach”**, Presented at the ASSA Annual Meeting, Washington, DC: Office of Advocacy, Small Business Administration, 5 January, 2003.
- OECD, **Technology, Productivity and Job Creation**, OECD, Paris, 1998.
- PARKER, S.C., **The Economics Of Entrepreneurship: What We Know And What We Don’t Know**, Presented as part of the 2006 Summer Institute of the Entrepreneurship, July, 2006.
- VERHEUL, I., S. WENNEKERS, D. AUDTRETSCHE ve R. THURIK, **“An Eclectic Theory of Entrepreneurship: Policies, Institutions and Culture”**, EIM Research Report 0012/E, Zoetermeer: EDVI Business & Policy Research, March, 2001.

İnternet Kaynakları:

- <http://www.alomaliye.com/4691_sayili_kanun.htm>. (15.05. 2009).
- <<http://ckgv.org/projeler.htm>>. (10.01.2009).
- <<http://www.doingbusiness.org/ExploreEconomies/?economyid=191>>. (02.10.2009).
- <<http://www.isgem.org/>>. (01.01.2009).
- <<http://www.kagider.org/ProjeArsivi.asp>>. (05.03.2009).
- <<http://www.kadindestek.org/content/view/3/4>>. (5.03.2009).
- <<http://www.kadingirisimciler.org.tr/hakkimizda.php>>. (4.11.2008).
- <http://www.kamer.org.tr/content.asp?c_id=276>. (4.11.2008).
- <<http://ktogm.meb.gov.tr/>>. (4.11.2008).
- <<http://www.kosgeb.gov.tr/Destekler/destek.aspx?dID=23>>. (24. 12. 2008).
- <<http://www.kosgeb.gov.tr/Destekler/destek.aspx?dID=19>>. (24.12.2008).
- <http://www.kosgeb.gov.tr/kurulus_kanunu.aspx>. (24.11. 2008).
- <<http://ktogm.meb.gov.tr>>. (5.03.2009).
- <<http://www.ksgm.gov.tr/Projeler-tamam-kgirisim.php>>. (03.2.2009).
- <<http://www.ksgm.gov.tr/misyon-vizyon.php>>. (03.2.2009).
- <<http://www.osdp.org.tr/isgемler/isgemnedir.htm>>. (23.05.2009).
- <<http://proje.karatekin.edu.tr/girisimcilik/images/stories/trkiye%20de%20giriimcilik%20%20projeleri%20ve%20eitimi.pdf>>. (24.04.2009).
- <<http://ggp.sabanciuniv.edu/tr/>>. (10.10.2008).
- <http://www.tepav.org.tr/ge/?type=cisco_hakkinda>. (4.11.2008).
- <<http://www.tesk.org.tr/>>. (1.01.2009).
- <<http://www.tbmm.gov.tr/d22/1/1-0950>>. (15.05.2009).
- <<http://www.tobb.org.tr/index.php>>. (4.11.2008).
- <<http://www.tobb-cisco.com/?type=nedir>>. (4.02.2009).
- <<http://www.ttg.gov.tr/page.php?id=1019>>. (4.11. 2008).
- <<http://www.ttg.gov.tr/page.php?id=86>>. (4.01.2009).
- <http://www.tisk.org.tr/isveren_yazdir.asp?yazi_id=1643&id=85&baslik_id=&yapi=&gecerli_sayfa=>>. (20.12.2008).
- < <http://www.tubitak.gov.tr/>>. (01.02.2009).
- < <http://www.tubitak.gov.tr/home.do?ot=1&sid=697&pid=478>>. (01.02.2009).

EKLER

Ek-1: İş Kuruluşlarında Ülke Sıralamaları

Ülke	İş Kurma Kolaylığı Sıralaması	İşe Başlama	İnşaat izinleri ile uğraşma	İşe alma	Mülk kayıt	Finansmana Ulaşabilme	Yatırımcıyı Koruyabilme	Vergi ödemeleri	Sınır ötesi ticaret	Sözleşmelere uygulatabilme	İş Kapanmaları
Singapur	1	10	2	1	16	5	2	5	1	14	2
Yeni Zelanda	2	1	2	14	3	5	1	12	23	11	17
ABD	3	6	26	1	12	5	5	46	15	6	15
Hong Kong, Çin	4	15	20	20	74	2	3	3	2	1	13
Danimarka	5	16	7	10	43	12	24	13	3	29	7
İngiltere	6	8	61	28	22	2	9	16	28	24	9
İrlanda	7	5	30	38	82	12	5	6	18	39	6
Kanada	8	2	29	18	32	28	5	28	44	58	4
Avustralya	9	3	57	8	33	5	53	48	45	20	14
Norveç	10	33	66	99	8	43	18	18	7	7	3
İzlanda	11	17	28	62	15	28	70	32	34	3	16
Japonya	12	64	39	17	51	12	15	112	17	21	1
Tayland	13	44	12	56	5	68	11	82	10	25	46
Finlandiya	14	18	43	129	21	28	53	97	4	5	5
Gürcistan	15	4	10	5	2	28	38	110	81	43	92
Suudi Arabistan	16	28	50	45	1	59	24	7	16	137	57
İsviçre	17	30	17	114	10	68	53	42	6	55	18
Bahreyn	18	49	14	26	18	84	53	15	21	113	25
Belçika	19	20	44	37	168	43	15	64	43	22	8
Malezya	20	75	104	48	81	1	4	21	29	59	54
İsviçre	21	52	32	19	13	12	164	19	39	32	36
Estonya	22	23	19	163	24	43	53	34	5	30	58
Kore	23	126	23	152	67	12	70	43	12	8	12
Mauritius	24	7	36	64	127	84	11	11	20	76	70
Almanya	25	102	15	142	52	12	88	80	11	9	33
Hollanda	26	51	94	98	23	43	104	30	13	34	10
Avusturya	27	104	46	50	36	12	126	93	19	13	20
Litvanya	28	74	63	131	4	43	88	57	26	16	34
Letonya	29	35	78	103	77	12	53	36	25	4	86
İsrail	30	24	120	92	160	5	5	77	9	102	39
Fransa	31	14	18	148	166	43	70	66	22	10	40
Güney Afrika	32	47	48	102	87	2	9	23	147	82	73
Azerbaycan	33	13	155	15	9	12	18	102	174	26	81
St. Lusia	34	36	13	23	66	84	24	29	80	161	45
Porto Riko	35	9	144	39	122	12	15	98	101	97	28
Slovakya	36	48	53	83	7	12	104	126	116	47	37
Katar	37	57	27	88	54	131	88	2	36	98	31
Botsvana	38	80	119	73	29	43	38	17	149	92	26
Fiji	39	87	55	32	40	12	38	71	108	64	119
Şili	40	55	62	74	39	68	38	41	53	65	112

Ülke	İş Kurma Kolaylığı Sıralaması	İşe Başlama	İnşaat izinleri ile uğraşma	İşe alma	Mülk kayıt	Finansmana Ulaşabilme	Yatırmayı Koruyabilme	Vergi ödemeleri	Sınır ötesi ticaret	Sözleşmelere uygulatabilme	İş Kapanmaları
Macaristan	41	27	89	84	57	28	113	111	68	12	55
Antigua and Barbuda	42	45	22	46	97	109	24	136	46	73	61
Tonga	43	19	31	5	113	109	104	31	50	57	101
Ermenistan	44	66	42	54	5	28	88	150	143	61	47
Bulgaristan	45	81	117	60	59	5	38	94	102	86	75
Birleşik Arap Emirlikleri	46	113	41	47	11	68	113	4	14	145	141
Romanya	47	26	88	143	114	12	38	146	40	31	85
Portekiz	48	34	128	164	79	109	38	73	33	34	21
İspanya	49	140	51	160	46	43	88	84	52	54	19
Lüksemburg	50	69	40	167	118	109	113	14	31	2	48
Namibya	51	112	38	34	129	12	70	96	150	36	52
Kuveyt	52	134	82	43	83	84	24	9	104	94	66
Kolombiya	53	79	54	80	78	59	24	141	96	149	30
Slovenya	54	41	69	158	104	84	18	78	78	79	38
Bahamalar	55	45	92	44	143	68	104	39	51	120	29
Meksika	56	115	33	141	88	59	38	149	87	79	23
Umman	57	76	133	24	19	123	88	8	119	105	63
Moğolistan	58	59	103	71	20	68	24	79	156	38	108
Türkiye	59	43	131	138	34	68	53	68	59	27	118
Vanuatu	60	94	24	86	115	84	70	20	136	67	50
Tayvan	61	119	127	159	26	68	70	100	30	88	11
Peru	62	116	115	149	41	12	18	85	93	119	96
Jamaika	63	11	49	32	109	84	70	173	100	127	22
Samoa	64	132	47	16	72	123	24	60	86	79	136
İtalya	65	53	83	75	58	84	53	128	60	156	27
St. Vincent	66	39	1	41	129	84	24	76	72	109	181
St. Kitts	67	72	6	22	146	84	24	95	27	114	181
Kırgızistan	68	31	58	81	52	28	11	155	181	52	137
Maldivler	69	38	8	4	177	145	70	1	121	90	123
Kazakistan	70	78	175	29	25	43	53	49	180	28	100
Makedonya	71	12	152	125	88	43	88	27	64	70	129
El Salvador	72	103	121	87	42	43	113	124	57	53	78
Tunus	73	37	101	113	55	84	142	106	38	72	32
Dominik Cumh.	74	21	24	61	103	68	24	63	82	164	181
Çek Cumh.	75	86	86	59	65	43	88	118	49	95	113
Polonya	76	145	158	82	84	28	38	142	41	68	82
Pakistan	77	77	93	136	97	59	24	124	71	154	53
Belize	78	139	2	25	121	84	113	53	114	168	24
Kiribati	79	111	76	21	68	131	38	10	69	75	181
Trinidad ve Tobago	80	56	84	36	164	28	18	51	47	167	181
Panama	81	32	73	172	75	28	104	172	8	116	72
Kenya	82	109	9	68	119	5	88	158	148	107	76

Ülke	İş Kurma Kolaylığı Sıralaması	İşe Başlama	İnşaat izinleri ile uğraşma	İşe alma	Mülk kayıt	Finansmana Ulaşılabilirlik	Yatırımcıyı Koruyabilme	Vergi ödemeleri	Sınır ötesi ticaret	Sözleşmelere uyulabilme	İş Kapanmaları
Çin	83	151	176	111	30	59	88	132	48	18	62
Grenada	84	40	16	51	156	68	24	74	63	163	181
Beyaz Rusya	85	97	65	49	14	109	104	181	134	14	71
Arnavutluk	86	67	170	108	62	12	14	143	77	89	181
Gana	87	137	142	145	31	109	38	65	76	50	104
Brunei	88	130	72	5	177	109	113	35	42	157	35
Solomon Adaları	89	99	35	42	169	145	53	47	75	108	105
Karadağ	90	105	167	104	123	43	24	139	125	130	42
Palau	91	83	52	9	17	181	170	86	120	141	56
Vietnam	92	108	67	90	37	43	170	140	67	42	124
Marshall Adaları	93	25	5	1	177	145	150	88	54	60	125
Sırbistan	94	106	171	91	97	28	70	126	62	96	99
Papua Yeni Gine	95	92	124	31	73	131	38	87	89	162	102
Yunanistan	96	133	45	133	101	109	150	62	70	85	41
Dominik Cumhuriyeti	97	84	77	97	106	68	126	72	32	83	144
Yemen	98	50	33	69	48	172	126	138	126	41	87
Lübnan	99	98	121	58	102	84	88	45	83	118	121
Zambiya	100	71	146	135	91	68	70	38	153	87	80
Ürdün	101	131	74	52	115	123	113	22	74	128	93
Sri Lanka	102	29	161	110	141	68	70	164	66	135	43
Moldova	103	89	158	119	50	84	104	123	135	17	88
Sejšel Adaları	104	68	56	120	55	163	53	40	90	62	181
Guyana	105	100	37	72	63	145	70	108	113	73	126
Hırvatistan	106	117	163	146	109	68	126	33	97	44	79
Nikaragua	107	85	134	66	136	84	88	162	99	66	67
Svaziland	108	153	21	40	153	43	178	52	154	129	65
Uruguay	109	120	139	79	149	43	88	167	127	99	44
Bangladeş	110	90	114	132	175	59	18	90	105	178	106
Uganda	111	129	81	11	167	109	126	70	145	117	51
Guatemala	112	147	164	106	27	28	126	120	123	106	90
Arjantin	113	135	167	130	95	59	104	134	106	45	83
Mısır	114	41	165	107	85	84	70	144	24	151	128
Paraguay	115	82	96	177	70	68	53	102	138	103	116
Etiyopya	116	118	59	95	154	123	113	37	152	78	74
Kosta Rica	117	123	123	77	45	59	164	152	94	132	98
Nijerya	118	91	151	27	176	84	53	120	144	90	91
Bosna ve Hersek	119	161	137	117	144	59	88	154	55	123	60
Rusya Federasyonu	120	65	180	101	49	109	88	134	161	18	89
Nepal	121	73	129	150	28	109	70	107	157	121	103
Hindistan	122	121	136	89	105	28	38	169	90	180	140

Ülke	İş Kurma Kolaylığı Sıralaması	İşe Başlama	İnşaat izinleri ile uğraşma	İşe alma	Mülk kayıt	Finansmana Ulaşabilme	Yatırımcıyı Koruyabilme	Vergi ödemeleri	Sınır ötesi ticaret	Sözleşmelere uygulatabilme	İş Kapanmaları
Lesoto	123	125	150	63	135	84	142	54	141	104	69
Bhutan	124	63	116	13	38	172	126	82	151	37	181
Brezilya	125	127	108	121	111	84	70	145	92	100	127
Micronezya	126	60	11	12	177	109	170	81	95	143	152
Tanzanya	127	109	172	140	142	84	88	109	103	33	111
Fas	128	62	90	168	117	131	164	119	64	112	64
Endonezya	129	171	80	157	107	109	53	116	37	140	139
Gambiya	130	101	74	55	111	131	170	175	73	63	120
Batı şeria ve gazze	131	166	149	109	80	163	38	25	85	122	181
Cezayir	132	141	112	118	162	131	70	166	118	126	49
Honduras	133	146	71	156	90	28	150	137	107	176	115
Malavi	134	122	156	96	96	84	70	58	167	138	135
Kamboçya	135	169	147	134	108	68	70	24	122	136	181
Ekvator	136	158	85	171	64	84	126	69	124	101	131
Suriye	137	124	132	122	71	178	113	99	111	174	84
Özbekistan	138	70	148	76	125	123	113	162	171	46	122
Ruvanda	139	60	90	93	60	145	170	56	168	48	181
Filipinler	140	155	105	126	97	123	126	129	58	114	151
Mozambik	141	144	153	161	149	123	38	88	140	124	133
Iran	142	96	165	147	147	84	164	104	142	56	107
Cape Verde	143	163	79	169	124	123	126	115	56	40	181
Madagaskar	144	58	102	153	145	172	53	92	109	153	181
Ukrayna	145	128	179	100	140	28	142	180	131	49	143
Surinam	146	170	95	53	136	131	178	26	98	177	147
Sudan	147	107	135	144	35	131	150	67	139	143	181
Burkina Faso	148	113	106	57	148	145	142	132	173	110	110
Senegal	149	95	118	165	161	145	164	170	60	146	77
Bolivya	150	165	98	180	129	109	126	176	117	133	59
Gabon	151	148	60	154	158	131	150	101	128	147	134
Irak	152	175	111	67	43	163	113	43	178	148	181
Cibuti	153	173	99	137	134	172	177	61	35	159	132
Haiti	154	176	126	35	128	145	164	91	146	92	153
Komoros	155	160	64	162	93	163	126	55	129	150	181
Sierra Leone	156	53	169	173	163	145	53	160	132	141	145
Liberya	157	88	177	105	172	131	142	59	115	165	146
Zimbabve	158	164	174	127	85	84	113	157	162	77	154
Tacikistan	159	168	178	128	46	172	150	159	177	23	97
Moritanya	160	143	142	123	61	145	142	174	158	84	148
CÅ'te d'Ivoire	161	167	160	112	139	145	150	148	155	124	68
Afganistan	162	22	140	30	174	178	181	49	179	160	181
Togo	163	179	145	155	155	145	142	147	84	151	94
Kamerun	164	171	154	124	138	131	113	171	137	172	95

Ülke	İş Kurma Kolaylığı Sıralaması	İşe Başlama	İnşaat izinleri ile uğraşma	İşe alma	Mülk kayıt	Finansmana Ulaşabilme	Yatırımcıyı Koruyabilme	Vergi ödemeleri	Sınırlama ticaret	Sözleşmelere uygulanabilme	İş Kapanmaları
Mali	166	162	106	94	94	145	150	156	166	158	114
Gine	167	174	87	178	69	131	142	161	133	69	181
Angola	168	156	125	174	173	84	53	130	172	179	142
Benin	169	149	130	116	119	145	150	165	129	175	130
Doğu Timor	170	150	100	78	177	178	126	75	79	181	181
Gine	171	177	162	114	157	163	170	168	110	131	109
Nijer	172	159	157	166	75	145	150	120	169	134	138
Eritre	173	178	181	65	165	172	104	105	163	51	181
Venezuela	174	142	96	180	92	163	170	177	164	71	149
Çad	175	180	70	139	132	145	126	130	159	166	181
Sn. Thomas	176	136	113	179	151	163	150	151	88	171	181
Burundi	177	138	173	70	125	163	150	114	170	170	181
Kongo Cumh.	178	157	68	170	171	131	150	179	176	155	117
Guinea-Bissau	179	181	109	176	170	145	126	117	111	139	181
Merkezi Afrika Cumhuriyeti	180	152	138	151	133	131	126	178	175	169	181
Demokratik Kongo Cumh.	181	154	141	175	152	163	150	153	160	173	150

Kaynak: <<http://www.doingbusiness.org/economyrankings/>>. (20.02.2009).

Ek-2: Ülkeden Ülkeye Girişimcilik Eğitiminin Alınmasının Algılanan Gerekliliği ve Girişimcilik Eğitiminin Kalitesi

FAKTÖR TEMELLİ EKONOMİLER	Bir İş kurmadan Önce İş Planlarında Yardım İsteyen Girişimciler	Eğitim Sistemiyle Yeterli Yardıma Ulaşabilen	Okuldaki Girişimcilik Eğitiminin Kalitesi	Okuldan Sonraki Girişimcilik Eğitiminin Kalitesi
Bolivya	3.9	2.3	1.7	2.6
Bosna Hersek	4.1	2.7	1.9	2.4
Kolombiya	4.3	2.6	2	3.2
Ekvator	3.8	2.3	1.6	2.6
Mısır	4.3	2.1	1.3	1.8
İran	4.5	3.2	1.7	2.4
Ülkeler ortalaması	4.2	2.5	1.7	2.5
ETKİNLİK TEMELLİ EKONOMİLER				
Arjantin	4.2	2.8	2.1	3.4
Brezilya	4.2	2.9	1.6	2.8
Şili	4.1	2.6	1.6	2.9
Hırvatistan	4.2	3.1	2.2	2.8
Dominik Cumhuriyeti	4.2	2.3	1.7	3.2
Jamaika	3.8	2.7	2	2.8
Makedonya	4.3	3.1	2.2	2.8
Meksika	4.4	2.9	1.7	3

FAKTÖR TEMELLİ EKONOMİLER	Bir İş kurmadan Önce İş Planlarında Yardım İsteyen Girişimciler	Eğitim Sistemiyle Yeterli Yardıma Ulaşabilen	Okuldaki Girişimcilik Eğitiminin Kalitesi	Okuldan Sonraki Girişimcilik Eğitiminin Kalitesi
Peru	3.9	2.5	1.9	2.9
Rusya	n.a.	n.a.	2.5	3.1
Sırbistan	3.9	3.1	2	2.9
Güney Afrika	4.1	2.4	1.9	2.5
Türkiye	4.1	2.6	1.9	2.7
Uruguay	3.9	3.2	2.1	2.9
Ülkeler ortalaması	4.2	2.8	2.1	3.4
YENİLİK TEMELLİ EKONOMİLER				
Danimarka	4.3	3.1	2.4	2.4
Finlandiya	4	3.7	2.5	2.8
Almanya	3.6	3.9	1.9	2.7
Yunanistan	3.7	2.4	1.8	2.5
İrlanda	4.1	3.6	2.5	3
İtalya	4	2.8	1.8	2.8
Güney Kore	3.9	3.6	2.4	2.9
Norveç	4.3	2.9	2.6	2.9
Slovenya	3.8	3.5	2.4	3
İspanya	4.3	3.3	1.9	2.9
Amerika Birleşik Devletleri	3.9	3.3	2.1	2.9
Ülkeler ortalaması	4	3.3	2.2	2.8

Kaynak: GEM, 2009.

Ek-3: Girişimciliğin Erken Dönemlerinde, Girişimcilerin Yenilik Temelli Fırsatları Görebilme Oranları

Grup 1		Grup 2	
%50'den Daha Az Yenilikçi		%50'den Daha Fazla Yenilikçi	
Girişimcilik Gelişimi		Girişimcilik Gelişimi	
Sırbistan	29%	İsrail	52%
Rusya	30%	Belçika	53%
Hindistan	33%	Uruguay	54%
Brezilya	39%	İspanya	54%
Türkiye	40%	Japonya	55%
Dominik C.	40%	Fransa	55%
Hırvatistan	41%	İrlanda	56%
Letonya	42%	Portekiz	56%
Çin	44%	İngiltere	59%
Kolombiya	44%	Şili	62%
Arjantin	44%	Amerika	62%
Peru	45%	Porto Rico	63%
Kazakistan	46%	Yunanistan	63%
Venezuela	47%	HongKong	64%

Grup 1		Grup 2	
%50'den Daha Az Yenilikçi		%50'den Daha Fazla Yenilikçi	
Girişimcilik Gelişimi		Girişimcilik Gelişimi	
Tayland	49%	Norveç	66%
		Avusturya	67%
		İsviçre	69%
		İtalya	70%
		Finlandiya	73%
		Slovenya	77%
		İzlanda	78%
		İsviçre	79%
		Danimarka	81%

Kaynak: GEM, 2008.

Ek-4: 43 Ülkenin İlk Aşamadaki Girişimsel Faaliyetleri ve İş Sahipliği Oranlarının Yüzdesi 2008

	Olgunlaş- ma Aşamasın- daki Girişimsel Faaliyet	Yeni İş Sahibi Olanlar	Başlangıç Aşamasın- ki Girişimsel Faaliyet	Kurulmuş Bir İşin Sahibi	Tüm Girişimsel Faaliyet	İşten Vazgeçme Oranı	18-64 yaş Aralığı
Faktör Temelli Ülkeler							
Angola	19,3	4,1	22,7	4,1	26	23,4	1.49
Bolivya	17,4	14,3	29,8	19,1	45,6	10,5	1.879
Bosna-Hersek	6,4	2,7	9	8,7	17,1	5	1.586
Kolombiya	13,8	11,7	24,5	14,1	36,7	7,1	2
Ekvator	8,7	9,1	17,2	11,9	28,1	5,9	2.142
Mısır	7,9	5,5	13,1	8	20,2	6,3	2.603
Hindistan	6,9	4,9	11,5	16,5	27,6	10,1	1.919
İran	5,9	3,4	9,2	6,8	15,7	5,2	3.119
Verimlilik Temelli Ülkeler							
Arjantin	8,5	8,5	16,5	13,5	29,6	10,2	1.731
Brezilya	2,9	9,3	12	14,6	26,4	3,5	2
Şili	8,6	5,8	14,1	6,8	20,2	5,8	4.068
Hırvatistan	4,9	2,8	7,6	4,8	12,3	2,9	1.696
Dominik Cumhuriyeti	11,7	9,8	20,4	8,2	27,9	11,3	2.013
Macaristan	3,8	2,8	6,6	5,3	11,8	1,1	1.994
Jamaika	9	7,1	15,6	9,1	24,3	8,9	2.399
Letonya	3,9	2,8	6,5	3	9,4	1,7	2.011
Makedonya	7,2	7,7	14,5	11	24,8	5,3	1.746
Meksika	9,3	4	13,1	4,9	17,8	13,6	2.433

	Olgunlaş- ma Aşamasın- daki Girişimsel Faaliyet	Yeni İş Sahibi Olanlar	Başlangıç Aşamasın- ki Girişimsel Faaliyet	Kurulmuş Bir İşin Sahibi	Tüm Girişimsel Faaliyet	İşten Vazgeçme Oranı	18-64 yaş Aralığı
Faktör Temelli Ülkeler							
Peru	19,7	6,8	25,6	8,3	32,7	10,4	1.99
Romanya	2,5	1,6	4	2,1	5,9	2,2	1.667
Rusya	1,7	2	3,5	1,1	4,4	1,1	1.66
Sırbistan	4	3,6	7,6	9,3	16,5	3,7	1.813
Afrika	5,7	2,1	7,8	2,3	9,9	5,8	2.719
Türkiye	3,2	3	6	4,8	10,7	3,9	2.4
Uruguay	7,7	4,4	11,9	7,9	19,3	9,1	1.645
Yenilik Temelli Ülkeler							
Belçika	2	0,9	2,9	2,6	5,3	1,5	1.997
Danimarka	2,3	2,3	4,4	4,4	8,4	1,9	2.012
Finlandiya	4,1	3,3	7,3	9,2	16	2,1	2.011
Fransa	3,8	1,9	5,6	2,8	8,2	2,2	1.573
Almanya	2,4	1,5	3,8	4	7,7	1,8	4.751
Yunanistan	5,3	4,6	9,9	12,6	22	2,9	1.962
Izlanda	6,5	3,6	10,1	7,1	16,7	3,4	2.002
İrlanda	3,3	4,3	7,6	9	16,3	3,6	1.924
İsrail	3,5	3,1	6,4	4,5	10,6	3,2	1.778
İtalya	2	2,7	4,6	6,5	11	1,8	2.97
Japonya	3,2	2,3	5,4	7,9	12,7	1	1.879
Kore	3,5	6,5	10	12,8	22,6	4,7	2
Hollanda	2,1	3,2	5,2	7,2	12,3	1,6	2.534
Norveç	5	4	8,7	7,7	15,8	3,4	1.614
Slovenya	4,1	2,4	6,4	5,6	11,8	1,3	3.019
İspanya	3,3	3,9	7	9,1	14,8	1,3	30.879
İngiltere	3,1	2,9	5,9	6	11,7	2,1	5.892
Amerika	5,9	5	10,8	8,3	18,7	4,4	3.441

Kaynak: GEM, 2009.

Ek-5: Anket Formu

Yaşınız

Cinsiyeti: Bay..... Bayan.....

Mesleğiniz.....

Eğitim düzeyiniz.....

Ailenizde girişimci varmı?. Var:..... Yok:.....

Var ise kaç yıldır girişimci:

	Katılıyorum		kısmen katılıyorum	Hiç Katılmıyorum	
Yakın bir zamanda bir iş yeri açmayı düşünüyorum					
Eğer bir iş yeri açmayı düşünüyorsanız:					
Tamamen farklı ve yeni bir iş fikrimin olduğunu düşündüğüm.....	1	2	3	4	5
Kısmen farklı ve yeni bir iş fikrimin olduğunu düşündüğüm.....	1	2	3	4	5
Zaten var olan bir iş konseptini aynen uygulayacağım.....	1	2	3	4	5
Bir iş yerim zaten var <input type="checkbox"/>					

Sizce:	Katılıyorum		kısmen katılıyorum	Hiç Katılmıyorum	
1. Girişimcilere ve girişimci olmaya toplum tarafından değer verilmektedir	1	2	3	4	5
2. Bir iş yeri açmak için yeterli düzeyde başlangıç sermayesi bulmak kolaydır	1	2	3	4	5
3. Bir iş yeri açmak için çok fazla bürokratik işlem olduğunu düşünüyorum	1	2	3	4	5
4. Bir iş yerini işletmek için çok fazla bürokratik işlem olduğunu düşünüyorum	1	2	3	4	5
5. Aldığım eğitim bir iş yeri kurmam için bana teknik ve mesleki beceri sağladı	1	2	3	4	5
6. Aldığım eğitim üzerine girişimci olmaya karar verdim	1	2	3	4	5
7. Aldığım eğitim girişimci olmamı engelledi	1	2	3	4	5
8. Aldığım eğitim benim bir iş yeri açmamı destekleyici bilgiler verdi	1	2	3	4	5
9. Aldığım eğitim piyasadaki gelişen ve varolan fırsatlarla tam olarak uyumuyor	1	2	3	4	5
10. İş yeri açma fikrimin oluşmasında aşağıdakilerin katkısı vardır	Katılıyorum		Kısmen katılıyorum	Hiç Katılmıyorum	
10. 1. Genel ekonomik ortam	1	2	3	4	5
10. 2. Aile fertlerim	1	2	3	4	5
10. 3. Hocalarım	1	2	3	4	5
10. 4. Aldığım dersler	1	2	3	4	5
10. 5. Arkadaşlarım	1	2	3	4	5
10. 6. Etrafımda gördüğüm girişimciler	1	2	3	4	5
10. 7. Medya (tv, radyo, gazete v.s)	1	2	3	4	5

10. 8. Vergi teşviği ve diğer mali teşvikler	1	2	3	4	5
10. 9. Ticaret odası, dernek, vakıf gibi sivil toplum kuruluşları tarafından sağlanan eğitsel destek	1	2	3	4	5
10. 10. Ticaret odası, dernek, vakıf gibi sivil toplum kuruluşları tarafından sağlanan mali destek	1	2	3	4	5
10. 11. Devlet bankası, KOSGEB, teknokent, bakanlık gibi devlete bağlı bir kurum tarafından sağlanan eğitsel destek	1	2	3	4	5
10. 12. Devlet bankası, KOSGEB, teknokent, bakanlık gibi devlete bağlı bir kurum tarafından sağlanan mali destek	1	2	3	4	5
10. 13. Genel olarak bir iş yerinin açılması ve işletilmesi için var olan kanun ve düzenlemelerin özendirici olması	1	2	3	4	5
10. 14. Bir sektörde yada bölgede bir iş yerinin açılması yada işletilmesi için var olan kanun ve düzenlemelerin özendirici olması	1	2	3	4	5
10. 15. Düşük faizli kredileri varlığı	1	2	3	4	5
10. 16. Bir iş yeri kurmak ve işletmekle ilgili verilen eğitim	1	2	3	4	5
11. İş yeri açma fikrimin oluşmasında engelleyici unsurlar şunlardır	Katılıyorum		Kısmen katılıyorum	Hiç Katılmıyorum	
11.1. Genel ekonomik ortam	1	2	3	4	5
11.2. Aile fertleri	1	2	3	4	5
11.3. Hocalarım	1	2	3	4	5
11.4. Aldığım dersler	1	2	3	4	5
11.5. Arkadaşlarım	1	2	3	4	5
11.6. Etrafımda gördüğüm girişimciler	1	2	3	4	5
11.7. Medya (tv, radyo, gazete v.s)	1	2	3	4	5
11.8. Vergileri yüksekliği	1	2	3	4	5
11.9. İş yerinin işletilmesi ile ilgili var olan kanun ve düzenlemelerin çok fazla bürokratik ve mali yük getirmesi					
11.10. Düşük faizli kredi bulamamam	1	2	3	4	5
11. 11. Ürün geliştirmem gerekiyor, bu nedenle gerekli sermayenin olmaması	1	2	3	4	5
11.12. Bir iş yerinin nasıl kurulacağı/işletileceği konusunu bilmemem	1	2	3	4	5
11.13. Bir iş yerinin nasıl kurulacağı/işletileceği konusunda kamu kurum ve kuruluşlarından destek görememem	1	2	3	4	5
11.14. İş yerimin batacağı endişesi	1	2	3	4	5
11.15. Ticaret odası, dernek, vakıf gibi sivil toplum kuruluşlarından bir iş yeri açma ve işletmekle ilgili	1	2	3	4	5

eğitsel destek görmemem

11.16. Ticaret odası, dernek, vakıf gibi sivil toplum kuruluşlarından bir iş yeri açma ve işletmekle ilgili mali destek görmemem	1	2	3	4	5
11.17. Girişimcilikle ilgili aldığım ders, kurs yada seminer	1	2	3	4	5

Ek 6: Sorulara verilen cevapların ortalama değerleri

	Cevap verenlerin sayısı	tümü	myo	tef	libf	kosge b	girişimci
1. Girişimcilere ve girişimci olmaya toplum tarafından değer verilmektedir	143	2.83	2.85	2.78	2.79	2.92	3.00
2. Bir iş yeri açmak için yeterli düzeyde başlangıç sermayesi bulmak kolaydır	141	3.65	4.02	2.90	4.06	3.27	4.00
3. Bir iş yeri açmak için çok fazla bürokratik işlem olduğunu düşünüyorum	140	2.30	2.37	2.55	2.03	1.67	3.00
4. Bir iş yerini işletmek için çok fazla bürokratik işlem olduğunu düşünüyorum	136	2.57	2.66	2.85	2.29	2.08	2.25
5. Aldığım eğitim bir iş yeri kurmam için bana teknik ve mesleki beceri sağladı	142	2.90	2.89	3.20	2.82	2.08	3.25
6. Aldığım eğitim üzerine girişimci olmaya karar verdim	142	3.34	3.62	3.23	3.48	2.08	3.25
7. Aldığım eğitim girişimci olmamı engelledi	142	4.04	4.17	3.38	4.45	4.17	5.00
8. Aldığım eğitim benim bir iş yeri açmamı destekleyici bilgiler verdi	141	2.81	2.79	3.00	2.76	2.17	3.50
9. Aldığım eğitim piyasadaki gelişen ve varolan fırsatlarla tam olarak uyuşmuyor	141	3.01	2.79	2.85	3.45	3.36	2.75
10. İş yeri açma fikrimin oluşmasında aşağıdakilerin katkısı vardır	0						
10. 1. Genel ekonomik ortam	139	2.19	2.06	2.08	2.48	2.25	2.50
10. 2. Aile fertlerim	135	2.51	2.22	2.78	2.48	2.58	3.50
10. 3. Hocalarım	134	3.17	2.98	3.28	3.38	2.67	4.50
10. 4. Aldığım dersler	135	3.07	2.84	3.15	3.24	2.92	4.25
10. 5. Arkadaşlarım	135	3.38	3.67	2.95	3.40	3.33	4.00
10. 6. Etrafımda gördüğüm girişimciler	139	2.52	2.46	2.88	2.19	1.67	4.75
10. 7. Medya (tv, radyo, gazete v.s)	109	2.95	3.06	2.60	3.35	0.00	
10. 8. Vergi teşviği ve diğer mali teşvikler	132	3.10	3.63	2.65	3.00	2.17	3.50
10. 9. Ticaret odası, dernek, vakıf gibi sivil toplum kuruluşları tarafından sağlanan eğitsel destek	132	3.29	3.29	3.20	3.31	2.92	5.00
10. 10. Ticaret odası, dernek, vakıf gibi sivil toplum kuruluşları tarafından sağlanan mali destek	132	3.22	3.08	3.34	3.40	2.42	5.00
10. 11. Devlet bankası, KOSGEB, teknokent, bakanlık gibi devlete bağlı bir kurum tarafından sağlanan eğitsel destek	130	3.14	3.22	3.40	3.03	1.83	4.50
10. 12. Devlet bankası, KOSGEB, teknokent, bakanlık gibi devlete bağlı bir kurum tarafından sağlanan mali destek	129	3.03	3.17	3.57	2.90	1.67	1.75

	Cevap verenleri n sayı	tümü	myo	tef	ibf	kosge b	girişim ci
10. 13. Genel olarak bir iş yerinin açılması ve işletilmesi için var olan kanun ve düzenlemelerin özendirici olması	129	3.15	2.98	3.60	2.90	2.83	4.00
10. 14. Bir sektörde yada bölgede bir iş yerinin açılması yada işletilmesi için var olan kanun ve düzenlemelerin özendirici olması	131	2.98	3.08	3.11	2.97	2.58	2.00
10. 15. Düşük faizli kredileri varlığı	132	2.89	2.76	3.06	2.77	2.73	4.50
10. 16. Bir iş yeri kurmak ve işletmekle ilgili verilen eğitim	134	2.81	2.72	2.66	3.13	2.08	5.00
11. İş yeri açma fikrimin oluşmasında engelleyici unsurlar şunlardır	0						
11.1. Genel ekonomik ortam	133	2.05	1.82	2.17	2.16	2.25	2.25
11.2. Aile fertleri	132	3.34	3.36	2.75	3.60	3.92	4.75
11.3. Hocalarım	130	3.82	4.02	3.11	4.27	3.75	4.75
11.4. Aldığım dersler	131	3.43	3.29	2.97	3.90	3.75	4.75
11.5. Arkadaşlarım	129	3.71	3.66	3.44	3.97	3.83	4.25
11.6. Etrafımda gördüğüm girişimciler	133	3.40	3.14	3.11	3.87	3.83	4.50
11.7. Medya (tv, radyo, gazete v.s)	131	3.36	3.33	2.97	3.50	3.92	4.50
11.8. Vergileri yüksekliği	136	2.26	2.00	2.36	2.74	1.83	2.25
11.9. İş yerinin işletilmesi ile ilgili var olan kanun ve düzenlemelerin çok fazla bürokratik ve mali yük getirmesi	15	1.73	1.50		2.75	2.00	1.00
11.10. Düşük faizli kredi bulamamam	132	2.31	2.25	2.03	2.76	2.58	1.50
11. 11. Ürün geliştirmem gerekiyor, bu nedenle gerekli sermayenin olmaması	131	2.32	1.98	2.63	2.67	2.42	1.00
11.12. Bir iş yerinin nasıl kurulacağı/işletileceği konusunda bilmemem	130	2.90	2.47	2.94	3.07	3.75	4.25
11.13. Bir iş yerinin nasıl kurulacağı/işletileceği konusunda kamu kurum ve kuruluşlarından destek görememem	129	2.68	2.31	2.81	3.14	2.67	3.00
11.14. İş yerimin batacağı endişesi	132	2.78	2.49	2.89	2.82	3.55	3.25
11.15. Ticaret odası, dernek, vakıf gibi sivil toplum kuruluşlarından bir iş yeri açma ve işletmekle ilgili eğitsel destek görmemem	131	2.90	2.88	2.61	3.29	3.25	2.00
11.16. Ticaret odası, dernek, vakıf gibi sivil toplum kuruluşlarından bir iş yeri açma ve işletmekle ilgili mali destek görmemem	129	2.78	2.60	2.75	3.07	3.17	2.00
11.17. Girişimcilikle ilgili aldığım ders, kurs yada seminer	129	3.40	3.18	3.03	3.82	3.83	5.00

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler:

Adı ve Soyadı : Yasemin ASLAN

Doğum Yeri : Kocaeli

Doğum Yılı : 1984

Medeni Hali : Bekar

Eğitim Durumu:

Lise : 1999-2003 Gölcük Barbaros Hayrettin Yabancı Dil Ağırlıklı Lisesi

Lisans : 2003-2007 Süleyman Demirel Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü

Yabancı Diller ve Düzeyi:

İngilizce : Yazma (İyi), Konuşma (İyi), Okuma (İyi)

ÜDS Notu: 67.5 (Mayıs, 2007)

Rusça : Orta Düzey

İş Deneyimi:

03.2008-.....:Atabey Meslek Yüksek Okulu, Öğr. Grv.

09.2008- 03.2009: Gönen Meslek Yüksek Okulu, Öğr. Grv